

Bulletin slovenskej advokácie

POZVÁNKA

Úvodný seminár
k novým procesným
právnym predpisom

Darovacia zmluva
- *de lege ferenda*

K prípustnosti
odvolania proti
rozhodnutiu o povinnosti
zložiť preddavok
na trovy konania

Problematika
posudzovania
zdravotnej spôsobi-
losti zamestnanca

Uplatnenie náhrady
škody spôsobenej
porušením
súťažného práva

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Posilnením dôležitosti advokátskej činnosti v sporových agendách sa zvýši nárok na odbornosť a poctivú prípravu sporu
- 4 **DISKUSIA**
Boj advokáta za slobodu vlastného prejavu (ESLP, Morice proti Francúzsku)
- 5 Seminár k novým procesným právnym predpisom
POZVÁNKA
- 6 Elektronický systém monitorovania osôb (ESMO)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 14 Darovacia zmluva – *de lege ferenda*
JUDr. Anton Ukropec
 - 22 K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP 1. časť
JUDr. Ľuba Berezňaninová, Dip. Mgmt.
 - 31 Problematika posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca po prijatí zákona č. 204/2014 Z. z.
Mgr. Peter Kotira, PhD.
 - 40 Uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva
JUDr. Andrej Králik, LL.M., PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 48 Dohoda o voľbe právomoci v prípade zmluvy uzatvárannej elektronickou cestou
 - 50 Európsky platobný rozkaz a jeho doručovanie

ADVOKÁCIA

- 54 Pozvánka na konferenciu
- 55 XXI. Slovenské dni práva – POZVÁNKA
- 55 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 56 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 60 Zo spoločného rokovania orgánov
Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory
- 62 Päť mesiacov „putovania“ výstavy *Advokácia včera a dnes*
- 64 Návšteva predsedu Najvyššieho ľudového súdu
Vietnamskej socialistickej republiky
- 65 Jesenné semináre advokátskych koncipientov
- 66 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 68 *Bulletin advokacie* prináša...
- 70 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*

ZAUJÍMAVOSTI

- 71 **LITERATÚRA**
Komentár k zákonu o obecnom zriadení
JUDr. Jana Mitterpachová

Ctené kolegyně, vážení kolegovia, priatelia,

napriek zúriacemu dovolenkovému obdobiu, kedy si väčšina z nás dopriava aspoň pár dní zaslúženého odpočinku, si náš časopis musí udržať svoj pravidelný rytmus. V rámci tohto rytmu pripadla milá povinnosť prihovoriť sa vám v úvodníku pár slovami práve mne.

Keď píšem tieto riadky v tichu letného večera (ortuť teplomera klesla na „sviežu“ tridsiatku), je to doslova pár hodín po tom, ako boli v Zbierke zákonov publikované nové procesné kódexy – aj redakcia Zbierky zákonov udržiava svoj rytmus napriek letnému obdobiu. Neviem, či čísla 160, 161 a 162 budú ľahko zapamätateľné, no s istotou viem, že to na novej zákonnej úprave civilného procesu nebude to najpodstatnejšie.

Najdôležitejšou nebude ani ďalšia zložená číslovka predstavujúca dátum účinnosti novej právnej úpravy, 1. júla 2016. Tým úplne najrozhodujúcejším faktorom bude to, ako ju v praxi budete aplikovať (nielen, no v relevantnej miere) vy všetci, či my všetci.

Býva totiž pravidelnou, no veľmi naivnou predstavou mnohých, že zmena myslenia ľudí sa dosiahne zmenou zákonného textu. To je veľký omyl – medzi oboma skutočnosťami, teda medzi zmenou v myslení a zmenou v normatívnom texte, býva často viac alebo menej krátka či dlhá odmlka. Je zrejme na každom z nás, ako túto odmlku využije, a či na jej konci nastane pomyselná symbióza spomínaných faktorov.

Najväčšia sila zákona tkvie v jeho majestátnej mlčanlivosti voči snahám o jeho zmenu pri každom závane politického vetra, pri každom náznaku aplikačného problému, pri každej kritike prameniacej z rozsiahlej niekoľkomesačnej „skúsenosti“ s novými inštitútmi. Spoločenská akceptácia zákona vyžaduje aspoň generačnú skúsenosť.

Keďže spomínané závan, náznaky a kritiky s istotou nastanú, dovoľte mi vyjadriť presvedčenie a úprimnú túžbu, aby nové procesné pravidlá mali aspoň minimum šancí na prežitie v pôvodnom znení na to, aby ukázali, či za niečo stoja. Na to, aby „quies canonica“, onen dôstojný pokoj zákona, umožnil rozsiahlejšiu skúsenosť s chybami v systéme nového civilného procesu.

Pretože, ako sa hovorievalo, bez chýb je len Biblia.

Prajem krásne a pohodové leto!

Marek Števec

Dňa 6. júla 2015 navštívila Slovenskú advokátsku komoru delegácia Najvyššieho ľudového súdu Vietnamskej socialistickej republiky. Foto V. Zigo

ROZHOVOR

Posilnením dôležitosti advokátskej činnosti v sporových agendách sa zvýši nárok na odbornosť a poctivú prípravu sporu

*O schválených zákonoch v rámci rekodifikácie civilného procesného práva, príprave vykonávacieho práva, projekte elektronizácie justície a ďalších projektoch sa zhovárame s ministrom spravodlivosti **Tomášom Borecom**.*

■ **Približne v polovici júna prezident SR podpísal Národnou radou SR schválené vládne návrhy zákonov v rámci rekodifikácie civilného procesného práva. Aké pocity to vo Vás retrospektívne vyvoláva?**

Pamätám si, ako sme tému tejto reformy s určitou opatrnosťou formulovali v roku 2012 do téz pre Programové vyhlásenie vlády. Málokto vtedy veril, že za jedno volebné obdobie

je možné urobiť takúto rekodifikáciu. Na druhej strane som tomuto projektu od začiatku dával maximálnu politickú podporu a takúto podporu dostal aj od vlády ako takej. Bolo nám jasné, že ak chceme so súdmi niečo urobiť, tak so socialistickým kódexom to nepôjde. Podpisom prezidenta sa zavŕšila jedna z najdôležitejších justičných reforiem od vzniku samostatnej Slovenskej republiky a cítim obrovské zadosťučinenie, že sa nám to podarilo. Ide o mimoriadne dobrú správu pre slovenské právne prostredie.

■ **Prekvapila Vás politická podpora návrhov týchto zákonov v NR SR na úrovni značne prevyšujúcej „ústavnú väčšinu“?**

Táto podpora ma mimoriadne potešila. Je to dôkaz, že sme odvedli dobrú prácu. Obrovskú zásluhu na takejto širokej podpore majú členovia tímu, ktorí rekodifikáciu pripravovali, na čele s doc. Marekom Števčekom. Od začiatku sme zvolili stratégiu maximálne otvorenej komunikácie a každý, kto chcel, mohol na príprave participovať, diskutovať, pýtať sa. Vysoká podpora pre nové kódexy v Národnej rade SR je výsledkom trojročnej práce a, samozrejme, aj otvorenej komunikácie so všetkými poslaneckými klubmi. V médiách na margo tohto hlasovania a celej diskusie ku kódexom, ktorá bola mimoriadne vecná, odznelo, že ide o paranormálny úkaz. Ja si skôr myslím, že ide o logický dôsledok úprimnej snahy o najlepšie možné odborné riešenia. Samozrejme, určitou výhodou bolo, že procesné kódexy nie sú politicky citlivou témou, kde by mala opozícia súperiť s vládou. Preto naozaj mohla zvíťaziť odbornosť. Mimochodom, mám to šťastie, že „superústavnú“ väčšinu získali aj ďalšie dôležité zmeny, na ktorých participovalo ministerstvo spravodlivosti. Napríklad zavedenie elektronického monitoringu odsúdených, povinné nahrávanie pojednávania, balík na ochranu spotrebiteľov, rozsiahla novela Zákona o rodine. Samozrejme, taká

to väčšina bola potrebná aj pri ústavnej reforme súdov, ktorá naštartovala dôležité personálne zmeny v justícii.

■ Aké najzásadnejšie zmeny by mali nastať predovšetkým v civilnom sporovom konaní?

Jednou vetou ide o opustenie socialistického modelu súdnictva a prinavrátenie sa k základom, na ktorých stojí moderné európske právo. Určite ide o predbežné prejednanie sporu, nové princípy dokazovania, kde bude platiť koncentračný princíp. Teda vytvárame predpoklady pre úspešné eliminovanie pokusov o umelé naťahovanie súdneho sporu. Za mimoriadne dôležité považujem posilnenie princípu právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutí súdov.

■ Čo to znamená pre advokátov? Zjednoduší a zefektívni sa výkon ich povolania?

Na príprave nových kódexov pracovali aj experti nominovaní Slovenskou advokátskou komorou a mnohí ďalší zástupcovia advokácie. Myslím, že všetkým, ktorí sa do tohto procesu zapojili, išlo predovšetkým o to, aby sa zjednodušil, zefektívnil a zrýchlil systém súdnej ochrany práv. Pokiaľ ide o samotných advokátov, očakávam, že význam ich pôsobenia vzrastie, keďže pre úspešné uplatňovanie práva v sporovej agende sa naozaj bude vyžadovať profesionálnejší prístup všetkých zúčastnených, vrátane sudcov, advokátov, ale aj súdnych úradníkov. S posilnením dôležitosti advokátskej činnosti v sporových agendách sa samozrejme zvýši nárok na odbornosť a poctivú prípravu sporu.

■ Považujete približne jednoročnú legisvakančnú lehotu za dostatočnú?

Boli úvahy aj o tom, aby nové kódexy nadobudli účinnosť skôr, pretože každé odkladanie ich účinnosti predlžuje stav, keď musia sudy pracovať so súčasným Občianskym súdnym poriadkom. Myslím, že jeden rok je dobrý kompromis a zároveň dostatočné časové obdobie, aby sa odborná verejnosť s novými kódexmi oboznámila. No rozhodne túto prípravu neberieme na ľahkú váhu, čo myslím komora môže dosvedčiť. Ak sa nemýlim, prvá prednáška o schválených kódexoch sa uskutočnila na seminári advokátskych koncipientov hneď v nasledujúci deň, ako boli zákony schválené. V týchto vzdelávacích aktivitách samozrejme pokračujeme v úzkej spolupráci aj so Slovenskou advokátskou komorou.

■ Aké ďalšie legislatívne zmeny by mali ešte nastať do 1. 7. 2016 v súvislosti s účinnosťou nových procesných kódexov?

Priamo v súvislosti s rekodifikáciou je potrebné prijať zákon na vykonanie nových kódexov, ktorého cieľom je zosúladenie právnych noriem tak, aby boli koherentné s novými kódexami. Tento návrh už bol predmetom pripomienkového konania a budeme ho ďalej posúvať v legislatívnom procese. Prevažne ide o zmeny technického, poprípade terminologického charakteru. Napriek tomu ide o náročnú novelu, keďže ňou „prekopávame“ veľkú časť právneho poriadku – návrh zákona má spolu 175 novelizačných článkov. Výhodou je,

že členovia rekodifikačnej komisie na tomto zákone nezačali pracovať až po schválení nových kódexov, ale postupne pripravovali aj vykonávací zákon.

■ V akom štádiu sa nachádza projekt elektronizácie justície?

Elektronizácia justície predstavuje súbor viacerých projektov, ktoré sú v rozličnom štádiu rozpracovanosti. Som rád, že po rokoch stagnácie a zanedbávania investícií do moderných technológií sa podarilo alokovať na projekty eJustice v tomto období takmer sto miliónov eur prevažne z európskych fondov. Na začiatku sme zvolili stratégiu, že nebudeme generovať ad hoc projekty, ktoré by nakoniec nemuseli byť kompatibilné, ale nakupujeme riešenia, ktoré sú výsledkom komplexného riešenia pre justíciu. Plný osov z týchto projektov sa prejaví až v nasledujúcom období. Ide najmä o kompletnú elektronizáciu súdneho spisu vrátane možnosti vzdialeného prístupu, elektronizácia podaní na sudy a podobne. Viaceré veci sú už, naopak, plne implementované a postupne sa začínajú využívať, vrátane videokonferenčnej technológie. Pokiaľ ide o hmatateľné výsledky, tak je dobrý predpoklad, že v tomto volebnom období obmeníme prakticky všetky počítače na súdoch. Jedným z ukončených projektov je aj projekt švajčiarsko-slovenskej spolupráce, vďaka ktorému sme mohli v marci spustiť povinné nahrávanie pojednávania.

■ Ako veľmi je v súčasnosti, podľa Vášho názoru, Slovenská republika vzdialená od definitívnej rekodifikácie Občianskeho zákonníka?

Jednoznačne zastávam názor, že pre praktické uplatňovanie práv bolo viac potrebné sústrediť sa na rekodifikáciu procesného práva, čo sa nám aj podarilo. Pravdou je, že po schválení nových procesných kódexov sa nám uvoľnili kapacity a môžeme sa sústrediť na ďalšie projekty. V procesnom práve by som si veľmi želal, aby sa pohlo s Exekučným poriadkom. Pokiaľ ide o hmotné právo, máme za sebou pomerne veľkú novelu Zákona o rodine. Očakávam, že od septembra sa výrazne zdynamizuje činnosť rekodifikačnej komisie pre Občiansky zákonník. Je zrejme, že k prijatiu takéhoto kódexu už v tomto volebnom období nepríde, no chceme tento čas maximálne využiť na to, aby sme s prácami pohli dopredu. Verím, že začiatkom budúceho roka budeme mať na stole výsledky práce, na ktoré bude môcť v prípade záujmu plynulo nadviazať každá zodpovedná vláda, ktorá vzíde z budúcoročných parlamentných volieb.

DISKUSIA

Boj advokáta za slobodu vlastného prejavu (ESLP, Morice proti Francúzsku)

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*

Bez priameho úmyslu a v podstate zhodou okolností nadväzuje tento príspevok tematicky na iné rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo začiatku tohto roka, ktoré bolo uverejnené v predchádzajúcom čísle Bulletinu slovenskej advokácie (BSA 6/2015 s. 25–27; Kincses proti Maďarsku, sťažnosť č. 66232/10). Príbeh francúzskeho advokáta Oliviera Moricea je však do istej miery odlišný.

Okolnosti prípadu sú lokalizované do Džibutskej republiky, malého štátu na východe Afriky (pôvodný názov – Francúzske pobrežie Afarov a Ísov). V roku 1994 vyslala francúzska vláda sudcu Bernarda Borrela do Džibutska ako externého poradcu miestneho ministra spravodlivosti vo veciach bilaterálnych zmlúv a spolupráce medzi oboma štátmi. Dňa 19. 10. 1995 bola približne 80 km od mesta Džibuti nájdená mŕtvola sudcu Borrela. Jeho čiastočne obnažené a obhorené telo sa nachádzalo v blízkosti rýchlostnej cestnej komunikácie. Džibutská polícia uzavrela prípad ako samovraždu.

Francúzske orgány začali koncom roku 1995 vlastné vyšetrovanie okolností úmrtia sudcu Borrela, avšak na základe pitvy sa im nepodarilo, vzhľadom na značné štádium rozkladu mŕtvoly, jednoznačne identifikovať bezprostrednú príčinu smrti. V marci 1997 podala vdova po Bernardovi Borrelovi, sudkyňa Elisabeth Borrelová, ako poškodená, vo svojom mene a mene svojich dvoch maloletých detí, sťažnosť proti postupu francúzskych orgánov a vyslovila podozrenie zo spáchania vopred plánovanej vraždy jej manžela. Zastupovaním svojej osoby poverila advokáta Oliviera Moricea.

V apríli 1997 boli v Toulouse začaté dve trestné konania proti neznámemu páchatelovi pre podozrenie zo spáchania úkladnej vraždy Bernarda Borrela, ku ktorým sa poškodení pripojili. V októbri 1997 kasačný súd vyhovel žiadosti advokáta Moricea o postúpenie veci na *Tribunal de grande instance* v Paríži. Prípad bol pridelený vyšetrojúcej sudkyňi M., za asistencie vyšetrojúceho sudcu L. L. S následným vyšetrovaním bolo spojených niekoľko nejasností, ktoré súviseli predovšetkým so svedectvom bývalého vyššieho dôstojníka džibutskej prezidentskej stráže, ktorému poskytol azyl Belgické kráľovstvo. Olivier Morice v danej súvislosti sprostredkoval interview tohto svedka s novinármi denníka *Le Figaro* a francúzskej televíznej stanice TF1.

Na základe viacerých námietok advokáta poškodených o nezákonnom a tendenčne vedenom vyšetrovaní, v rámci ktorého vyšetrojúci sudcovia o. i. odmietli vykonať obhliadku miesta činu za prítomnosti poškodenej a jej právneho zástupcu, boli obidvaja vyšetrojúci sudcovia v júni 2000 odvolaní z prípadu, ktorý bol následne pridelený sudcovi P. Pre úplnosť je vhodné uviesť, že v júni 2007 sa prokurátor v tejto veci verejne vyjadril v tom zmysle, že napriek pôvodne preferovanej verzii o samovražde sa na základe zhromaždených dôkazov, najmä od roku 2002, javí pravdepodobným, že išlo o trestný čin.

Novoustanovený sudca P. v auguste 2000 vo svojej internej správe na základe žiadosti advokáta Moricea uviedol, že v súdnom spise sa nenachádza videonahrávka z obhliadky miesta činu vyšetrojúcimi sudcami z marca 2000, na ktorú sa títo odvolávali a ktorú žiadal zástupca poškodených sprístupniť. Súčasne s vyhotovením tejto správy sa sudca P. obrátil na sudkyňu M. so žiadosťou o vysvetlenie. Sudkyňa M. mu obratom doručila zalepenú a nedatovanú obálku, na ktorej bolo uvedené jej meno a adresa, pričom ako odosielateľ figuroval džibutský prokurátor. Obálka obsahovala videokazetu so sporným zvukovoobrazovým záznamom a rukou písaný list na hlavičkovom papieri džibutskej prokuratúry. List bol určený sudkyňi M. a podpísaný „Djama“; jeho obsah bol do značnej miery neformálny a priateľský, pričom Elisabeth Borrelová a jej právnici v ňom boli označení ako osoby, ktoré „organizujú svoju manipuláciu“.

Po oboznámení sa s týmto materiálom podal Olivier Morice 6. 9. 2000, spolu so svojím kolegom, francúzskemu ministrovi spravodlivosti sťažnosť na sudkyňu M. a sudcu L. L. z dôvodu závažných nedostatkov vo výkone ich funkcií, ktoré označil ako zjavne odporujúce zásadám nezávislosti a spravodlivosti. Nasledujúci deň bol v denníku *Le Monde* uverejnený výňatok z tejto sťažnosti, spolu s vyjadrením advokáta Moricea. Citovaný bol aj celý obsah rukou písaného listu džibutského prokurátora sudkyňi M., ktorý bol advokátom označený ako dôkaz o tichej dohode medzi prokurátorom a vyšetrojúcimi sudcami.

Sudcovia M. a L. L. obratom reagovali podaním trestného oznámenia za „verejné ohováranie štátneho zamestnan-

ca“ proti šéfredaktorovi denníka *Le Monde*, autorovi článku a proti advokátovi Moriceovi. Advokát bol následne uznávaný vinným zo spoluúčasti na uvedenom trestnom čine a bola mu uložená pokuta vo výške 4 000 eur, spolu so solidárnou povinnosťou zaplatiť každému zo sudcov odškodné vo výške 7 500 eur.

Advokát sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva so sťažnosťou v máji 2010 (sťažnosť č. 29369/10). Namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a predovšetkým slobody prejavu podľa čl. 10 Dohovoru. Štrasburský súd rozhodol o sťažnosti rozsudkom zo dňa 11. 7. 2013, ktorým jednomyselne konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, avšak pomerom hlasov 6 ku 1 deklaroval, že k porušeniu čl. 10 Dohovoru nedošlo a zásah do slobody prejavu advokáta nebol protiprávny a nelegitímny.

V súlade s čl. 43 Dohovoru požiadal sťažovateľ o predloženie veci Veľkej komore ESĽP a táto jeho žiadosť bola prijatá. Veľká komora rozhodla následne rozsudkom zo dňa 23. 4. 2015, ktorým jednomyselne konštatovala porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ako aj porušenie čl. 10 Dohovoru. Vo vzťahu k zásahu do slobody prejavu advokáta Moricea pritom ESĽP uviedol, že sporné vyhlásenia sťažovateľa pochádzali z jeho vyjadrenia na žiadosť novinára a zo sťažnosti adresovanej ministrovi spravodlivosti. Boli uskutočnené v pozícii advokáta poškodených osôb a týkali sa okolností neuzavretého prípadu „Borrel“.

S odkazom na svoju predchádzajúcu judikatúru ESĽP osobitne zdôraznil, že je potrebné dôsledne rozlišovať medzi vyjadreniami advokáta v rámci súdneho konania a mimo neho. Advokát nemôže mať vo všeobecnosti rovnaké postavenie ako novinár a požívať vo vzťahu k ochrane slobody prejavu rovnaký status. Z hľadiska jeho poslania a postavenia v justičnom systéme nejde o vonkajšieho pozorovateľa vo veciach verejného záujmu, ale o osobu, ktorá je priamo zapojená do výkonu spravodlivosti a do ochrany záujmov účastníkov súdneho konania. Súd sťažovateľovi zároveň vytkol, že sporné vyhlásenia smerovali proti vyšetrojúcim sudcom v čase, keď už boli z konania definitívne vylúčení. Nie je preto zrejme, akou mierou sa mohli tieto vyhlásenia bezprostredne podieľať na ochrane práv klientky, keďže vyšetrovanie sa ďalej konalo pred iným sudcom, ktorý nebol predmetom kritiky.

Súčasne však ESĽP dospel k záveru, že výroky advokáta majú vzhľadom na okolnosti prípadu charakter hodnotiacich úsudkov a zameral sa na posúdenie, či bol objektívne daný dostatočný skutkový základ pre takéto hodnotiace úsudky. Jednomyselne pritom dospel ku kladnej odpovedi na túto otázku (detailná argumentácia je pomerne rozsiahla a tvorí súčasť 61-stranového rozsudku veľkej komory). Zásadnou skutočnosťou bolo aj postavenie sťažovateľa ako advokáta a tematické zameranie problematiky na otázky verejného záujmu, predovšetkým na zákonný a legitímny výkon súdnej moci. Z pohľadu ESĽP nebol za týchto špecifických podmienok daný ani dôvod na opodstatnené obmedzenie výkonu slobody prejavu z dôvodu zachovania autority a nestrannosti

súdnej moci, ako to *expressis verbis* umožňuje čl. 10 ods. 2 Dohovoru.

Odsúdenie sťažovateľa považoval štrasburský súd z tohto dôvodu za neadekvátne a osobitne prihliadol aj na skutočnosť, že advokát Olivier Morice sa medializáciou prípadu nesnažil obísť štandardné procesné postupy, ktoré mal ako zástupca poškodených k dispozícii v súvislosti s výkonom svojej profesie. Európsky súd pre ľudské práva pritom opakovane zdôraznil celkový kontext a širšie súvislosti exponovaného prípadu „Borrel“, ako aj nevyhnutnosť zachovať autoritu a dôveryhodnosť súdnictva a vzájomný rešpekt medzi sudcami a advokátmi. Citované rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Morice proti Francúzsku sú dostupné na <http://hudoc.echr.coe.int>. ■

Seminár k novým procesným právnym predpisom

V dňoch **20. – 22. augusta 2015** sa v Bratislave v **hoteli Crowne Plaza** uskutoční úvodné vzdelávacie podujatie venované novým procesným právnym predpisom, ktoré schválila NR SR v máji tohto roku.

Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok Správny súdny poriadok

Prednášať budú členovia rekodifikačnej komisie.

PROGRAM

Štvrtok 14:00 – 18:00 Civilný sporový poriadok
doc. JUDr. M. Števec, PhD., JUDr. S. Mesiarkinová,
JUDr. J. Baricová

Piatok 09:00 – 12:00 Civilný sporový poriadok
doc. JUDr. M. Števec, PhD., JUDr. S. Mesiarkinová,
JUDr. J. Baricová

Piatok 14:00 – 18:00 Civilný mimosporový poriadok
JUDr. R. Smyčková, PhD., JUDr. A. Kotrecová, PhD.

Sobota 09:00 – 13:00 Správny súdny poriadok
JUDr. J. Baricová, JUDr. A. Filová

Účastnícky poplatok: 30 eur bez ubytovania a stravovania. **Prihlásenie:** prostredníctvom www.sak.sk v sekcii *Vzdelávanie a podujatia/Zoznam podujatí*. Po prihlásení bude na e-mailovú adresu uvedenú v záväznej prihláške zaslaná správa o registrácii spolu so zálohovou faktúrou, ktorú treba uhradiť najneskôr do dátumu splatnosti. **Termín uzávierky prihlášok je 12. 8. 2015.** Kontakt na organizátora: Blanka Farkašová – oddelenie výchovy a vzdelávania SAK, tel. 02 20422747, farkasova@sak.sk.

Elektronický systém monitorovania osôb (ESMO)

Popis projektu ESMO

Riešenia elektronizácie justície (eJustice) pokrývajú agendy súdov, prokuratúry, polície, väzenstva a služieb občanov (obete a svedkovia). Hlavným dôvodom na realizáciu projektu ESMO je záväzok Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) definovaný Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky 2012 – 2014, podľa ktorého sa má rezort osobitne zamerať na možnosti ukladania alternatívnych trestov a zvýšený dôraz na prevenciu trestnej činnosti. Z vecného pohľadu sú dôvodom na realizáciu projektu tri základné problémy:

- takmer úplná absencia elektronických služieb pre oblasť bezpečnosti obyvateľstva,
- veľmi nízka miera ukladania alternatívnych trestov,
- dlhodobý nedostatok ubytovacích kapacít vo väzenských zariadeniach.

Hlavnými cieľmi projektu sú:

- zavedenie pohodlných a plne sofistikovaných elektronických služieb MS SR slúžiacich používateľom,
- vybudovanie integrovaného informačného systému probačnej a mediačnej služby, ktorý umožní jej pracovníkom efektívnu prácu so spravovanými agendami, zákonne nariadený monitoring občanov, prácu s informáciami a ich výmenu s ostatnými spolupracujúcimi orgánmi (orgány činné v trestnom konaní, súdy, Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „ZVJS“) atď.),
- publikovanie elektronických služieb určených na zvýšenie bezpečnosti občanov (notifikácie),
- zavedenie elektronického monitoringu osôb na vybrané zákonné účely pri ukladaní alternatívnych trestov alebo primeraných povinností a obmedzení či predbežných opatrení (domáce väzenie, monitorovanie dodržiavania zákazu priblíženia sa k inej osobe a lokalite, alebo dokonca aj kontrola zákazu požívania alkoholických nápojov) pre počiatočnú cieľovú skupinu 2 000 osôb s možnosťou rozšírenia.

Druhy monitoringu:

- monitoring trestu domáceho väzenia,
- monitoring zákazu pobytu,
- monitoring zákazu priblíženia,
- monitoring zákazu požívania alkoholu,

- hlasový monitoring,
- diskrétna kontrola.

Používatelia služieb:

- súdy, probační a mediační úradníci, ZVJS, prokuratúra, PZ SR,
- občania,
- samosprávy a iné právnické osoby.

Časový harmonogram projektu

- začiatok realizácie projektu	28. 4. 2014
- spustenie testovacej fázy	29. 5. 2015
- spustenie pilotnej prevádzky	1. 7. 2015
- ukončenie projektu a odovzdanie do riadnej prevádzky	30. 9. 2015

Cena a financovanie projektu:

- náklady projektu sú pokryté finančnými prostriedkami z Európskych fondov – Operačný program informatizácia spoločnosti,
- celková výška NFP predstavuje sumu 22,04 mil. eur bez DPH.

Legislatíva

Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- prvá časť (všeobecné ustanovenia) – vymedzenie predmetu úpravy, vymedzenie základných pojmov,¹
- druhá časť (technické prostriedky) – výpočet a vymedzenie technických prostriedkov, podmienky ich použitia (technické, právne)
- tretia časť (kontrola) – obsahové vymedzenie kontroly a jej priebeh (inštalácia, aktivácia, prerušenie, skončenie, deinštalácia, deaktivácia), inštitucionálne zabezpečenie (probační a mediačný úradníci, operačné stredisko, Policajný zbor), monitoring (ohlasovanie a riešenie bezpečnostných incidentov), práva a povinnosti zúčastnených osôb, náklad kontroly,
- štvrtá časť (spoločné ustanovenia) – pôsobnosť MS SR, centrálny monitorovací systém a spracúvanie osobných údajov, účinnosť, vzťah k procesným predpisom.

Charakter zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov je špecifický v tom zmysle, že k jeho aplikácii prichádza len v prípadoch, ak súd alebo prokurátor vydá rozhodnutie, s ktorým zákon spája účinok v podobe možnosti alebo povinnosti použitia kontroly technickými prostriedkami a súčasne, ak táto kontrola je nariadená (okrem prípadu, ak je kontrola povinná zo zákona).

Možnosť využitia technickej kontroly výkonu rozhodnutia je daná trestnými kódexmi a Občianskym súdnym poriadkom, ktoré ustanovujú konkrétne typy rozhodnutí, ktorých kontrolu výkonu je možné monitorovať technickými prostriedkami. Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov dotvára túto právnu úpravu tým, že upravuje samotné technické prostriedky, podmienky ich používania a priebeh kontroly.

Nariadenie kontroly výkonu rozhodnutia technickými prostriedkami prichádza do úvahy pri týchto rozhodnutiach:

1. rozhodnutie, ktorým sa ukladá trest domáceho väzenia alebo ktorým sa premieňa trest odňatia slobody na trest domáceho väzenia,
2. rozhodnutie, ktorým sa ukladá trest zákazu pobytu,
3. rozhodnutie, ktorým sa ukladá trest zákazu účasti na verejných podujatiach,
4. rozhodnutie, ktorým sa ukladá ochranný dohľad, ak sa súčasne uložili primerané obmedzenia a povinnosti, ktorých povaha pripúšťa kontrolu technickými prostriedkami,
5. rozhodnutie, ktorým sa ukladá probačný dohľad pri podmienčnom odklade výkonu trestu odňatia slobody, ak sa súčasne uložili primerané obmedzenia a povinnosti, ktorých povaha pripúšťa kontrolu technickými prostriedkami,
6. rozhodnutie, ktorým sa ukladá probačný dohľad pri podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ak sa súčasne uložili primerané obmedzenia

a povinnosti, ktorých povaha pripúšťa kontrolu technickými prostriedkami,

7. rozhodnutie, ktorým sa podmienčne zastavuje trestné stíhanie, ak sa súčasne uložili primerané obmedzenia a povinnosti, ktorých povaha pripúšťa kontrolu technickými prostriedkami,
8. rozhodnutie o nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, ak sa súčasne uložili primerané obmedzenia a povinnosti, ktorých povaha pripúšťa kontrolu technickými prostriedkami,
9. nariadenie predbežného opatrenia nevstupovať dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba, vo vzťahu ku ktorej je budúca kontrolovaná osoba dôvodne podozrivá z násilia podľa § 76 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, ak sa nariadila kontrola technickými prostriedkami.

Kontrola výkonu rozhodnutí v trestnom konaní je upravená v Trestnom poriadku vo všeobecnej rovine, pričom metódy a postupy jej výkonu sú dané kompetenciami probačného a mediačného úradníka, ktorý je orgánom vykonávajúcim kontrolu výkonu rozhodnutia (trestu, ochranného opatrenia a pod.). Kontrola technickými prostriedkami je jednou z metód výkonu kontroly rozhodnutia v trestnom konaní a jej aplikácia nevyklučuje aplikáciu iných metód kontroly toho istého rozhodnutia (napr. návšteva odsúdeného v mieste výkonu trestu domáceho väzenia).

V snahe posilniť ochranu obetí domáceho násilia sa súčasne navrhuje umožniť využitie kontroly výkonu rozhodnutia aj v prípade nariadeného predbežného opatrenia v civilnom konaní.

Kontrola technickými prostriedkami však môže byť využívaná v dvojakom režime – na účely kontroly niektorých rozhodnutí vydávaných v trestnom konaní a v občianskom súdnom konaní a na druhej strane na účely kontroly pohybu odsúdených v miestach, kde sa vykonáva trest odňatia slobody, pričom v prípade kontroly odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody nejde o výkon rozhodnutia súdu, ale o jed-

1 kontrola technickými prostriedkami – činnosť, ktorou sa zisťuje dodržiavanie zákazov, povinností alebo obmedzení uložených rozhodnutím prostredníctvom technických prostriedkov a centrálného monitorovacieho systému,

rozhodnutie – vykonateľné rozhodnutie súdu alebo prokurátora, ktorým sa ukladá zákaz, obmedzenie alebo povinnosť alebo vykonateľné rozhodnutie, ktorým sa uložil trest domáceho väzenia,

technické prostriedky – zariadenie alebo ich súbor umožňuje za podmienok ustanovených týmto zákonom kontrolu výkonu rozhodnutia,

kontrolovaná osoba – fyzická osoba, ktorá je na základe rozhodnutia povinná podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami,

chránená osoba – fyzická osoba, ku ktorej má kontrolovaná osoba rozhodnutím uložený zákaz priblíženia sa na určenú vzdialenosť,

operačné stredisko – pracovisko, ktoré zabezpečuje nepretržitú prevádzku a obsluhu centrálného monitorovacieho systému a vykonáva nepretržitý dohľad nad správnu činnosťou technických prostriedkov,

centrálny monitorovací systém – informačný systém, ktorý umožňuje výkon kontroly technickými prostriedkami najmä zaznamenávaním bezpečnostných incidentov a prevádzkových incidentov,

bezpečnostný incident – porušenie zákazu, obmedzenia alebo povinnosti uložených rozhodnutím,

prevádzkový incident – skutočnosť ovplyvňujúca nerušený priebeh kontroly technickými prostriedkami, ak nie je bezpečnostným incidentom,

obydlie – byt alebo iný priestor slúžiaci na bývanie vrátane k nemu prináležiacich vonkajších priestorov.

nu z foriem či spôsobov realizácie úloh ZVJS – kontrolovať odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody.

Kontrolu technickými prostriedkami nariadi súd alebo prokurátor. Výkon nariadenej kontroly technickými prostriedkami zabezpečuje probačný a mediačný úradník v spolupráci s operačným strediskom, ktorého činnosť zabezpečuje MS SR, ktoré súčasne má v správe používané technické prostriedky.

Kontrola technickými prostriedkami nie je sankčným mechanizmom, ale je nástrojom kontroly výkonu zákonom ustanovených rozhodnutí, ktorými sa ukladajú zákazy, povinnosti alebo obmedzenia (sankcie).

Kontrolovaná osoba sa podieľa na náhrade nákladov, ktoré štátu budú vznikáť s prevádzkou technických zariadení.

Využitie ESMO v civilnom konaní

- základ tvorí právna úprava obsiahnutá v Občianskom právnom poriadku, resp. v nových civilnoprocených kódexoch,
- ide predovšetkým o posilnenie ochrany obetí domáceho násillia v prípade nariadeného predbežného opatrenia v civilnom konaní, ktorým sa účastníkovi konania (agresorovi) nariaďuje, aby nevstupoval dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba (obeť, neskôr chránená osoba), vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivý z násillia,
- technickými prostriedkami môže byť vykonávaná kontrola dodržiavania nariadených predbežných opatrení, najmä:
 - vykávanie z obydillia,
 - zákaz priblíženia sa k určenej osobe.

Charakteristickou črtou právnej úpravy v občianskom súdnom konaní je fakt, že súd môže o nej rozhodnúť tak na návrh, ako aj bez návrhu. Ak o nej rozhodne na návrh účastníka konania, tak nebude potrebné pri skúmaní podmienok výkonu kontroly technickými prostriedkami obstarávať súhlas tohto účastníka konania (chránenej osoby).

Kontrola technickými prostriedkami je prípustná len v prípadoch, v ktorých bolo predbežné opatrenie, ktorého výkon sa má týmto spôsobom kontrolovať, nariadené až po 1. januári 2016.

Využitie ESMO v trestnom konaní

- základ tvorí právna úprava obsiahnutá v Trestnom zákone a Trestnom poriadku v nadväznosti na zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Technickými prostriedkami je možná kontrola výkonu:

I. trestov:

- trest domáceho väzenia vrátane premeneného trestu domáceho väzenia z trestu odňatia slobody (obligatórne),

- trest zákazu pobytu,
- trest zákazu účasti na verejných podujatiach.

II. dodržiavania primeraných obmedzení a povinností v rámci:

- ochranného dohľadu,
- podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody,
- podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody,
- podmieneného zastavenia trestného stíhania (aj prokurátor),
- uloženého trestu (ak boli uložené popri treste),
- nahradenia väzby.

Trest domáceho väzenia

- možno uložiť až na 2 roky,
- je doplnený o podmienky na uloženie trestu – povaha a závažnosť spáchaného prečinu, osoba a pomery páchatel'a, jeho sľub a ochota sa takémuto trestu podrobiť a splnenie materiálno-technických podmienok na jeho výkon,
- výkon trestu domáceho väzenia je vždy kontrolovaný technickými prostriedkami,
- zavádza sa možnosť uloženia trestu domáceho väzenia mladistvému páchatel'ovi (max. 1 rok) len so súhlasom zákonného zástupcu,
- kontrolu vykonáva probačný a mediačný úradník priamo zo zákona (bez poverenia),
- mení sa prepočet pri nedodržaní podmienok uloženého trestu domáceho väzenia pri premene na trest odňatia slobody, pričom jeden deň nevykonaného trestu domáceho väzenia sa rovná jednému dňu trestu odňatia slobody.

Premena trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia

- zavádza sa možnosť premeny zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia,
- premeniť zvyšok trestu odňatia slobody môže súd na návrh riaditel'a ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, pričom ide o odsúdeného, ktorý
- vykonával trest odňatia slobody za prečin a zároveň povaha a závažnosť spáchaného prečinu, osoba a pomery páchatel'a, jeho sľub a ochota sa takémuto trestu podrobiť a splnenie materiálno-technických podmienok na jeho výkon,
- preukázal polepšenie, vykonal jednu tretinu uloženého trestu odňatia slobody a zvyšok nevykonaného trestu nepresahuje 2 roky,
- nebol pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody, nebol mu premenený trest domáceho väzenia na trest odňatia slobody alebo nevykonáva trest, ktorý mu bol nariadený po neosvedčení sa v skúšobnej dobe,
- jeden deň nevykonaného trestu odňatia slobody sa rovná jednému dňu trestu domáceho väzenia.

Trest zákazu pobytu

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach

- úprava možnosti kontroly výkonu týchto trestov aj prostredníctvom využitia technických prostriedkov,
- spočíva v zákaze priblíženia sa (vstupu) k určitému miestu alebo obvodu, ktorý je kontrolovaný technickými prostriedkami.

Primerané obmedzenia a povinnosti

- úprava možnosti kontroly výkonu uložených primeraných obmedzení a povinností technickými prostriedkami, ide najmä o
 - obmedzenia:
 - zákaz účasti na určených verejných podujatiach – napr. divácke násilie,
 - zákaz požívania alkoholických nápojov,
 - zákaz vstupu na vyhradené miesta alebo priestory, na ktorých trestný čin spáchal.
 - povinnosti:
 - príkaz nepriblížiť sa k poškodenému na vzdialenosť nie menšiu ako päť metrov – napr. domáce násilie,
 - nezdržiavať sa v blízkosti obydľia poškodeného.

Využitie ESMO v rámci ZVJS

Legislatívne zmeny:

Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“):

- rozšírená možnosť kontroly pohybu a činnosti odsúdených technickými prostriedkami,
- odsúdený je povinný podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami,
- ústav na výkon trestu odňatia slobody spracováva okrem hodnotení ku konaniam súdov o podmienčnom prepustení, zmene spôsobu výkonu trestu, určení spoločného spôsobu výkonu postupne uložených trestov, rozhodovaní v konaní o milosť a o upustení od výkonu zvyšku trestu aj hodnotenie ku konaniu o premene zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia,
- pribúda spôsob prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody po písomnom nariadení súdu na výkon trestu domáceho väzenia.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov:

- možnosť riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody podať návrh na premenu zvyšku trestu odňatia slobody odsúdeného na trest domáceho väzenia.

Využitie ESMO vo výkone trestu odňatia slobody:

V ústavoch na výkon trestu odňatia slobody nejde o kontrolu výkonu rozhodnutia súdu, ale o kontrolu pohybu a činnosti odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody, t. j. osobitný nástroj regulácie a kontroly pohybu a činnosti odsúde-

ných v záujme zvýšenia bezpečnosti, to znamená o podporný prostriedok zaobchádzania s odsúdenými. Perspektívne bude možné využitie kontroly pohybu a činnosti odsúdených technickými prostriedkami na

- kontrolu pohybu a činnosti odsúdených na pracoviskách nachádzajúcich sa mimo ústavu,
- kontrolu pohybu a činnosti odsúdených v rámci otvorených oddelení,
- kontrolu pohybu a činnosti odsúdených pri vychádzkach mimo ústavu, resp. pri udelení mimoriadneho voľna na opustenie ústavu,
- kontrolu pohybu a činnosti odsúdených počas eskort (napr. na súdne pojednávanie, poskytnutie zdravotnej starostlivosti mimo zdravotníckeho zariadenia ústavu a pod.).

Čo prinesie ESMO probácii

Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- rozširuje pôsobnosť probačných a mediálnych úradníkov o kontrolu výkonu rozhodnutí technickými prostriedkami, pričom túto činnosť zákon odlišuje od samotnej probácie.

Probačný a mediálny úradník je oprávnený vykonávať

- úkony probácie a mediácie v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom,
- kontrolu výkonu rozhodnutí technickými prostriedkami,
- prácu s obvineným, poškodeným, ako aj so stranou v civilnom konaní pred rozhodnutím súdu o uložení zákazu, obmedzenia, povinnosti alebo trestu domáceho väzenia,
- preverenie možnosti uloženia a riadneho výkonu rozhodnutia,
- zabezpečenie stanoviska obvineného k uloženiu tohto trestu,
- zabezpečenie stanoviska dotknutých osôb k uloženiu tohto trestu,
- preskúmanie podmienok a možnosti kontroly výkonu rozhodnutia technickými prostriedkami.

Čo je inštitút predbežného šetrenia (IPŠ)

- vykonáva probačný a mediálny úradník na základe písomného pokynu – mandátu od sudcu, resp. prokurátora,
- práca s obvineným, poškodeným a stranou v civilnom konaní pred rozhodnutím,
- preverenie možnosti uloženia a riadneho výkonu rozhodnutia vrátane stanoviska obvineného a dotknutých osôb k uloženiu tohto trestu, ak je takéto stanovisko potrebné zaobstarať,
- preskúmanie podmienok a možnosti kontroly výkonu rozhodnutia technickými prostriedkami,

- informácie z IPŠ majú význam pre rozhodovanie sudcu alebo prokurátora pri nariaďovaní kontroly technickými prostriedkami.

Úlohou predbežného šetrenia je

- zistenie základných informácií o osobe obvinenej, poškodeného, prípadne strany v civilnom konaní,
- zmapovanie ich súčasnej situácie (rodinnej, sociálnej, pracovnej, zdravotnej),
- poznanie okolností spáchaného trestného činu alebo sporu v civilnom konaní z hľadiska možných rizík pri výkone kontroly,
- zistenie postoja páchateľa k spáchanému trestnému činu a miery jeho zodpovednosti za riešenie jeho následkov,
- objasnenie potrieb a záujmov poškodených osôb alebo strán v civilnom konaní,
- rozpoznanie vhodnosti uloženia alternatívneho trestu a identifikácia prípadných rizík znemožňujúcich jeho výkon a taktiež aj mieru motivácie páchateľa podrobiť sa výkonu kontroly technickými prostriedkami v prípade uloženia alternatívneho trestu,
- stretnutie s osobami žijúcimi v spoločnej domácnosti s obvineným na účely preverenia reálnych možností výkonu uloženého alternatívneho trestu (napr. pri treste domáceho väzenia), vykonanie poučenia o spôsobe výkonu alternatívneho trestu.

Správa z predbežného šetrenia

- výstup z inštitútu predbežného šetrenia,
- probačný a mediačný úradník po vykonaní predbežného šetrenia vyhotoví správu o vhodnosti uloženia zákazu, obmedzenia, povinnosti alebo trestu domáceho väzenia a ich novej kontroly technickými prostriedkami, pričom zistené skutočnosti predloží sudcovi, resp. prokurátorovi vo forme správy z predbežného šetrenia,
- správa je podkladom na rozhodnutie sudcu alebo prokurátora,
- správa má odporúčací charakter.

Úkony probačného a mediačného úradníka po právoplatnosti rozhodnutia

- inštalácia a deinštalácia technických prostriedkov,
- aktivácia a deaktivácia režimu použitia technických prostriedkov,
- kontrola výkonu rozhodnutí technickými prostriedkami,
- spolupráca s operačným strediskom pri riešení incidentov.

ESMO a jeho prostriedky

Vo všeobecnosti môžeme elektronický monitoring stručne charakterizovať ako činnosť, ktorá s využitím technických prostriedkov slúži na kontrolu dodržiavania uložených zákazov, povinností alebo obmedzení. V rámci tejto kontroly rozlišujeme šesť typov elektronického monitoringu:

- monitoring trestu domáceho väzenia – kontrola prítomnosti kontrolovanej osoby v určený čas na určenom mieste,
- monitoring zákazu pobytu – kontrola pohybu a pobytu kontrolovanej osoby na základe určenia jej aktuálnej geografickej polohy,
- monitoring zákazu priblíženia – detekcia priblíženia sa kontrolovanej osoby k chránenej osobe a okamžité varovanie chránenej osoby,
- monitoring zákazu požívania alkoholu – kontrola dodržiavania zákazu požívania alkoholických nápojov kontrolovanou osobou,
- hlasový monitoring – telefonické overenie prítomnosti kontrolovanej osoby na určenom mieste v určenom čase
- diskretná kontrola – zisťovanie prítomnosti kontrolovanej osoby na určitom mieste bez vedomosti kontrolovanej osoby.

Pre každý typ monitoringu sa používajú odlišné druhy technických prostriedkov. Podrobnejšie sú popísané ďalej. Náklady na ich prevádzku znáša štát za spoluúčasti kontrolovanej osoby, ktorej výška je ustanovená vykonávacím predpisom. Technické prostriedky sú majetkom štátu a sú napojené na tzv. centrálny monitorovací systém. Ide o informačný systém, ktorý prostredníctvom signálov vysielaných technickými prostriedkami umožňuje kontrolu dodržiavania režimu a tiež zaznamenáva bezpečnostné i prevádzkové incidenty. Obsluhujú ho zamestnanci operačného strediska, ktoré je v prevádzke nepretržite 24 hodín denne 7 dní v týždni. Na nich sa môžu v prípade potreby obrátiť kontrolovane i chránené osoby. Zriaďovateľom operačného strediska a prevádzkovateľom centrálného monitorovacieho systému je MS SR.

Kontrola prítomnosti kontrolovanej osoby v určený čas na určenom mieste

Kontrolu výkonu trestu domáceho väzenia zabezpečujú osobné identifikačné zariadenie a zariadenie na kontrolu prítomnosti. Osobné identifikačné zariadenie má podobu náramku, ktorý sa upevňuje spravidla na členok kontrolovanej osoby. Podmienkou jeho použitia je potvrdenie od lekára o zdravotnej spôsobilosti na jeho inštaláciu. Jeho úlohou je zabezpečiť jednoznačnú identifikáciu kontrolovanej osoby – v centrálnom monitorovacom systéme je spárovaný s údajmi a režimom konkrétnej osoby. Náramok prostredníctvom rádiových signálov nonstop komunikuje so zariadením na kontrolu prítomnosti, ktoré zase odosiela údaje centrálnemu monito-

rovaciemu systému, čím umožňuje monitorovanie pohybu, resp. pobytu kontrolovanej osoby. Zatiaľ čo náramok má vlastnú zabudovanú batériu, zariadenie na kontrolu prítomnosti vyžaduje pripojenie do elektrickej siete a okrem iného aj dostupnosť telefónnej prípojky alebo signálu mobilnej siete. Toto zariadenie, pripomínajúce klasickú pevnú linku, je so súhlasom spolubývajúcich umiestnené v obydli kontrolovanej osoby počas celej doby trvania elektronického monitoringu.

■ **Čo sa monitoruje?**

- trest domáceho väzenia
- zákaz vzdávať sa z miesta pobytu

■ **Čo sa používa?**

- elektronický náramok
- zariadenie na kontrolu prítomnosti

■ **Čo na to treba?**

- elektrickú prípojku
- pevnú linku alebo dostupnosť mobilného signálu
- súhlas spolubývajúcich
- sľub osúdeného
- poučenie kontrolovanej osoby a spolubývajúcich

Kontrola pohybu a pobytu kontrolovanej osoby na základe určenia jej aktuálnej geografickej polohy

Ak súd nariadi obvinenému alebo odsúdenému zákaz zdržiavať sa napr. pri futbalových štadiónoch v čase konania športového zápasu, kontrola výkonu tohto rozhodnutia sa realizuje prostredníctvom náramku (pozri vyššie) a zariadenia na určenie polohy. Toto zariadenie umožňuje kontrolu pohybu a pobytu na základe určenia aktuálnej geografickej polohy. Ide o prenosné zariadenie podobné mobilnému telefónu, ktoré je kontrolovaná osoba povinná mať pri sebe, napr. vo vrecku počas celého trvania elektronického monitoringu. Princíp jeho fungovania je podobný ako pri zariadení na kontrolu prítomnosti kontrolovanej osoby v určený čas na určenom mieste, avšak dostupnosť signálu mobilnej siete a tiež GPS je v tomto prípade nevyhnutnosťou. Batériu zariadenia je potrebné pravidelne nabíjať.

■ **Čo sa monitoruje?**

- trest zákazu pobytu
- trest zákazu účasti na verejných podujatiach
- zákaz vstupu na vyhradené miesta alebo priestory, na ktorých bol trestný čin spáchaný

■ **Čo sa používa?**

- elektronický náramok
- zariadenie na určenie polohy

■ **Čo na to treba?**

- elektrická prípojka
- dostupnosť mobilného signálu
- dostupnosť signálu GPS
- poučenie kontrolovanej osoby

Detekcia priblíženia sa kontrolovanej osoby k chránenej osobe a okamžité varovanie chránenej osoby

Na zlepšenie ochrany obete domáceho násillia môže súd s jej súhlasom uložiť obvinenému alebo odsúdenému zákaz priblížiť sa k nej na určenú vzdialenosť, ktorého dodržiavanie bude kontrolované s využitím elektronického monitoringu. Vtedy sa používa kombinácia rovnakých zariadení ako v prípade monitoringu pri zákaze pobytu, čiže obvinený alebo odsúdený ako kontrolovaná osoba bude nosiť náramok a zariadenie na určenie polohy. Obeť alebo poškodený získa štatút tzv. chránenej osoby a počas celého trvania kontroly technickými prostriedkami musí mať pri sebe zariadenie varovania blízkosti. Toto prenosné zariadenie s rozmermi bežného mobilného telefónu umožňuje okamžité varovanie chránenej osoby v prípade priblíženia sa kontrolovanej osoby. Jeho batériu je potrebné pravidelne nabíjať a na správnu funkčnosť potrebuje dostupný mobilný i GPS signál.

■ **Čo sa monitoruje?**

- zákaz priblížiť sa k chránenej osobe na určenú vzdialenosť
- príkaz nezdržiavať sa v blízkosti obydli poškodeného

■ **Čo sa používa?**

- elektronický náramok
- zariadenie na určenie polohy
- zariadenie varovania blízkosti

■ **Čo na to treba?**

- elektrická prípojka
- dostupnosť mobilného signálu
- dostupnosť signálu GPS
- súhlas chránenej osoby
- poučenie kontrolovanej osoby a chránenej osoby

Kontrola dodržiavania zákazu požívania alkoholických nápojov kontrolovanou osobou

Dodržiavanie zákazu požívať alkoholické nápoje možno kontrolovať s pomocou zariadenia kontroly požitia alkoholu. Funguje na princípe sledovania úrovne alkoholu v dychu za súčasného rozpoznania tváre kontrolovanej osoby. Na vyzvanie centrálného monitorovacieho systému kontrolovaná osoba vykoná priamo na zariadení dychovú skúšku (podobne ako pri policajnej kontrole), pričom sa zároveň zosníma jej tvár. Získané údaje sú automaticky odoslané centrálnemu monitorovaciemu systému, ktorý ich následne vyhodnotí. Zariadenie sa štandardne používa samostatne, avšak v prípade súbežného uloženia trestu domáceho väze-

nia je to v kombinácii s elektronickým náramkom. Kontrolovaná osoba má toto zariadenie vo veľkosti faxu umiestnené vo svojom obydli a zapojené do elektrickej siete počas celej doby trvania monitoringu. Na svoju prevádzku tiež potrebuje telefonickú prípojku alebo signál mobilnej siete.

■ **Čo sa monitoruje?**

- zákaz požívania alkoholických nápojov
- trest domáceho väzenia

■ **Čo sa používa?**

- zariadenie kontroly požitia alkoholu
- elektronický náramok

■ **Čo na to treba?**

- elektrickú prípojku
- pevnú linku alebo dostupnosť mobilného signálu
- súhlas spolubývajúcich
- v prípade uloženia popri treste domáceho väzenia sľub osúdeného
- poučenie kontrolovanej a spolubývajúcich
- súhlas spolubývajúcich
- prípojku na elektrinu
- pevnú linku alebo dostupnosť mobilného signálu

Telefonické overenie prítomnosti kontrolovanej osoby na určenom mieste v určenom čase

Obvineného alebo odsúdeného, ktorému súd nariadil napr. zákaz návštev športových alebo iných hromadných podujatí, možno kontrolovať aj cez telefón. Na tento účel sa však dá použiť len pevná linka, nie mobilný telefón. Monitoring prebieha na diaľku pomocou telefonátu z operačného strediska a je založený na rozpoznaní hlasu kontrolovanej osoby. Telefonicky sa teda overí jej prítomnosť na určenom mieste. Pri tomto type monitoringu sa nepoužíva elektronický náramok. Vyžaduje sa len dostupnosť pevnej linky alebo možnosť jej zavedenia.

■ **Čo sa monitoruje?**

- trest zákazu účasti na verejných podujatiach
- zákaz návštev športových alebo iných hromadných podujatí
- trest domáceho väzenia

■ **Čo sa používa?**

- telefón (stolový so šnúrou)

■ **Čo na to treba?**

- elektrickú prípojku
- pevnú linku
- telefónny prístroj
- poučenie kontrolovanej osoby

Zisťovanie prítomnosti kontrolovanej osoby na určitom mieste bez vedomosti kontrolovanej osoby

Osobitným typom monitoringu je zisťovanie prítomnosti kontrolovanej osoby na určitom mieste bez vedomosti kontrolovanej osoby. Realizuje sa s použitím zariadenia probačného a mediáčného úradníka. Ide o tzv. diskrétnu kontrolu priamo

na mieste, kde si probačný a mediáčny úradník môže overiť, či sa kontrolovaná osoba nachádza počas výkonu trestu domáceho väzenia vo svojom obydli alebo, naopak, nie je prítomná na futbalovom zápase v prípade trestu zákazu účasti na verejných podujatiach. Nevyhnutnou požiadavkou sú nainštalované zariadenia a aktívovaný režim kontrolovanej osoby v centrálnom monitorovacom systéme. Kontrolovaná osoba nie je o tejto kontrole vopred informovaná ani jako notifikovaná.

■ **Čo sa monitoruje?**

- trest zákazu účasti na verejných podujatiach
- zákaz návštev športových alebo iných hromadných podujatí
- trest domáceho väzenia

■ **Čo sa používa?**

- zariadenie probačného a mediáčného úradníka

■ **Čo na to treba?**

- nainštalované technické zariadenia
- aktívovaný režim kontrolovanej osoby v CMS

Režim elektronického monitoringu

Predpokladom vykonávania monitoringu v praxi je stanovenie režimu použitia technických prostriedkov. Režim je zapísaný v centrálnom monitorovacom systéme a určuje, kto je kontrolovanou a chránenou osobou, aké technické prostriedky sa použijú, ďalej miesto výkonu trestu, zakázané a povolené zóny pohybu kontrolovanej osoby, frekvenciu kontrol a pod.

Režim je potrebné vytvoriť pre každú kontrolovanú osobu samostatne, v súlade s rozhodnutím súdu. Každý režim je teda „šitý na mieru“ kontrolovanej osobe. Na to, aby ho bolo možné správne zostaviť, musí probačný a mediáčny úradník najskôr zistiť, či je vôbec možné elektronický monitoring použiť. Preveruje, či sú na to vhodné materiálno-technické podmienky, napr. zapojená elektrina, a takisto zabezpečuje poučenie dotknutých osôb a obstaráva ich súhlasy (pozri odpovede na otázku Čo na to treba? pri jednotlivých typoch monitoringu vyššie). O svojich zisteniach informuje súd.

Prvými krokmi po preskúmaní podmienok a rozhodnutí súdu o nariadení elektronického monitoringu sú inštalácia a aktivácia zariadení. Vykonáva ich probačný a mediáčny úradník s asistenciou operačného strediska. Zjednodušene môžeme uviesť, že inštalácia spočíva v upevnení náramku na telo osoby a umiestnení zariadenia v obydli. Následnou aktiváciou sa prenesie režim z centrálného monitorovacieho systému priamo do zariadenia, čo znamená začiatok elektronického monitoringu.

Priebeh elektronického monitoringu

Dohľad nad dodržiavaním stanoveného režimu monitoringu zabezpečuje operačné stredisko. Ako už bolo spomínané, jednotlivé nainštalované zariadenia sú režimom prepojené na centrálny monitorovací systém. Okrem toho komunikujú aj priamo s kontrolovanou osobou – upozorňujú ju pri vstu-

pe do zakázanej zóny, vyzvú na dychovú skúšku a i. Rovnako i chránená osoba je varovaná, ak sa k nej približuje násilník. Kontrolovaná, ako aj chránená osoba sa tiež môžu spojiť priamo s probačným a mediačným úradníkom a riešiť s ním vzniknutú situáciu.

Ak sa kontrolovaná osoba snaží napr. odopnúť náramok alebo vypne technické zariadenie, odošle sa o tom informácia do centrálného monitorovacieho systému. Pracovníci operačného strediska preveria vzniknutý incident, ktorý môže byť buď prevádzkovej, alebo bezpečnostnej povahy. Prevádzkovým incidentom môže byť napr. výpadok mobilného signálu, vybitie batérie náramku či neočakávaná porucha zariadenia. V takom prípade kontaktujú priamo kontrolovanú alebo chránenú osobu s cieľom objasniť vzniknutú situáciu, ako aj overiť funkčnosť zariadení. Ak však prevádzkový incident vykazuje znaky bezpečnostného incidentu, pracovníci ho ohlásia príslušnému probačnému a mediačnému úradníkovi, ktorý ho musí bezodkladne riešiť. Pri ohrození života alebo zdravia, prípadne pri podozrení na spáchanie trestného činu o tom informujú aj políciu.

Bezpečnostný incident v skratke znamená porušenie zákazu alebo povinnosti uložených súdom, teda zámerné priblíženie sa kontrolovanej osoby k chránenej osobe, opustenie obydlija pri treste domáceho väzenia, návšteva futbalového štadiónu v čase konania zápasu atď. Ďalší postup je na rozhodnutí súdu, pričom môže dôjsť aj k ukončeniu elektronického monitoringu a premene na trest odňatia slobody. Skončenie monitoringu je možné, okrem riadneho skončenia po uplynutí doby, na ktorú bol nariadený, aj v prípade, ak kontrolovaná osoba spôsobom svojho života počas neho preukázala, že takáto kontrola nie je potrebná. Elektronický monitoring je možné tiež prerušiť na nevyhnutný čas – pri plánovanej hospitalizácii v nemocnici a pod.

Po prerušení alebo skončení monitoringu probačný a mediačný úradník zabezpečí odobratie zariadení dotknutým osobám a deaktiváciu režimu.

Záver

Konkrétne očakávané prínosy

Zvýšenie bezpečnosti občanov pomocou zavedenia elektronických služieb

Projekt ESMO a predkladaný návrh zákona v konečnom dôsledku vytvára predpoklady na prelom v boji s drobnou kriminalitou a neprispôsobivým správaním. Tam, kde sa doteraz systém probácie ukázal ako málo efektívny, nová technológia umožní oveľa flexibilnejšiu a v konečnom dôsledku účinnejšiu kontrolu výkonu rozhodnutí aj napríklad tých, ktorými je uložený alternatívny trest.

Zlepšená sociálna inklúzia odsúdených a zníženie recidív

Tradičný trest odňatia slobody a umiestnenie odsúdeného v ústave na výkon trestu je ostrakizujúci a sťažuje prepustným na slobodu zaradenie do riadneho života. Naproti tomu

uloženie alternatívnych trestov zasahuje do života odsúdeného v obmedzenej miere, ktorá odsúdenému umožňuje ďalej vykonávať svoju prácu a viesť doterajší rodinný život. V skutočnosti alternatívny trest dokonca posilňuje vedenie riadneho života (napr. zákaz vychádzok v noci). Preto aj sociálna inklúzia po skončení trestu je omnoho jednoduchšia a pravdepodobnosť recidívy nižšia. Zároveň je posilnená ochrana rodiny, keďže kontrolou technickými prostriedkami prichádza k zmierneniu ekonomických a sociálnych následkov väzobného postihu odsúdeného a jeho rodinných príslušníkov

Zefektívnenie práce probačných a mediačných úradníkov

Probační a mediační úradníci majú k dispozícii nástroje, prostredníctvom ktorých môžu efektívnejšie vykonávať úkony zabezpečujúce kontrolu dodržiavania podmienok výkonu rozhodnutia. Rovnako majú k dispozícii komplexný agendový informačný systém pre spracovanie agendy probácie, mediácie a technickej kontroly výkonu rozhodnutí.

Zníženie nákladov na výkon trestu

Alternatívne tresty môžu byť nielen oveľa efektívnejšie, ale aj náklady spojené s ich výkonom sú podstatne nižšie.

Zvýšenie dôvery k alternatívnym trestom

Elektronický monitoring a s ním spojená právna úprava prináša technológiu dôveryhodnej a spoľahlivej kontroly výkonu trestu, ktorá umožňuje reálnejšie využitie alternatívnych trestov.

Ochrana pred domácim násilím

Služba elektronického monitoringu predstavuje silný nástroj varovania pre obe domáceho násillia, resp. obetí opakujúcich sa fyzických útokov zo strany útočníka. Obet domáceho násillia môže prostredníctvom využitia technických prostriedkov s dostatočným predstihom zistiť, že sa v jej blízkosti nachádza násilník.

Ochrana citlivých lokalít

Ide napríklad o školy, parky, detské ihriská, napr. pred odsúdeným za sexuálny delikt, alebo je možné služby elektronického monitoringu využiť v rámci informovania organizátorov športových, kultúrnych a iných hromadných podujatí.

Viac na internete

Na zvýšenie povedomia verejnosti o elektronickom monitoringu a podporu využívania elektronickej komunikácie MS SR zriaďuje špecializovaný internetový portál, na ktorom občania môžu nájsť v prehľadnej forme okrem informácií týkajúcich sa spomínaného monitoringu aj informácie o probácii, mediácii, súvisiacej legislatíve či rozličné štatistiky. Samozrejmosťou sú kontakty na probačných a mediačných úradníkov. Prostredníctvom služieb tohto portálu je možné elektronicke poskytnúť potrebné súhlasy a podať rôzne žiadosti. Možnosť takejto formy komunikácie je k dispozícii fyzickým osobám i právnickým osobám, napr. poskytovateľom práce.

Ďalšie informácie k projektu nájdete na tejto adrese: www.justice.gov.sk

Darovacia zmluva – *de lege ferenda*

JUDr. Anton Ukropec

Darovacia zmluva je významný právny úkon, na základe ktorého dochádza k prevodu vlastníckeho práva zo strany darcu na obdarovaného. Ide o dvojstranný právny úkon, ktorý je upravený v § 628 až § 630 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). Tento dvojstranný, nominálny, adresovaný, vôľový a bezodplatný právny úkon sa v právnej praxi relatívne často využíva najmä v rámci príbuzenských, či priateľských vzťahov, a preto je potrebné venovať mu náležitú pozornosť.

Povaha darovania

Najskôr je potrebné poukázať na príliš stručnú právnu úpravu darovacej zmluvy, ktorá je obsahutá len v troch paragrafoch, čo je v porovnaní s viacerými zahraničnými právnymi úpravami pravdepodobne najstručnejšia právna úprava. Rovnako stručná právna úprava darovacej zmluvy platila donedávna v Českej republike, ktorá však prijatím nového občianskeho zákonníka

JUDr. Anton Ukropec
je absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V roku 2013 vykonal rigoróznú skúšku z obchodného práva a občianskeho práva

procesného. Od roku 2013 pôsobí ako advokátsky koncipient v Bratislave. Venuje sa publikačnej činnosti z oblasti občianskeho a obchodného práva.

pristúpila k podstatne detailnejšie prepracovanej právnej úprave darovania podľa vzoru zahraničných právnych úprav, predovšetkým nemeckej právnej úpravy. Zahraničné právne úpravy k otázke darovania pristupujú relatívne obdobne, samozrejme, nie každá právna úprava darovania je postavená na presne rovnakých základoch, ale naopak, niektoré vykazujú menšie, iné zase väčšie rozdiely. Odlišnosti možno badať najmä v otázke povahy darovania ako právneho úkonu, vymedzenia predmetu a rozsahu darovania, formy darovacej zmluvy, spôsobilosti subjektov darovacej zmluvy, jednotlivých modalít darovania, či otázky vrátenia daru.

Nie všetky z načrtnutých oblastí právnej úpravy darovania sú obsahuté aj v rámci našej právnej úpravy, resp. aj keď niektoré z nich sú, ich úprava nie je vždy dostatočná.

Pokiaľ ide o určenie povahy darovania z hľadiska kategorizácie právnych úkonov na jednostranné, dvojstranné alebo viacstranné, väčšina zahraničných právnych úprav považuje darovanie za dvojstranný právny úkon, za zmluvu. Rovnako aj náš Občiansky zákonník považuje darovanie za dvojstranný právny úkon a v § 628 ods. 1 uvádza, že: „darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma.“ Z uvedenej definície darovania vyplýva jeden zo základných znakov darovacej zmluvy, a to znak bezplatnosti, ktorý ju odlišuje od iných zmlúv, predovšetkým od kúpnej zmluvy, či zámennej zmluvy. Nedostatkom právnej úpravy však je skutočnosť, že sa vôbec nezmieňuje o druhom

- 1 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 1209/2006 zo dňa 26. 11. 2008
- 2 Civil Code of Spain (Art. 618)
- 3 Civil Code of the Netherlands (Art. 7:175)
- 4 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 7 Cdo 75/92 zo dňa 29. 12. 1993
- 5 Civil Code of Latvia (Art. 1915)
- 6 Civil Code of Germany (Section 516 ods. 2)

- 7 Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (§ 2055 ods. 1)

- 8 Civil Code of Lithuania (Art. 6.465)

- 9 Obdobne uvádza napríklad španielska alebo česká právna úprava
- 10 The Principles of European Contract Law (IV.H.-1:102)
- 11 Civil Code of Spain (Art. 635)
- 12 Civil Code of Latvia (Art. 1922)

základnom znaku darovacej zmluvy, a to o dobrovoľnosti darovania, ktorého podstata je v tom, že darca bezplatne prevádza na inú osobu určitý majetkový prospech bez toho, aby mal k tomu právnu povinnosť.¹ Španielsky civilný kódex uvádza, že darovanie je prejav štedrosti,² ktorého cieľom je, ako to výslovne uvádza aj civilný kódex Holandska, obohatiť inú osobu.³ Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že darovacia zmluva je pre darcu jednostranne nevýhodná, pretože majetková výhoda poskytnutá obdarovanému so sebou nesie stratu majetkových pomerov darcu.⁴ Ako už bolo v predchádzajúcom výklade naznačené, darovanie má povahu dvojstranného právneho úkonu, na vznik ktorého sa vyžaduje nielen odovzdanie daru, ale aj jeho prijatie obdarovaným. Niektoré zahraničné právne úpravy výslovne ustanovujú požiadavku nevyhnutnosti prijatia daru na dosiahnutie právnych účinkov darovania v samostatnom zákonom ustanovení, mimo definície darovania. Príkladom je právna úprava Lotyšska, podľa ktorej je potrebné uskutočniť prijatie daru počas života darcu.⁵ Zákonná požiadavka na prijatie daru obdarovaným je založená na skutočnosti, že nikto nemôže jednostranne vnútiť inému určité právo alebo povinnosť, čím v konečnom dôsledku je chránený obdarovaný pred darovaním, ktoré by mu neprineslo prospech, keďže predmet darovania by mohol napríklad vykazovať určité vady. Nemecká právna úprava zakotvuje osobitný mechanizmus uzavierania darovacej zmluvy spočívajúci v tom, že ak sa obdarovaný v určitej lehote vymedzenej darcom nevyjadří, či dar prijíma alebo nie, má sa za to, že dar prijal.⁶ Tento mechanizmus založený na právnej domienke prijatia ponuky v zahraničných právnych úpravách nie je veľmi rozšírený a nepovažujeme ho za vhodný ani pre našu právnu úpravu aj so zreteľom na § 44 ods. 1 OZ, podľa ktorého sa mlčanie samo osebe nepovažuje za prijatie návrhu na uzavretie zmluvy.

Predmet darovania

Ďalej treba poukázať na nepresné vymedzenie predmetu darovania v podobe „niečo“, ktoré sa javí ako nevhodné a rovnako ani v zahraničných právnych úpravách sa s takýmto vymedzením predmetu darovania spravidla nestretáme. Vhodnejšie by bolo tento pojem nahradiť nejakým špecifickejším pojmom, z ktorého by bolo zrejmé, čo možno považovať za dar a čo už nie. Napríklad, podľa českého občianskeho zákonníka je predmetom darovania bezplatný prevod vlastníckeho práva k veci na obdarovaného, ako aj záväzok darcu bezplatne previesť na obdarovaného vec do vlastníctva.⁷ Ak by sa slovenská právna úprava rozhodla pristúpiť k takémuto vymedzeniu predmetu darovania, veľmi by to neprispelo k právnej istote, vzhľadom na absenciu legálnej definície pojmu vec, ktorú by však na druhej strane bolo vhodné v rámci rekodifikácie občianskeho práva hmotného právne vymedziť aj so zreteľom na značný význam tohto pojmu. Iný prístup k špecifikácii predmetu darovania volí napríklad právna úprava Litvy, podľa ktorej je predmetom darovania určitá vec alebo právo, ako aj zbavenie obdarovaného určitej povinnosti voči darcovi.⁸ Z § 628 ods. 1 OZ vyplýva, že predmetom darovania môže byť súčasný aj budúci majetok, keďže zákonodarcu v tomto smere neuvádza žiadne obmedzenia. Pri zamyslení sa nad otázkou, či je takýto neobmedzený rozsah predmetu darovania správny, možno poukázať aj na opačný prístup, podľa ktorého je obmedzenie rozsahu predmetu darovania budúceho majetku v určitom smere výhodné pre darcu, pretože je spôsobilé zabrániť prípadnému ochudobneniu darcu. Pri priklonení sa k tomuto názoru je potrebné sa zaoberať aj stanovením miery neprípustnosti rozsahu predmetu darovania. Niektoré právne úpravy pripúšťajú možnosť darovania budúceho majetku bez obmedzenia, iné zase najviac v rozsahu jednej polovice.⁹ Podľa Princípov európskeho zmluvného práva môže byť predmetom darovania aj budúca vec,¹⁰ pričom obdobné obmedzenie v nich ustanovené nie je. Na druhej strane sú právne úpravy, ktoré darovanie budúceho majetku vôbec nepripúšťajú. Jednou z nich je španielska právna úprava, ktorá navyše výslovne uvádza, že za budúci majetok sa považuje taký, s ktorým darca nemôže v čase darovania disponovať.¹¹ Podľa švajčiarskej právnej úpravy musí byť rozsah darovania v súlade s manželským a dedičským právom. Limitácia najväčšieho prípustného rozsahu predmetu darovania sa môže dozaista javiť ako výhodná aj pre dedičov darcu, na ktorých by inak z predmetu dedičstva nepripadlo nič. S týmto prípadom počíta právna úprava Lotyšska, podľa ktorej, ak je dar takého rozsahu, že to pozbavuje zákonných dedičov ich podielov, majú právo požadovať od obdarovaného vydanie týchto podielov.¹²

Forma darovacej zmluvy

V prípade darovacej zmluvy platí zásada neformálnosti, čo znamená, že ju možno uzatvoriť tak písomne, ako aj ústne. Písomná forma darovacej zmluvy sa podľa § 628 ods. 2 OZ povinne vyžaduje len v prípade konsenzuálnej darovacej zmluvy alebo ak je jej predmetom nehnuteľnosť. Vzhľadom na zákonnú dikciu, podľa ktorej je písomná forma vyžadovaná aj v prípade, ak je jej predmetom nehnuteľnosť sa javí nie ako celkom potrebná, keďže táto povinnosť vyplýva z § 46 ods. 1 OZ, podľa ktorého musí mať každá zmluva o prevode nehnuteľností písomnú formu. Rovnako ani Občiansky zákonník z roku 1950 výslovne neustanovoval požiadavku písomnej formy darovacej zmluvy, ktorej predmetom bola nehnuteľnosť, pretože táto požiadavka vyplývala priamo z iného ustanovenia zákona.¹³ Navyše, ani v rámci ustanovení o kúpnej zmluve, či zámennej zmluve, ktoré patria rovnako ako aj darovacia zmluva medzi cudzovacie zmluvy, sa nenachádza výslovná požiadavka na písomnú formu, ak by ich predmetom mala byť nehnuteľnosť. Preto by bolo vhodnejšie túto požiadavku na písomnú formu darovacej zmluvy, ktorej predmetom je nehnuteľnosť podľa § 628 ods. 2 OZ, z tohto ustanovenia odstrániť. Podľa českého občianskeho zákonníka sa písomná forma, okrem konsenzuálnej darovacej zmluvy, vyžaduje aj v prípade, ak ide o darovanie vecí zapísanej do verejného zoznamu,¹⁴ ktorým nemusí byť len kataster nehnuteľností, ale aj iný zákonom ustanovený verejný register. Ďalej treba uviesť, že písomnú formu musí mať darovacia zmluva aj v prípade, ak je jej predmetom darovanie cenných papierov¹⁵ alebo aj v prípadoch uvedených v osobitných zákonoch.¹⁶ Okrem zákonných požiadaviek na písomnú formu darovacej zmluvy sa môžu zmluvné strany na písomnej forme dohodnúť, čo bude odôvodnené najmä v prípadoch, ak pôjde o dar väčšej hodnoty. Práve v týchto prípadoch, s cieľom zvýšenia právnej ochrany darcu, by bolo možné uvažovať o zákonom ustanovení určitej hodnoty (peňažného) daru, do ktorej by platila zásada neformálnosti, avšak po jej prekročení by sa už povinne vyžadovala písomná forma darovacej zmluvy. Takúto požiadavku uvádza civilný kódex Litvy, podľa ktorého sa písomná forma darovacej zmluvy obligatórne vyžaduje v prípade, ak je jej predmetom darovanie peňazí vo výške presahujúcej zákonom ustanovenú výšku.¹⁷ Niektoré zo zahraničných právnych úprav uvádzajú na platnosť darovacej zmluvy požiadavku notárskej zápisnice, čo sa v určitých prípadoch môže javiť ako prílišný formalizmus, na druhej strane zase nemožno opomenúť výhodu spočívajúcu v ochrane darcu pred nerozvážnymi rozhodnutiami, ako aj posilnenie celkovej právnej istoty oboch zmluvných strán. V každom prípade by bolo vhodné, ak by platná právna úprava v prípade, ak ide o určitú vyššiu sumu peňazí, stanovila hranicu, obdobne ako právna úprava Litvy, či Ruska, po prekročení ktorej by sa priamo zo zákona vyžadovala písomná forma darovacej zmluvy.

Právo na vrátenie daru

Dar je vo všeobecnosti neodvolateľný, okrem prípadu, ak sa obdarovaný správa k darcovi alebo členom jeho rodiny spôsobom, ktorým dochádza k hrubému porušeniu dobrých mravov.¹⁸ Účinky odvolania daru nenastávajú už samotným správaním obdarovaného, ktoré je v hrubom rozpore s dobrými mravmi, ale je potrebné, aby darca právo na vrátenie daru aj uplatnil voči obdarovanému.

Za predpoklady na účinné uplatnenie práva darcu na vrátenie daru možno považovať:

- a) hrubé porušenie dobrých mravov,
- b) objekt správania obdarovaného naplňajúceho znaky hrubého porušenia dobrých mravov,
- c) dovolanie sa darcu vrátenia daru.

Ad a) Hrubé porušenie dobrých mravov

Ako nedostatok platnej právnej úpravy sa javí už samotná skutočnosť, že z § 630 OZ nie je celkom zrejmé, aké správanie obdarovaného je možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov. Pojem dobré mravy ako taký, nehovoriac o hrubom porušení dobrých mravov, platné právo nedefinuje. Prirodzene, je úlohou súdov, akú právnu kvalifikáciu priznať konkrétnemu správaniu obdarovaného a vyhodnotiť, či ide o hrubé porušenie dobrých mravov ako osobitnej

13 Zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník (§ 40 ods. 1)

14 Zákon č. 89/2012 Sb. občiansky zákonník (§ 2057)

15 Zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (§ 30 ods. 4)

16 Napríklad § 71 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov

17 Civil Code of Lithuania (Art. 6.469)

18 Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (§ 630)

- 19 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 147/2004 zo dňa 30. 3. 2004
- 20 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 137/2002 zo dňa 29. 4. 2002
- 21 Pozri napríklad Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Cdo 8 zo dňa 30. 1. 1998
- 22 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 113/2006 zo dňa 29. 11. 2007
- 23 Obdobne uvádza napríklad aj Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 1420/2005 zo dňa 30. 9. 2005
- 24 Rozsudok Krajského súdu v Ostrave, sp. zn. 33 Cdo 115/99 zo dňa 29. 6. 2000
- 25 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 113/2009 zo dňa 29. 9. 2007
- 26 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 942/2012 zo dňa 30. 5. 2013
- 27 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 2425/98 zo dňa 28. 11. 2000
- 28 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Cdo 108/2007 zo dňa 27. 5. 2008
- 29 Civil Code of Spain (Art. 648)

a to kvalifikovanejšej kategórie dobrých mravov. V praxi pôjde spravidla o sústavné či opakované správanie obdarovaného, ktorého prejavom môže byť napríklad fyzické násilie, hrubé urážky alebo neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi. Za správanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi považuje Najvyšší súd ČR napríklad také správanie obdarovaného, ktorý voči darcovi používal neslušné výrazy a znemožňoval mu prístup do domu, v dôsledku čoho bol darca nútený odísť do domova dôchodcov¹⁹ alebo aj také správanie obdarovaného, ktorým dochádza k porušeniu manželskej vernosti spôsobom znižujúcim dôstojnosť darkyne.²⁰ Na druhej strane sa podľa judikatúry za hrubé porušenie dobrých mravov nepovažuje napríklad nenvštívenie darcu pri príležitosti jeho sviatkov a životných jubileí alebo predaj darovanej veci tretej osobe, či prenájom darovanej veci tretej osobe bez súhlasu darcu.²¹ Najvyšší súd ČR nekvalifikoval správanie obdarovaného ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, keď obdarovaná v jednom prípade vykazala dcéru darcu zo spoločného domu, voči darcovi použila neslušné výrazy, fyzicky ho napadla, podala naňho viacero oznámení o podozrení zo spáchania priestupku, v ktorých uvádzala, že ju darca verbálne a fyzicky napadol.²² Takého správanie obdarovaného Najvyšší súd ČR vyhodnotil ako správanie, ktoré je síce v rozpore s dobrými mravmi, ale nie je v hrubom rozpore s dobrými mravmi, keďže prihliadal aj na to, že išlo o nezhody vyvolané vzájomným správaním. Pri posudzovaní správania obdarovaného treba prihliadať aj na osobitosti každého prípadu a nemožno uvedené, najčastejšie sa vyskytujúce, prejavy takehoto správania kategoricky aplikovať bez prihliadnutia na individuálnu povahu konkrétneho prípadu.²³ Na okolnosti konkrétneho prípadu prihliadal súd aj v prípade, v ktorom sa dalkyňa domáhala vrátenia daru od obdarovaného, čo odôvodňovala tým, že ju nenvštevoval, pretože sa trvale zdržiaval v zahraničí. Súd pri rozhodovaní o tom, či správanie obdarovaného naplňa znaky hrubého porušenia dobrých mravov prihliadol aj na to, že obdarovaný sa už v čase darovania trvale zdržiaval v zahraničí a teda dalkyne muselo byť zrejmé, že od obdarovaného nemožno predpokladať nejakú aktivitu, a preto nekvalifikoval správanie obdarovaného ako hrubé porušenie dobrých mravov.²⁴ Najvyšší súd ČR sa vo svojej rozhodovacej činnosti zaoberal tiež situáciou, keď obdarovaná v štyroch prípadoch podala na darcu oznámenie o podozrení zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, v ktorom uvádzala, že ju darca verbálne aj fyzicky napadol, pričom uvedené oznámenia neboli odôvodnené a najvyšší súd nekvalifikoval takéto správanie obdarovanej ako hrubé porušenie dobrých mravov.²⁵ Rovnako nepovažoval za hrubé porušenie dobrých mravov ani správanie obdarovaného, ktorý podal na súde návrh na zrušenie vecného bremena, ktorému zodpovedalo právo darcu bývať v darovanej nehnuteľnosti, napriek tomu, že bol takýto návrh zamietnutý. Skutočnosť, že sa obdarovaný domáha ochrany svojho subjektívneho práva na súde, je bez ohľadu na výsledok takehoto konania legitímne.²⁶ Ďalším predpokladom na účinné uplatnenie práva darcu na vrátenie daru je, že sa ako dôvodu vrátenia daru nemôže dovolávať skutkových okolností, ktoré nastali či existovali pred darovaním a za ktorých bol právny úkon uskutočnený a o ktorých obe zmluvné strany vedeli pri uzatváraní darovacej zmluvy. Aj touto skutočnosťou sa zaoberal Najvyšší súd ČR, ktorý uviedol, že správanie obdarovaného, ktorý za trvania manželstva s dalkyňou, nadviazal známosť s inou ženou a udržoval ju aj po samotnom darovaní, je síce v rozpore s dobrými mravmi, ale nedosahuje intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov, keďže k darovaniu došlo za okolností, keď boli narušené vzťahy medzi manželmi a to predovšetkým vzťahom obdarovaného k inej žene.²⁷ Najvyšší súd SR zdôrazňuje, aby sa pri kvalifikácii správania obdarovaného vychádzalo z princípu vzájomnosti, čo znamená, že treba prihliadať aj na správanie darcu, zistiť, či sa sám nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V takom prípade by išlo o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by však nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného okrem prípadu, ak by bolo správanie obdarovaného v zrejmom nepomere k správaniu obdarovaného.²⁸

Niektoré zo zahraničných právnych úprav uvádzajú, že takéto konanie obdarovaného môže smerovať voči cti, či majetku darcu alebo môže spočívať v neodôvodnenom odmietnutí obdarovaného poskytnúť darcovi potrebnú pomoc,²⁹ iné právne úpravy zase požadujú, aby takéto konanie obdarovaného naplnilo znaky trestného činu. Uvedenú požiadavku uvádzal aj Občiansky zákonník z roku 1950, ktorý nepoužíval pojem hrubé porušenie dobrých mravov, ale úmyselný trestný čin (§ 386), čo bol pojem užší ako hrubé porušenie dobrých mravov, nakoľko každý úmyselný trestný čin je zároveň hrubým porušením dobrých mravov, ale nie každé hrubé

porušenie dobrých mravov je vždy zároveň aj úmyselným trestným činom. Pojem úmyselný trestný čin síce prispieva viacej k právnej istote, keďže obsah tohto pojmu je jednoznačný, na druhej strane však neposkytuje darcovi právnu ochranu v náležitom rozsahu.

Ad b) Objekt správania obdarovaného naplňajúceho znaky hrubého porušenia dobrých mravov

Ďalším nedostatkom je označenie skupiny osôb, ktoré sa môžu stať objektom správania obdarovaného naplňajúceho znaky hrubého porušenia dobrých mravov. Podľa platnej právnej úpravy môžu byť, okrem darcu, takými osobami členovia jeho rodiny, pričom zákon nekonkretizuje túto nejasne formulovanú skupinu osôb a právna teória nie je v tejto otázke názorovo jednotná. Je otázne, či pojem členovia rodiny možno stotožniť s pojmom blízka osoba podľa § 116 OZ, ktorá zahŕňa relatívne široký okruh osôb alebo zvoliť skôr reštriktívnejší výklad tohto pojmu, pričom hranice medzi širším a užším chápaním nie sú platnou právnou úpravou jednoznačne stanovené, čo dozaista neprispieva k právnej istote. Odporúčaním môže byť precíznejší prístup zákonodarcu k vymedzeniu takejto skupiny osôb napríklad nahradením pojmu členovia rodiny, označením konkrétnych subjektov tejto skupiny. V tomto smere by sa javil ako vhodnejší reštriktívny prístup zákonodarcu a túto skupinu osôb by mohli zahŕňať len manžel, deti a rodičia darcu, obdobne ako to uvádzal aj Občiansky zákonník z roku 1950. Česká právna úprava, naopak, pripúšťa možnosť požadovať vrátenie daru aj v prípade, ak obdarovaný prejavil nevďak nielen voči darcovi, ale za predpokladu, že to odôvodňujú okolnosti, aj voči blízkej osobe darcu.³⁰ Španielska právna úprava zase vôbec nepripúšťa možnosť požadovať vrátenie daru v prípade, ak obdarovaný prejaví nevďak voči blízkej osobe darcu.³¹ Rovnako ani Princípy európskeho zmluvného práva výslovne neuvádzajú možnosť požadovať vrátenie daru z dôvodu nevďaku prejavenejmu voči blízkej osobe darcu.³² Na druhej strane treba poznamenať, že zákon pripúšťa možnosť požadovať vrátenie daru len v prípade, ak sa hrubého porušenia dobrých mravov dopustí obdarovaný. Z § 630 OZ však nevyplýva, že by okrem obdarovaného bol takouto osobou aj člen jeho rodiny.³³ Ako značný nedostatok platnej právnej úpravy možno v tejto súvislosti považovať aj skutočnosť, že právo požadovať vrátenie daru je chápané ako osobné právo darcu, ktoré neprechádza na dedičov. Uvedený výklad sa však javí ako nespravodlivý v situácii, ak by konaním obdarovaného, ktoré je v hrubom rozpore s dobrými mravmi, došlo k usmrteniu darcu, čím by bola realizácia práva darcu požadovať vrátenie daru nemožná, čo by na druhej strane mohol zneužívať obdarovaný bez hrozby novej sankcie v podobe práva dedičov požadovať vrátenie daru. Preto by bolo vhodným odporúčaním, aby v rámci rekodifikácie občianskeho práva hmotného bola výslovne zakotvená v novom občianskom zákonníku možnosť požadovať vrátenie daru aj zo strany dedičov darcu, pričom na druhej strane by bolo uvedené oprávnenie určitým spôsobom limitované len vo vzťahu k takému konaniu obdarovaného, ktorým by došlo k usmrteniu darcu. Inšpiratívne môže pôsobiť v tomto smere právna úprava Chorvátska, podľa ktorej je dedič darcu oprávnený požadovať vrátenie daru len v prípade, ak obdarovaný úmyselne usmrtil darcu.³⁴ Ďalšia skutočnosť, ktorá by mohla prispieť k zvýšeniu právnej ochrany darcu by bola založená na tom, že ak by sa darca vzdal práva požadovať vrátenie daru, bolo by takého jeho vyhlásenie bez právnych účinkov.³⁵

Ad c) Dovolanie sa darcu vrátenia daru

Podľa Najvyššieho súdu SR dochádza k zániku darovania na základe dvoch po sebe nasledujúcich právnych skutočností a to a) správaním obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny, ktoré naplňujú znaky hrubého porušenia dobrých mravov a b) jednostranného právneho úkonu darcu, ktorým sa domáha vrátenia daru.³⁶ Takýto právny úkon darcu musí smerovať voči obdarovanému a zároveň musí spĺňať aj všeobecné náležitosti právneho úkonu. Predovšetkým musí byť z neho zrejme správanie obdarovaného, ktoré darca považuje za v hrubom rozpore s dobrými mravmi. K zániku darovania dochádza za splnenia podmienok § 630 OZ dorúčením tohto jednostranného právneho úkonu obdarovanému. Najvyšší súd SR potvrdil, že darca môže vyzvať obdarovaného na vrátenie daru aj v žalobe, ktorou sa domáha vrátenia daru. V tomto prípade nastanú účinky vrátenia daru v okamihu doručenia žaloby obdarovanému (žalovanému).³⁷ Darovacia zmluva sa ruší s účinkami ex nunc, t. j. od okamihu doručenia prejavu vôle

30 Zákon č. 89/2012 Sb. občiansky zákonník (§ 2072)

31 Civil Code of Spain (Art. 648)

32 The Principles of European Contract Law (IV.H.-4:201)

33 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 4375/2007 zo dňa 27. 10. 2009

34 Civil Code of Croatia (Art. 494)

35 Civil Code of Spain (Art. 652)

36 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 191/96 zo dňa 21. 8. 1997

37 Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 253/2009 zo dňa 30. 11. 2009

38 Rozsudok Krajského súdu Nitra, sp. zn. 6Co/107/2013 zo dňa 19. 6. 2013

39 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 140/2007 zo dňa 28. 6. 2007

40 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 4080/2007 zo dňa 12. 3. 2010

41 Tento model pozná napríklad nemecká a česká právna úprava

42 Napríklad Civil Code of Austria (Art. 947), Civil Code of Germany (Section 528)

43 The Principles of European Contract Law (IV.H.-4:202)

44 Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (§ 2068 ods. 1)

45 Civil Code of Germany (Section 528)

darcu do sféry obdarovaného, čím sa obnovuje vlastnícke právo darcu a obdarovaný sa stáva neoprávneným držiteľom.³⁸ V prípade, ak je predmetom darovania nehnuteľnosť a obdarovaný ju odmietol dobrovoľne vydať darcovi, môže sa darca domáhať jej vydania určovacou žalobou, prostredníctvom ktorej možno dosiahnuť zmenu v osobe vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností.

V súdnej praxi bola tiež riešená situácia, v ktorej na strane darcu vystupovali manželia a predmetom darovania bola nehnuteľnosť v ich bezpodielovom spoluvlastníctve. K platnému uplatneniu práva na vrátenie daru sa vyžaduje v takomto prípade súhlas oboch manželov, pričom ak jeden z manželov pristúpi k takémuto právnomu úkonu bez súhlasu druhého manžela, pôjde o relatívne neplatný právny úkon. Ak však bývalí manželia darujú nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom ich už zaniknutého, ale dosiaľ nevysporiadaného bezpodielového spoluvlastníctva, môže po uplynutí trojročnej lehoty od zániku bezpodielového spoluvlastníctva jeden z manželov vyzvať obdarovaného len k vráteniu jeho ideálnej polovice nehnuteľnosti.³⁹ Právo darcu požadovať vrátenie daru podlieha všeobecnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa, ktorý nasleduje po dni, v ktorom došlo k správaniu obdarovaného napĺňajúce znaky hrubého porušenia dobrých mravov. Ak sa však obdarovaný dopustil sústavného porušovania dobrých mravov a jednotlivé prejavy správania obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny nedosahujú intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov, rozhodujúcim pre začatie plynutia premlčacej doby bude okamih posledného prejavu správania obdarovaného.⁴⁰

Ďalšie dôvody vrátenia daru

Na rozdiel od staršej právnej úpravy, platný Občiansky zákonník neuvádza ako dôvod vrátenia daru stav núdze, do ktorej sa dostal darca. V praxi pôjde o situáciu, keď darca nebude môcť zabezpečiť nevyhnutnú výživu pre seba alebo osoby určené zákonom, či súdnym rozhodnutím, voči ktorým má vyživovaciu povinnosť. Ak by sa do takejto nepriaznivej situácie darca dostal po uzavretí darovacej zmluvy, avšak pred odovzdaním daru, mohol by od darovacej zmluvy odstúpiť, nakoľko by nebolo účelné od neho požadovať, aby najskôr dar odovzdal obdarovanému a následne požadoval jeho vrátenie. Preto by bolo vhodné pripustiť tento dôvod odstúpenia od zmluvy z dôvodu zmeny okolností, za ktorých bola darovacia zmluva uzavretá. Ak by sa však darca dostal do stavu núdze po odovzdaní daru, mohol by potom využiť právo požadovať vrátenie daru, resp. jeho časti. V prípade, ak by došlo k odovzdaniu len určitej časti daru, mohol by darca požadovať vrátenie len tejto časti daru a vo vzťahu k ešte neodovzdanej časti daru by mohol od darovacej zmluvy odstúpiť.⁴¹ Zahraničné právne úpravy možnosť požadovať vrátenie daru z dôvodu núdze darcu spravidla uvádzajú,⁴² rovnako aj Princípy európskeho zmluvného práva,⁴³ no na druhej strane niektoré zo zahraničných právnych úprav stav núdze ako osobitný dôvod vrátenia daru nepoznajú (napr. španielska právna úprava). Prijatím uvedeného dôvodu by mohlo dôjsť k zvýšeniu ochrany darcu pre prípad, ak by v pri darovaní prejavil svoju štedrosť, neskôr by sa však ocitol v stave núdze a nemohol by si zabezpečiť ani nevyhnutnú výživu. Ak by sa však darca mohol spoľahnúť na možnosť požadovať vrátenie daru, resp. len jeho časti, na zabezpečenie nevyhnutnej výživy, pravdepodobne by sa zvýšila aj frekvencia využívania inštitútu darovania. Na druhej strane treba mať na zreteli aj ochranu obdarovaného pred situáciami, ak by sa darca úmyselne dostal do stavu núdze a obdarovaný by musel znášať nepriaznivé dôsledky v podobe vrátenia daru, ako aj v prípade, ak by sa sám obdarovaný nachádzal v stave núdze. Preto v týchto prípadoch nie je vhodné pripustiť možnosť vrátenia daru z dôvodu núdze darcu. Pokiaľ ide o rozsah vyživovacej povinnosti, vhodnou legislatívnou inšpiráciou by mohla byť česká právna úprava, ktorá vyžaduje nevyhnutnú výživu,⁴⁴ na rozdiel od nemeckej právnej úpravy, ktorá vyžaduje primeranú výživu.⁴⁵ Primeraná výživa by bola síce pre darcu výhodnejšia, keďže jej rozsah je širší ako v prípade nevyhnutnej výživy, avšak treba rešpektovať aj zásadu *pacta sunt servanda* a nerozširovať príliš, nielen dôvody na vrátenie daru, ale aj samotný rozsah týchto dôvodov. To platí aj pre ďalšie dôvody pre vrátenie daru, ktoré by mohli byť predmetom legislatívnych úvah, spomedzi ktorých možno spomenúť najmä narodenie dieťaťa darcovi, ktorý v čase uzatvorenia darovacej zmluvy nemal deti. Nejde o celkom neznámy dôvod, keďže Všeobecný Občiansky zákonník z roku 1811 ho výslovne uvádzal a rovnako aj niektoré zo

zahraničných právnych úprav tzv. nepredvídateľné narodenie detí, ako dôvod na vrátenie daru, výslovne uvádzajú, napríklad rakúska, talianska, či belgická právna úprava,⁴⁶ na druhej strane sa s takýmto dôvodom nemožno stretnúť napríklad v českej právnej úprave.

Aj keď nastane niektorý z uvedených dôvodov, nejavilo by sa ako celkom správne požadovať vrátenie bežných darov malej hodnoty,⁴⁷ rovnako aj darov vnímaných ako odmenu za určité konanie obdarovaného alebo za jeho zásluhy. V ostatných prípadoch je však obdarovaný, za predpokladu, že sú splnené podmienky, povinný vrátiť darcovi dar *in natura* a ak to nie je možné (napríklad, ak dar previedol na inú osobu), je povinný poskytnúť darcovi peňažnú náhradu podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.⁴⁸ Okrem daru je obdarovaný povinný vrátiť darcovi aj úžitky daru od okamihu, keď prestal byť dobromyseľný. Podľa českej právnej úpravy sa v dôsledku nevďaku obdarovaný, čo sa týka jeho osoby, stáva nedobromyseľným držiteľom.⁴⁹ Pričom okamih, kedy sa z obdarovaného stane nedobromyseľný držiteľ považujeme za okamih, v ktorom sa obdarovaný dozvie, že darca požaduje vrátenie daru. Obdobne uvádza aj španielska právna úprava, podľa ktorej obdarovaný nie je povinný vrátiť spolu s darom aj jeho úžitky, ktoré získal pred podaním žaloby, ktorou darca uplatňuje právo na vrátenie daru z dôvodu nevďaku.⁵⁰

Záver

Záverom možno uviesť, že vzhľadom na to, že platná právna úprava darovacej zmluvy je relatívne stručná, považujeme za potrebné pristúpiť k jej detailnejšej úprave. Predovšetkým odporúčame konkrétnejšie vymedziť predmet darovania, požiadavku na písomnú formu darovacej zmluvy, ktorej predmetom je nehnuteľnosť odstrániť, keďže je zrejmé z iných ustanovení a pokiaľ ide o darovanie budúceho majetku, zaviesť obmedzenie vo vzťahu k jednej polovici tohto majetku. Ako dôvod vrátenia daru odporúčame ustanoviť nevďak obdarovaného a núdzu darcu, ďalej považujeme za vhodné uviesť možnosť darcu odpustiť obdarovanému nevďak, ako aj zakotviť vylúčenie vzdania sa práva darcu na vrátenie daru. Podľa platnej právnej úpravy platí, že ak sa darca dostane do omeškania s odovzdaním peňažného daru, vzniká mu povinnosť platiť úroky z omeškania, keďže v rámci ustanovení o darovacej zmluve nie je osobitne táto povinnosť vylúčená. Nejaví sa ako správne, aby darca, ktorý prejavuje svoju štedrosť voči obdarovanému, mal byť zaviazaný platením úrokov z omeškania. Považujeme preto za vhodné túto povinnosť darcu výslovne v Občianskom zákonníku vylúčiť.⁵¹ Ďalej odporúčame umožniť darovanie pre prípad smrti (*donatio mortis causa*), či upraviť remuneratívne darovanie (*donatio remuneratoria*), v prípade ktorého je darovanie vnímané ako odmena za určité konanie obdarovaného alebo zásluhy, najmä v spojitosti s právom požadovať vrátenie daru, ktoré odporúčame v tomto prípade skôr formulovať ako neprípustné s ohľadom na jeho špecifickú povahu.⁵² ■

Zoznam použitých prameňov

Civil Code of Austria

Civil Code of Belgium

Civil Code of Croatia

Civil Code of Germany

Civil Code of Latvia

Civil Code of Lithuania

Civil Code of Spain

Civil Code of the Netherlands

Rozsudok Krajského súdu Nitra, sp. zn. 6 Co/107/2013 zo dňa 19. 6. 2013

Rozsudok Krajského súdu v Ostrave, sp. zn. 33 Cdo 115/99 zo dňa 29. 6. 2000

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 113/2006 zo dňa 29. 11. 2007

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 140/2007 zo dňa 28. 6. 2007

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29 Cdo 2860/2012 zo dňa 31. 10. 2014

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 1936/2008 zo dňa 29. 10. 2009

46 Civil Code of Austria

(Art. 954),

Civil Code of Italy

(Art. 800),

Civil Code of Belgium

(Art. 953)

47 Civil Code of Lithuania

(Art. 6.472)

48 Napríklad rozsudok

Najvyššieho súdu ČR,

sp. zn. 33 Cdo 4080/2007

zo dňa 12. 3. 2010

49 Zákon č. 89/2012 Sb.

občiansky zákonník (§ 2073)

50 Civil Code of Spain

(Art. 651)

51 Rovnako uvádza aj český

občiansky zákonník

(§ 2057 ods. 2)

alebo aj nemecký občian-

sky zákonník (Section 522)

52 Remuneratívne darovanie

pozná napríklad nemecká,

španielska, česká právna

úprava, na druhej strane

remuneratívne darovanie

nepripúšťa napríklad švaj-

čiarska právna úprava

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 2425/98 zo dňa 28. 11. 2000
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 4080/2007 zo dňa 12. 3. 2010
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 4375/2007 zo dňa 27. 10. 2009
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 942/2012 zo dňa 30. 5. 2013
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 113/2009 zo dňa 29. 9. 2007
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 1209/2006 zo dňa 26. 11. 2008
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 137/2002 zo dňa 29. 4. 2002
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 7 Cdo 75/92 zo dňa 29. 12. 1993
Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Cdo 108/2007 zo dňa 27. 5. 2008
Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Cdo 191/96 zo dňa 21. 8. 1997
Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 253/2009 zo dňa 30. 11. 2009
The Principles of European Contract Law
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Odo 147/2004 zo dňa 30. 3. 2004
Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811
Zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník
Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
Zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov
Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

RESUMÉ

Darovací zmluva – *de lege ferenda*

Autor sa v článku venuje právnej úprave darovacej zmluvy s cieľom poukázať na niektoré nedostatky v jej právnej úprave a zároveň sa pokúša navrhnúť ich možné riešenia. Osobitne sa venuje povahe, predmetu a forme darovania, ako aj právu darcu požadovať vrátenie daru. Pri hodnotení platnej právnej úpravy darovacej zmluvy autor využíva poznatky z viacerých zahraničných právnych úprav.

SUMMARY

Gratuitous Gift Agreement – *de lege ferenda*

The author deals with legal rules governing gratuitous gift agreements with a view to pointing out to some drawbacks thereof, and he at the same time aims to propose their possible solutions. He mainly focuses on the nature, subject and form of gifts, as well as the donor's right to request that the gift be returned. When evaluating the existing legislation applicable to gratuitous gift agreements, the author exploits his knowledge of national legislation in other countries.

ZUSAMMENFASSUNG

Schenkungsvertrag – *de lege ferenda*

Der Autor widmet sich im Artikel der Rechtsregelung des Schenkungsvertrages mit der Absicht, auf einige Mängel in dessen Rechtsregelung hinzuweisen und zugleich zu versuchen, deren mögliche Bewältigung vorzuschlagen. Er widmet sich insbesondere dem Charakter, dem Gegenstand und der Form der Schenkung sowie dem Recht des Schenkenden, die Geschenkrückgabe zu verlangen. Bei der Beurteilung der geltenden Rechtsregelung des Schenkungsvertrages werden vom Autor Erkenntnisse aus mehreren ausländischen Rechtsregelungen wahrgenommen.

K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP

I. časť

JUDr. Ľuba Berezňaninová, Dip. Mgmt.

Prax odvolacích súdov pri výklade a aplikácii § 202 ods. 3 písm. q) OSP o prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu súdu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a OSP. nie je jednotná. Existujú rozhodnutia s dvoma odlišnými prístupmi. K výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP sa vo svojom rozhodnutí vyjadril aj Najvyšší súd SR. Ním prezentovaný právny názor považujem za predčasný. Nevysporiadal sa v ňom totiž s kľúčovými výkladovými pravidlami a argumentmi, ktoré jeho právnu argumentáciu naštrbujú, ak nie úplne vyracajú.

Úvod

Zákonom č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 388/2011 Z. z.“) a ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. 1. 2012, bol do Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) doplnený § 141a, ktorý do procesného práva zaviedol nový

inštitút – preddavok na trovy konania. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 388/2011 Z. z. zákonodarca vychádzal pri tvorbe tohto inštitútu z toho, že v prípadoch, keď ide o spory, v ktorých navrhovateľ uplatňuje vyššiu peňažnú sumu (t. j. prevyšujúcu 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu) sa odporca pravidelne dostáva do situácie, že uplatňovaný návrh sa javí ako šikanózný. Účelom inštitútu preddavku na trovy konania je zabezpečiť, aby odporca, ktorý spor nevyvolal, ale platí trovy konania (najmä odmenu advokáta) zo sumy, ktorá je voči nemu uplatňovaná, pre prípad, že bude v bránení práva úspešný, mal vynaložené trovy nahradené zo zloženého preddavku. Odporca má byť takto chránený proti takým právnym

JUDr. Ľuba Berezňaninová, Dip. Mgmt. pôsobí ako advokátka a správkyňa konkurznej podstaty v Prešove. Je tiež externou doktorandkou na Katedre Občianskeho práva

Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V rámci doktorandského štúdia sa venuje problematike zodpovednosti štátu za škodu pri výkone verejnej moci. Vo svojej právnej praxi sa zameriava najmä na občianske právo, správne právo a obchodné právo.

úkonom navrhovateľa, ktorý počas konania, v závislosti od jeho vývoja, napr. postúpi pohľadávku na inú osobu, u ktorej nie je zabezpečená jej vymožiteľnosť. Inštitút preddavkov na trovy konania má zároveň v čo najväčšej miere eliminovať takéto šikanózne návrhy.¹

úkonom navrhovateľa, ktorý počas konania, v závislosti od jeho vývoja, napr. postúpi pohľadávku na inú osobu, u ktorej nie je zabezpečená jej vymožiteľnosť. Inštitút preddavkov na trovy konania má zároveň v čo najväčšej miere eliminovať takéto šikanózne návrhy.¹

O povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP rozhoduje súd prvého stupňa formou uznesenia. K prípustnosti odvolania proti tomuto uzneseniu dôvodová správa uvádza: „Proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa nového § 141a OSP nebude prípustné odvolanie.“²

1 Dôvodová správa k zákonu č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, B. Osobitná časť, K bodu 26

2 Tamtiež

3 § 202 ods. 3 písm. q) OSP

4 Z odôvodnenia Uznesenia
Krajského súdu v Prešove
sp. zn. 19Co/40/2013
zo dňa 27. 6. 2013

5 Napr. Uznesenie
Krajského súdu v Bratislave
sp. zn. 8Co/132/2012
zo dňa 30. 4. 2012;
Uznesenie Najvyššieho
súdu SR
sp. zn. 5Obo/24/2012
zo dňa 29. 3. 2012

6 Podľa § 2 písm. a) zákona
č. 601/2003 Z. z. o ži-
votnom minime v znení
účinnom k 1. 7. 2013,
to predstavuje sumu prevy-
šujúcu 79 236 eur.

Zákonodarca predmetným zákonom okrem iného doplnil v OSP aj § 202 ods. 3, ktorý taxatívnym spôsobom vymenúva typy uznesení, proti ktorým nie je prípustné odvolanie, a to o písmeno q), do ktorého prevzal formuláciu z dôvodovej správy v tomto znení: „*Odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a.*“³

Z doterajšej praxe odvolacích súdov vyplýva, že k výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP prístupujú nejednotne. Vytvorili sa dve skupiny odvolacích súdov:

- prvá skupina odvolanie proti uzneseniam vydaným v zmysle § 141a OSP odmieta bez ohľadu na to, či povinnosť zložiť preddavok na trovy bola alebo nebola uložená,⁴
- druhá skupina odvolacích súdov pripúšťa odvolanie proti rozhodnutiam súdov prvého stupňa podľa § 141a OSP, ale len ak smeruje proti takému rozhodnutiu, ktorým došlo k zamietnutiu návrhu na zloženie preddavku na trovy konania.⁵

Podľa názoru druhej skupiny odvolacích súdov, interpretáciou § 202 ods. 3 písm. q) OSP pomocou logického argumentu *a contrario*, možno dospieť k záveru, že zákonodarca vylúčil možnosť podať odvolanie len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým sa kladne rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, t. j. povinnosť zložiť preddavok v príslušnej výške a lehote, bola uložená.

Paradoxne, obe skupiny odvolacích súdov vychádzajú pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí z toho istého zdroja, a to z obsahu osobitnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 388/2011 Z. z. týkajúcej sa § 141a OSP.

K otázke výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP sa v odôvodneniach niekoľkých svojich rozhodnutí vyjadril aj najvyšší súd a nepriamo aj Ústavný súd SR (ďalej len „ústavný súd“). Zastávam však názor, že najmä najvyšší súd zvolil pomerne nepresvedčivú a nedôslednú právnu argumentáciu, ktorá zavádza právne neudržateľnú interpretáciu § 202 ods. 3 písm. q) OSP.

Vzhľadom na vyššie naznačené rozpory v právno-aplikačnom prístupe všeobecných súdov k § 202 ods. 3 písm. q) OSP, sa v nasledujúcom texte budem podrobnejšie zaoberať jednotlivými spôsobmi používaného výkladu, s poukazom na zistené problémy a nedostatky výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP aplikovaného druhou skupinou odvolacích súdov.

Obsah a účel § 141a OSP

Kým prejdem k jadrú problému, ktorý mám v úmysle obšírnejšie prezentovať v tomto príspevku, žiada sa aspoň v krátkosti oboznámiť s obsahom a zmyslom § 141a OSP.

V zmysle tohto ustanovenia je súd obligatórne povinný na návrh žalovaného (odporcu) uložiť žalobcovi (navrhovateľovi) povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú splnené tieto predpoklady:

- žalobca uplatňuje peňažné plnenie prevyšujúce 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu,⁶
- žalobca nespĺňa predpoklady na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 138 OSP v celom rozsahu,
- žalobca je subjektom, ktorého majetkové pomery ako dlžníka možno usporiadať podľa predpisov o konkurznom konaní.

Na margo vyššie uvedených zákonných predpokladov na zloženie preddavku na trovy konania je potrebné uviesť, že pokiaľ súd rozhodne o uložení takejto povinnosti, vždy zároveň vyzve na zloženie preddavku aj žalovaného (odporcu). V prípade, že žalovaný alebo žalobca je subjektom, ktorého majetkové pomery nemožno usporiadať podľa predpisov o konkurznom konaní, povinnosť na zloženie preddavku na trovy konania mu nemožno uložiť.

Pokiaľ ide o výšku preddavku, OSP stanovuje fixnú percentuálnu sadzbu 5 % z uplatňovanej peňažnej sumy, bez príslušenstva.

V prípade, že žalobca nespĺní súdom uloženú povinnosť a preddavok v stanovenej lehote nezloží a žalovaný preddavok zložil, súd konanie zastaví.

Po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej alebo ukončení veci bez meritórneho rozhodnutia, súd rozhodne o zložení preddavku. Tento sa prioritne použije na úhradu trov súdneho konania.

Výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP aplikovaný prvou skupinou odvolacích súdov

Ako som už uviedla v úvode tohto príspevku, prvá skupina odvolacích súdov považuje odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o preddavku na trovy konania podľa § 141a OSP, za neprípustné. To znamená, že § 202 ods. 3 písm. q) OSP vykladá tak, že odvolanie nie je prípustné ani proti uzneseniu, ktorým sa uložila povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ani proti uzneseniu, ktorým bol návrh odporcu na uloženie takejto povinnosti zamietnutý.⁷

Uvedený právno-aplikačný prístup odvolacích súdov pri posudzovaní prípustnosti odvolania podľa § 202 ods. 3 písm. q) OSP je však v menšine.

Prijímúc výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP v tom zmysle, že odvolanie nie je prípustné proti akémukoľvek uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým rozhodol o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, vzniká otázka, ako sa má účastník konania brániť v prípade, že odvolací súd podané odvolanie neodmietol, ale o ňom konal a vecne rozhodol. Som toho názoru, že v takom prípade je možné podať jedine sťažnosť na ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR (ďalej len „ústava“). Ústavný súd o takejto sťažnosti konal vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 602/2012. Rozhodnutím, ktoré bolo výsledkom predmetného konania o sťažnosti právnickej osoby, sa budem podrobnejšie zaoberať v osobitnej kapitole: „Právny názor Ústavného súdu SR“.

Výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP aplikovaný druhou skupinou odvolacích súdov

Druhá skupina odvolacích súdov dôvodí prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, zo znenia § 202 ods. 3 písm. q) OSP, použitím logického argumentu *a contrario*. Na podporu tohto argumentu odvolacie súdy uvádzajú, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením právnych noriem.

Vzhľadom na vyššie vyslovený odlišný právny názor, podám v nasledujúcom texte tohto príspevku stručný gramatický, systematický a logický výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP.

Gramatický výklad

Vzhľadom na skutočnosť, že právne normy sú vyjadrené slovami, je potrebné primárne zisťovať zmysel, obsah a rozsah normatívneho textu prostredníctvom slov a viet nimi vytvorených. Slová, výrazom a termínom použitým v texte právneho predpisu treba rozumieť v tom zmysle, aký majú v bežnom spisovnom jazyku. Niektoré výrazy špecifické pre právny jazyk však môžu mať odlišný význam. Ich výklad podávajú príslušné legálne definície.⁸

Podľa § 202 ods. 3 písm. q) OSP *odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a*.

Citované ustanovenie *expressis verbis* uvádza: „... sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok...“. Táto slovná formulácia ani len náznakom nehovorí o tom, AKO „sa rozhodlo“ o tejto povinnosti. Dozvedáme sa z nej iba, že sa o nej NEJAKO rozhodlo, t. j. súd vydal rozhodnutie (v tomto prípade o návrhu žalovaného podľa §141a OSP).

Slovník slovenského jazyka uvádza, že pojem „rozhodlo sa“, resp. „rozhodnúť sa“ znamená „po úvahe prísť k záveru, odhodlať sa; vybrať si jednu z viacerých možností.“⁹

V dôsledku takpovediac univerzálnej formulácie „sa rozhodlo o povinnosti“ je nutné konštatovať, že v sebe obsahuje zásadne dve možné rozhodnutia, a to tak pozitívne, ako aj negatívne, pričom nefavorizuje žiadne z nich. Dôsledok tejto univerzálnosti je tu iba jeden, a to všeobecná neprípustnosť odvolania pre všetky možnosti.

Principiálne totiž môže súd prvého stupňa o návrhu podanom v zmysle § 141a OSP rozhodnúť buď tak, že uloží povinnosť zložiť preddavok na trovy konania alebo tak, že tento návrh zamietne, čím *de iure* rozhodne, že takúto povinnosť neukladá. V oboch prípadoch však ide o rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, iba s odlišnými právnymi dôsledkami pre účastníkov.

7 Uznesenie Krajského súdu v Prešove
č. k. 19Co/40/2013-572
zo dňa 27. 6. 2013

8 Ottová, E.: Teória práva,
3. vydanie, Heuréka, Šamorín 2010, s. 261 – 262

9 Doruľa, J. a kol.: Krátky slovník slovenského jazyka,
VEDA, Bratislava 1997,
s. 603

Logický výklad

Druhá skupina odvolacích súdov dôvodí prípustnosť odvolania podľa § 202 ods. 3 písm. q) OSP najmä aplikáciou logického výkladu pomocou argumentu a *contrario*.

Argumentum a contrario (dôkaz opakom) nazývaný tiež dôkaz vylúčením (*argumentum per eliminationem*) vychádza z logickej zásady, že nemôže súčasne platiť určité tvrdenie aj jeho opak. *Argumentum per eliminationem* možno použiť najmä ako dôkaz, že sa taxatívne vymedzený počet možností aplikácie hypotézy, dispozície či sankcie právnej normy nevzťahuje aj na prípady, ktoré nie sú taxatívne uvedené.¹⁰

Z uvedeného vyplýva, že pri použití argumentu a *contrario* sa určité pravidlo vzťahuje iba na špecificky vymedzenú skupinu subjektov alebo objektov. Je preto vylúčené, aby sa to isté pravidlo aplikovalo aj na skupinu subjektov alebo objektov, ktoré do takto určenej skupiny nepatria.

Keďže pojem „sa rozhodlo o povinnosti“ je svojou podstatou viacznačný, t. j. neurčuje konkrétny výsledok rozhodovacieho procesu, iba konštatuje, že rozhodovacia činnosť sa ukončila, zahŕňa v sebe všetky možné spôsoby rozhodnutia, t. j. tak s pozitívnym ako aj negatívnym výsledkom. Práve túto viacznačnosť a z nej plynúcu mnohosť (pluralitu) výsledkov, považujem za závažnú prekážku použitia logického argumentu a *contrario* a následné vyvodzovanie právnych dôsledkov, pri výklade § 202 ods. 3 písm. q) OSP.

Z povahy a zmyslu logického argumentu a *contrario* vyplýva, že jeho použitie predpokladá jednoznačné vymedzenie určitej skupiny prípadov, na ktoré sa má právna norma aplikovať, a to natoľko špecifické, že z neho v dôsledku negácie (opaku) možno odvodiť ďalšiu, svojimi vlastnosťami opačnú skupinu prípadov, pre ktorú príslušná norma a *contrario* neplatí.

Interpretačné ťažkosti môžu nastať v prípade, keď právna norma obsahuje formuláciu, ktorá v sebe zahŕňa viacero prípadov, ktoré si navzájom odporujú. Tak je tomu podľa môjho názoru aj v posudzovanom prípade, kde pojem „rozhodlo sa o povinnosti“ implikuje rôznorodosť (a teda aj ambivalentnosť) prípadov spadajúcich pod neho.

Rozhodovací proces súdu o návrhu podľa § 141a OSP sa môže v zásade ukončiť buď tak, že súd návrhu vyhovie a uloží povinnosť zložiť preddavok na trovy konania alebo tak, že návrh zamietne. Obe možnosti rozhodnutia sú teda obsahom pojmu „rozhodlo sa o povinnosti“. Potom pri aplikácii logického argumentu a *contrario* na § 202 ods. 3 písm. q) OSP je nutné si zodpovedať otázku: Na ktorú skupinu možností spadajúcich pod výrok „sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok“, sa má tento argument aplikovať? Na skupinu rozhodnutí s pozitívnym alebo s negatívnym výsledkom?

Vzhľadom na vyššie naznačené problémy aplikácie logického argumentu a *contrario* na § 202 ods. 3 písm. q) OSP, mám za to, že táto logická operácia je v tomto prípade vylúčená. Nevedie totiž k žiadnemu výsledku a už vôbec nie k takému, ktorý zastáva druhá skupina odvolacích súdov.

Systematický výklad

Systematický výklad objasňuje význam právnej normy z hľadiska jej miesta v právnom systéme a jeho štruktúre, tak v rámci konkrétneho prameňa práva, napr. v rámci kódexu, príp. v rámci oblasti práva, ku ktorej norma patrí, ako aj s ohľadom na jej vzťah k iným právnym oblastiam. Pri systematickom výklade sa vychádza zo zásady, že je neprípustné vykladať právnu normu izolovane, ale vždy v súvislosti s inými právnymi normami.¹¹

Som toho názoru, že použitie systematickej interpretácie § 202 ods. 3 písm. q) OSP, t. j. z hľadiska jeho miesta v štruktúre Občianskeho súdneho poriadku, plasticky ilustruje iluzórnosť a neprezieravosť výkladu predmetného ustanovenia, ktorý pertraktuje druhá skupina odvolacích súdov.

Ustanovenie § 202 ods. 3 OSP taxatívnym spôsobom v písmenách a) až q) vymenúva typy a druhy uznesení, proti ktorým nie je prípustné odvolanie. Poukazujem v tejto súvislosti na to, že formuláciu „sa rozhodlo o povinnosti“ použil zákonodarca v predmetnom ustanovení aj v iných prípadoch, nie iba v písmene q). Napríklad podľa písm. g) odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o svedočnom alebo o nárokoch podľa § 139 ods. 3; písm. i) sa rozhodlo o návrhu občana na vykonanie opravy alebo o odvolaní podľa § 209 ods. 1 a pod..

10 Ottová, E.: Teória práva,
3. vydanie, Heuréka,
Šamorín 2010, s. 263

11 Prusák, J.: Teória práva,
Vydavateľské oddelenie
Právnickej fakulty Univerzity
Komenského, Bratislava
1999, s. 297

Na druhej strane § 202 ods. 3 OSP vymenúva špecifické prípady uznesení, u ktorých rozlišuje, či obsahujú pozitívny alebo negatívny výrok. Napríklad podľa písmena c) sa začalo konanie bez návrhu; d) súd úplne vyhovel návrhu podľa § 138 ods. 1; e) sa odpustilo zmeškanie lehoty; f) sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu; j) sa vyhovie návrhu podľa § 153c ods. 1; o) sa zamietol návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že ak by bolo vôľou zákonodarcu dosiahnuť § 202 ods. 3 písm. q) OSP, aby proti rozhodnutiu, ktorým nedošlo k uloženiu povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, bolo prípustné odvolanie, nepochybne by obsah tohto ustanovenia náležite precizoval. Ustanovenie § 202 ods. 3 písm. q) OSP by teda malo byť formulované takto: „*Odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým q) sa vyhovel návrhu podľa § 141a OSP*“.

Právny názor Najvyššieho súdu SR

K výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP sa vo svojej rozhodovacej praxi vyjadril aj najvyšší súd.¹²

Spomedzi niekoľkých rozhodnutí k tejto problematike, za najvýznamnejšie považujem Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/107/2012 (ďalej aj „uznesenie“). Predmetným uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie navrhovateľky, v ktorom namietala najmä nedostatok právomoci odvolacieho súdu vzhľadom na znenie § 202 ods. 3 písm. q) OSP. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že sa stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým neuložil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (takýto návrh zamietol), treba prípustnosť odvolania vyvodiť z § 202 ods. 3 písm. q) OSP výkladom a contrario.¹³ Najvyšší súd rozvinul túto svoju právnu argumentáciu v tom smere, že: „*Logickým a gramatickým výkladom znenia ustanovenia (... „ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a“)* možno ... dospieť k jedinému záveru, že *odvolanie nie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým „uložil“ povinnosť zložiť preddavok (podľa § 141a OSP). Preto proti uzneseniu s opačným záverom, t. j. o neuložení takejto povinnosti, nie je odvolanie vylúčené a možno ho teda podrobiť prieskumu v odvolacom konaní.*“¹⁴

Z citovanej právnej argumentácie odvolacieho súdu vyplýva, že slovo „uložil“ si do znenia § 202 ods. 3 písm. q) OSP sám doplnil. K interpretácii a aplikácii zákonných právnych predpisov pri rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa viackrát vyjadril aj ústavný súd. V tejto súvislosti vyslovil záver, že pri zisťovaní obsahu a zmyslu právnej normy nemá žiadna z existujúcich výkladových metód absolútnu prednosť. „*Jednotlivé metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). ... v takýchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viacero verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.*“¹⁵

S ohľadom na vyššie uvedenú argumentáciu, ktorej sa, predpokladám, držal aj najvyšší súd pri rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. 7Cdo/107/2012, je potrebné zdôrazniť, že ním aplikovaný výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP sa podľa môjho názoru značným spôsobom odkláňa od doslovného znenia tohto ustanovenia, pričom z odôvodnenia predmetného rozhodnutia najvyššieho súdu nie je vôbec zrejmé, aké závažné dôvody ho viedli k tomu, že toto doslovné znenie nerešpektoval a svojvoľne ho doplnil o výraz „uložil“, čím podľa môjho názoru zásadným spôsobom zmenil obsah a význam § 202 ods. 3 písm. q) OSP. Z uvedeného dôvodu sa toto rozhodnutie najvyššieho súdu javí ako arbitrárne. Ústavný súd judikoval, že svojvoľou (arbitrárnosťou) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je také odchylenie sa od jeho znenia, ktorým dochádza k zásadnému popretiu jeho zmyslu a účelu.¹⁶ Zároveň v tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že: „*Ústavne konformný výklad právnej normy, resp. výklad právnej normy vôbec, nemôže siahať tak ďaleko, aby sa dostal do rozporu so znením, resp. so*

12 Napr. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/107/2012 zo dňa 26. 2. 2013; sp. zn. 6Cdo/199/2013; sp. zn. 4Cdo/216/2012; sp. zn. 3Cdo/244/2013

13 Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/107/2012 zo dňa 26. 2. 2013, s. 6

14 Tamtiež

15 Z odôvodnenia Nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 72/2010 zo 4. 5. 2010 (mutatis mutandis III. ÚS 341/2007)

16 Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 264/2005 z 29. 9. 2005; (m. m. I. ÚS 12/2005)

17 Nález Ústavného súdu SR
sp. zn. II. ÚS 244/2009
z 29. 9. 2009

18 Z dôvodovej správy,
In: Občiansky súdny
poriadok, I. diel, Komentár,
V. aktualizované vydanie,
EUROUNION, Bratislava
2010, s. 806

19 Z odôvodnenia Uznesenia
Ústavného súdu SR
č. k. I. ÚS 602/2012
zo dňa 12. 12. 2012

20 Tamtiež: „Tento postup
opätovne vyústi do vydania
nového rozhodnutia o po-
vinnosti zložiť preddavok
na trovy konania. Preto
otázka, či sťažovateľke
bude či nebude uložená
povinnosť zložiť preddavok
na trovy konania, ešte nie
je definitívne rozhodnutá,
a to ani z hľadiska výkladu
relevantnej procesnopráv-
nej úpravy.“

zmyslom vykladaného normatívneho textu. V takom prípade by totiž už nešlo o výklad, ale o fak-
tickú novelizáciu právnej normy.¹⁷

Podľa OSP je možné napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa riadnym opravným pro-
striedkom (odvolaním) iba vtedy, ak to zákon pripúšťa. Zákon vylučuje podanie odvolania najmä
proti takým uzneseniam, ktoré nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie vo veci a nemôžu
citeľne postihnúť účastníkov. Pripustenie možnosti odvolania aj proti takýmto rozhodnutiam by
totiž znamenalo poskytnutie možnosti zbytočných prieťahov v konaní.¹⁸

Z uvedeného vyplýva, že zmyslom vylúčenia prípustnosti odvolania proti taxatívne vyme-
zeným rozhodnutiam je zefektívnenie súdneho konania tak, aby nedochádzalo k zbytočnému
oddávaniu meritórneho rozhodnutia z dôvodov, ktoré nie sú pre meritum veci zásadné.

Zmyslom a účelom § 202 ods. 3 OSP (t. j. neprípustnosti odvolania) je teda zabránenie
zbytočnému odkladu vydania meritórneho rozhodnutia z dôvodov, ktoré nemajú žiaden vplyv
na vec samú, čím sa má zároveň zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty ohľadne práv
a oprávnených záujmov účastníkov súdneho konania, v čo možno najkratšom čase od jeho
začatia.

Podľa môjho názoru, akceptovaním výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP prezentovaným dru-
hou skupinou odvolacích súdov a najvyšším súdom, dochádza k neprimeranému oddialeniu
meritórneho rozhodnutia z dôvodu, ktorý naň nemá žiaden dopad. Zároveň sa tým popiera
zmysel a účel procesného inštitútu neprípustnosti odvolania v taxatívne stanovenom prípade
uvedenom v § 202 ods. 3 písm. q) OSP. Navyše, najvyšší súd svojím výkladom predmetného
ustanovenia *de facto* nahradil zákonodarcu, keď si ho v rámci logického výkladu svojvoľne
doplnil. Tým jeho doslovnému zneniu pripísal význam, ktorý z jeho obsahu nevyplýva a ktorý
zákonodarca očividne nesledoval.

Právny názor Ústavného súdu SR

Ústavný súd sa k otázke výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP nepriamo vyjadril vo veci pod sp. zn.
II. ÚS 602/2012. Išlo o sťažnosť právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorej sa sťažov-
ateľka domáhala vydania rozhodnutia, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým v dôsledku
nesprávneho výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP došlo k zrušeniu zamietavého rozhodnutia
súdu prvého stupňa o návrhu podľa § 141a OSP a vráteniu veci súdu prvého stupňa na ďalšie
konanie, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo
na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru, ako aj právo vlastníť majetok podľa čl. 20
ods. 1 ústavy.

Ústavný súd predmetnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopod-
statnenú, z dôvodu, že ju podala neoprávnená osoba. K veci okrem iného uviedol, že po vy-
hodnotení súvislosti medzi napadnutým uznesením odvolacieho súdu, vrátane jeho postupu,
a právami sťažovateľky, ktorých ochrany sa domáha, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie
odvolacieho súdu ukladá povinnosť súdu prvého stupňa opätovne posúdiť splnenie podmienok
na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP.¹⁹

K výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP ústavný súd iba uviedol, že v konaní, ktoré bude nasle-
dovať po zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa a vrátení veci na ďalšie konanie, bude vydané
nové rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania. Preto ešte nie je definitívne
rozhodnutá otázka, či sťažovateľke bude alebo nebude uložená povinnosť zložiť preddavok
na trovy konania.²⁰ Vzhľadom na použitú formuláciu „... nového rozhodnutia o povinnosti zložiť
preddavok na trovy ...“, a následné konštatovanie, že o tejto povinnosti ešte nebolo rozhodnuté,
mám za to, že ústavný súd nepriamo naznačil, že podľa § 202 ods. 3 písm. q) OSP je odvolanie
proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania neprípustné. Jedným dychom
však dodal, že je úlohou všeobecných súdov, aby odstraňovali nezrovnalosti vo výkladoch práv-
nych noriem, ktoré vo svojej rozhodovacej praxi aplikujú.

K predmetnému rozhodnutiu ústavného súdu podal sudca ústavného súdu JUDr. Milan Ľalík
odlišné stanovisko (disent), v ktorom sa priamo vyjadril k otázke výkladu § 202 ods. 3 písm. q)
OSP. Podľa jeho názoru je možnosť podania odvolania proti uzneseniu súdu prvého stupňa,
ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, zákonom
vylúčená, a to práve vzhľadom na § 202 ods. 3 písm. q) OSP. Pre obidve rozhodovacie alternatív-
vy súdu prvého stupňa sa má preto použiť rovnaká teleologická interpretácia a aplikácia § 202

ods. 3 písm. q) OSP, lebo opak by viedol k neodôvodnenej favorizácii jednej zo strán sporu (odporcu), ktorý by pri zamietnutí jeho návrhu mohol podať odvolanie, ale navrhovateľ by takú možnosť nikdy nemal, hoci obidve strany majú právo na to, aby sa v ich veci vykonal ústavné súladný výklad aplikovanej právnej normy, teda aj § 202 ods. 3 písm. q) v spojení s § 141a OSP. Z uvedeného dôvodu nebolo odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu odporcu na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok na trovy konania prípustné. Podľa názoru sudcu Ľalíka bolo namieste poskytnúť sťažovateľke ochranu jej základných práv na úrovni ústavnoprávnej a postup odvolacieho súdu, ktorého výsledkom je zrušujúce uznesenie, vyhodnotiť ako svojvoľný.²¹

Ústavný súd sa v predmetnom rozhodnutí pridržiaval svojej konštantnej judikatúry založenej na princípe subsidiarity jeho právomoci voči právomoci všeobecných súdov. Pokiaľ išlo konkrétne o namietaný výklad § 202 ods. 3 písm. q) OSP aplikujúc princíp subsidiarity uzavrel, že nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým primárne prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov.

Skutočnosť, že úlohou ústavného súdu nie je a nemôže byť suplovanie rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, nie je sporná. Interpretácia § 202 ods. 3 písm. q) OSP prezentovaná najvyšším súdom, však podľa môjho názoru nie je v súlade s ústavou, pretože jednak v nej odvolacie súdy a najvyšší súd idú nad rámec svojej právomoci a zároveň ňou do OSP vnášajú prvky, ktorými dochádza najmä k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov.

Z uvedeného dôvodu sa prikláňam k odlišnému názoru ústavného sudcu Ľalíka prezentovanému vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 602/2012.

Záver

Ustanovenie § 202 ods. 3 písm. q) OSP je súčasťou OSP v poradí druhý rok. Interpretácia predmetného ustanovenia, ktorá je v súčasnosti aplikovaná v rozhodovacej činnosti väčšiny odvolacích súdov, ako aj najvyšším súdom, však s ohľadom na právne argumenty a závery uvedené vyššie v texte tohto príspevku, má niekoľko bielych miest a nezodpovedaných otázok. Hoci sa doterajšia súdna prax prikláňa k odlišnému právnemu názoru, ako je preferovaný v tomto príspevku, myslím si, že existuje priestor na jeho prehodnotenie prostredníctvom aplikácie precíznejšej a presvedčivejšej právnej argumentácie.

Kombináciou niekoľkých výkladových metód v konfrontácii s presadzovaným a na prvý pohľad brilantne vyznievajúcim logickým argumentom *a contrario* k § 202 ods. 3 písm. q) OSP, som dospela k záveru, že takáto interpretácia predmetného ustanovenia prakticky nikam nevedie. Reálny aplikačný význam nadobúda jedine vtedy, keď, ako to urobil najvyšší súd, si do existujúceho textu § 202 ods. 3 písm. q) OSP doplníme slovo „uložil“. Bez takéhoto doplnenia nie je možné dospieť k žiadnemu výsledku.

Hoci druhá skupina odvolacích súdov spoločne s najvyšším súdom odvodzujú svoj právny záver z tvrdenia, že odvolanie je prípustné proti zamietavému rozhodnutiu súdu prvého stupňa o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, ktoré odôvodňujú použitím logického argumentu *a contrario* k doslovnému zneniu § 202 ods. 3 písm. q) OSP a zároveň konštatujú, že súdy nie sú vždy viazané doslovným znením interpretovanej právnej normy, považujem za neprípustné, aby takýto argument viedol k situácii, že najvyšší súd doslovné znenie interpretovanej právnej normy, prijaté zákonodarcom, svojvoľne doplní tak, aby zodpovedalo významu, ktorý z neho nevyplýva. Nedôslednosť uvedenej právnej interpretácie možno pritom pomerne jednoducho odstrániť použitím iných metód výkladu. Vytknutý postup najvyššieho súdu neprispieva k zjednocovaniu rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Naopak, je ohrozením právnej istoty a nepochybne má znaky prekročenia právomoci zverenej súdnej moci.

Aplikácia väčšinovej interpretácie § 202 ods. 3 písm. q) OSP má v praxi okrem iného aj dôsledok, že ňou dochádza k zbytočnému odkladu vydania meritórneho rozhodnutia z dôvodu, ktorý naň nemá absolútne žiaden vecný dopad. Zároveň sa tým popiera zmysel a účel procesného inštitútu neprípustnosti odvolania v taxatívne stanovených prípadoch. Uvedenú situáciu nevyriešil ani ústavný súd, ktorý je za existujúceho právneho *statu quo* jediným orgánom, ktorý by mohol naznačené pochybnosti a právno-aplikačné nedorozumenia, odstrániť.

21 Odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 602/2012 zo dňa 12. 12. 2012

Úplným záverom teda ostáva konštatovanie, že pokiaľ postupom času nedôjde k prehodnoteniu spôsobu interpretácie § 202 ods. 3 písm. q) OSP, dotknutí účastníci súdneho konania *de iure* nemajú v súčasnosti k dispozícii žiadne právne prostriedky, prostredníctvom ktorých by mohli účinne brániť svoje práva a oprávnené záujmy. Či je takýto stav v súlade s atribútmi materiálneho právneho štátu, je na posúdení každého čitateľa. ■

Použitá literatúra

- Doruľa, J. a kol. 1997. *Krátky slovník slovenského jazyka*, Bratislava : VEDA, 1997, ISBN 80-224-0464-0
- Krajčo, J. a kol. 2010. *Občiansky súdny poriadok, I. diel, Komentár, V. aktualizované vydanie*, Bratislava : EUROUNION, 2010, ISBN 978-80-89374-11-3
- Ottová, E. 2010. *Teória práva*, 3. vydanie, Šamorín : Heuréka, 2010, ISBN 978-80-89122-59-2
- Prusák, J. 1999. *Teória práva*, Bratislava : Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského, 1999, ISBN 80-7160-113-6
- Dôvodová správa k zákonu č. 388/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, B. Osobitná časť, K bodu 26
- Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 244/2009 zo dňa 29. 9. 2009
- Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 72/2010 zo dňa 4. 5. 2010
- Odlíšné stanovisko sudcu Milana Ľalíka vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 602/2012 zo dňa 12. 12. 2012
- Uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/40/2013 zo dňa 27. 6. 2013
- Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/132/2012 zo dňa 30. 4. 2012
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/24/2012 zo dňa 29. 3. 2012
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/107/2012 zo dňa 26. 2. 2012
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/199/2013 zo dňa 11. 9. 2013
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/216/2012 zo dňa 25. 6. 2013
- Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/244/2013 zo dňa 25. 7. 2013
- Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 264/2005 zo dňa 29. 9. 2005
- Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 602/2012 zo dňa 12. 12. 2012
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení
- Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime v znení účinnom k 1. 7. 2013

RESUMÉ

K prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP. Časť I.

V predkladanom príspevku sa autorka zaoberá problémom výkladu a aplikácie § 202 ods. 3 písm. q) OSP, pojednávajúcom o prípustnosti odvolania proti rozhodnutiu súdu o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a OSP. Prax odvolacích súdov pri výklade tohto ustanovenia je nejednotná. Existujú rozhodnutia s dvoma odlišnými prístupmi. K výkladu § 202 ods. 3 písm. q) OSP sa v niekoľkých svojich rozhodnutiach vyjadril aj Najvyšší súd SR. Právny názor, ktorý k prezentovanej problematike uviedol, však autorka považuje za predčasný a neúplný. Najvyšší súd sa, podľa jej názoru pri hľadaní riešenia skúmanej problematiky, nevyšporiadal s kľúčovými výkladovými pravidlami a právnymi argumentmi, ktoré ním ponúknutú právnu argumentáciu minimálne naštrbujú, ak nie úplne vyvracajú.

SUMMARY

To Admissibility of an Appeal against the Decision on Duty to Advanced Proceeding Payment According to § 141a CPA. Part I.

Submitted article deals with problems of interpretation and application of the provision § 202 ods. 3 letter q) Act No. 99/1963 Coll. Civil Proceeding Act (hereinafter „CPA“) about appeal-

ability of a decision about duty to deposit advance payment for legal charges in accordance with § 141a CPA. Practice of the appealation courts is not uniform. There exist two different approaches in the case. The Supreme Court of Slovak Republic (hereinafter „TSC“) issued several decisions on the subject matter. In my point of view the legal opinion presented in the above mentioned decisions by TSC is premature, incomplete and therefore unbearable with regard to key interpretative principles and legal arguments to which it is at least in sharp contrast.

ZUSAMMENFASSUNG

Zur Zulässigkeit der Berufung gegen den Bescheid zur pflichtmäßigen Leistung von Vorschüssen auf Prozesskosten gemäß der Bestimmung § 141a der Zivilprozessordnung. Teil I.

In dem vorliegenden Beitrag befasst sich die Autorin mit der problematischen Auslegung der Anwendung der Bestimmung § 202 Abs. 3 lit. q) der Zivilprozessordnung betreffend die Zulässigkeit der Berufung gegen einen gerichtlichen Bescheid über die Verpflichtung zur Leistung des Vorschusses auf die Prozesskosten im Sinne der § 141a der ZPO. Die Berufungsgerichte sind bei der Auslegung dieser Bestimmung uneinheitlich. Es liegen Bescheide mit zwei unterschiedlichen Betrachtungen vor. Zur Auslegung des § 202 Abs. 3 lit. q) der ZPO hat in einigen seinen Entscheidungen auch das Oberste Gericht der SR Stellung genommen. Die durch das Oberste Gericht der SR präsentierte Rechtsansicht ist allerdings dem Ermessen der Autorin nach vorzeitig und unvollständig. Das Oberste Gericht hat sich dem Ermessen der Autorin nach bei der Suche nach der Lösung der beurteilten Problematik mit den Schlüsselauslegungsregeln und mit der Rechtsargumentation, durch welche die von ihm angebotene rechtliche Beweisführung mindestens eingeritzt, wenschon nicht vollständig widerlegt wird, nicht auseinander gesetzt.

Problematika posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca po prijatí zákona č. 204/2014 Z. z.¹

Mgr. Peter Kotira, PhD.

Zákonom č. 204/2014 Z. z. účinným od 1. augusta 2014 došlo k rozsiahlym legislatívnym zmenám, pričom ich základným účelom bolo upraviť práva a povinnosti zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia pri práci a nad zdravím zamestnancov.

V súlade s dôvodovou správou zákon upravuje podmienky činnosti pracovnej zdravotnej služby, ktorej obsahom je dohľad nad pracovnými podmienkami a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu vrátane výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Právna úprava pracovnej zdravotnej služby bola pred prijatím zákona č. 204/2014 Z. z. rozdelená v dvoch zákonoch, a to v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“) a v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“). So zavedením pracovnej zdravotnej služby pre všetky kategórie zamestnancov súvisí aj nová úprava posudzovania zdravotnej spôsobilosti, ktorá však môže vyvolať pri niektorých ustanoveniach názorovú polemiku.

1 Názory vyslovené v tomto príspevku sú názormi výlučne autora, nie jeho zamestnávateľa.

2 Rozlíšenie jednotlivých kategórií rizikovosti práce je upravené v § 31 zákona č. 355/2007 Z. z. Kategorizácia prác sa vykonáva podľa úrovne a charakteru faktorov práce a pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť zdravie zamestnancov, hodnotenia zdravotných rizík a na základe zmien zdravotného stavu zamestnancov. Zaradenie prác do prvých dvoch kategórií rizikovosti je na rozhodnutí zamestnávateľa, zaradenie do tretej a štvrtej skupiny sa deje len na základe rozhodnutia príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva na základe návrhu zamestnávateľa.

1. K povinnosti zavedenia pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov v prvej a druhej kategórii rizikovosti práce

Účelom pracovnej zdravotnej služby je poskytovať zamestnávateľovi odborné a poradenské služby v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci výkonom zdravotného dohľadu, ktorý tvorí dohľad nad pracovnými podmienkami a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu výkonom lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

Každý zamestnávateľ, ktorý zamestnáva zamestnancov zaradených do prvej kategórie alebo do druhej kategórie rizikovosti práce,² bol povinný zabezpečiť pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad podľa § 30a a 30d zákona č. 355/2007 Z. z. najneskôr do 31. decembra 2014.

Porušenie vyššie uvedených povinností sa považuje na účely tohto zákona za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia, za ktorý uloží príslušný orgán verejného zdravotníctva pokutu od 150 eur do 20 000 eur. Z jazykovej formulácie vyplýva, že v prípade porušenia predmetnej povinnosti sa môže orgán verejného zdravotníctva riadiť správnu úvahou len v rámci výšky pokuty a nie jej neudelenia.

Pre zamestnancov v prvej alebo druhej kategórii rizikovosti práce môže zamestnávateľ zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu buď prostredníctvom vlastných zamestnancov alebo dodávateľským spôsobom.

Mgr. Peter Kotira, PhD.
absolvent doktorandského štúdia na Katedre pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

V súčasnosti pôsobí ako právnik Slovenskej komory zubných lekárov.

Pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti prostredníctvom vlastných zamestnancov nie je dôležitý druh pracovnoprávneho vzťahu k zamestnávateľovi, keď ten môže využiť nielen pracovný pomer, ale aj dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru napríklad na jednu hodinu v mesiaci, ale podstatná je odborná spôsobilosť zamestnancov. Pre prvú alebo druhú kategóriu rizikivosti práce by musel zamestnať **lekára s príslušnou špecializáciou** (špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo, špecializačnom odbore klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia, špecializačnom odbore pracovné lekárstvo, špecializačnom odbore preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia, špecializačnom odbore služby zdravia pri práci alebo v špecializačnom odbore verejné zdravotníctvo), **verejného zdravotníka**, **bezpečnostného technika** alebo **autorizovaného bezpečnostného technika**. Prípadne pre zamestnancov v prvej až štvrtej kategórii rizikivosti práce mohol zriadiť **minimálny tím pracovnej zdravotnej služby**.³ Nakoniec zamestnávateľ nesmel opomenúť oznámiť predmetnú skutočnosť príslušnému regionálnemu úradu verejného zdravotníctva.

V prípade, ak zamestnávateľ nezamestnáva zamestnancov, ktorí by spĺňali predmetnú odbornú spôsobilosť musí využiť dodávateľský spôsob zabezpečenia. Pre zamestnancov v prvej alebo druhej kategórii rizikivosti práce ide o fyzické osoby – podnikateľov alebo právnické osoby uvedené v § 30a ods. 4 písm. b) až d) zákona č. 355/2007 Z. z., ktoré samostatne vykonávajú činnosť pracovnej zdravotnej služby. Tieto osoby sú oprávnené vykonávať svoju činnosť na základe ohlásenia vedeného v evidencii Úradu verejného zdravotníctva.⁴

Ak by zamestnávateľ zamestnával zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do prvej až štvrtej kategórie rizikivosti práce, môže zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre všetky kategórie alebo pre tretiu a štvrtú kategóriu prostredníctvom subjektov, ktorým úrad verejného zdravotníctva vydal oprávnenie na pracovnú zdravotnú službu.⁵

Zákonodarcu zakotvil v § 30a ods. 8 zákona č. 355/2007 Z. z. osobitnú úpravu pre zamestnávateľov, ktorí vystupujú v postavení poskytovateľov zdravotnej starostlivosti fyzických osôb. Nezhľadní ich odborné zameranie, keď napríklad ambulantných poskytovateľov podľa prílohy č. 1a k zákonu č. 578/2004 Z. z. v znení zákona č. 185/2014 je 64 rôznych typov. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti fyzické osoby nemajú uloženú zákonnú povinnosť oznamovať osobný výkon pracovnej zdravotnej služby pre svojich zamestnancov úradu verejného zdravotníctva.

2.

Posudzovanie zamestnanca na základe lekárskeho posudku o spôsobilosti na výkon práce

Predmetnú problematiku treba vnímať v dvoch rovinách, a to, či je zamestnanec na účely Zákonníka práce považovaný za zdravotne postihnutého a po druhé, či je zdravotne spôsobilý plniť si povinnosti zamestnanca.

2.1

Aké je postavenie zamestnanca a povinnosti zamestnávateľa po predložení rozhodnutia Sociálnej poisťovne?

Za zamestnanca so zdravotným postihnutím sa považuje zamestnanec, ktorý bol uznaný za invalidného a predloží zamestnávateľovi rozhodnutie zo Sociálnej poisťovne o priznaní invalidného dôchodku, ktorý sa priznáva až pri poklese schopnosti na výkon zárobkovej činnosti o viac ako 40% v porovnaní so zdravou osobou. Posudzovanie a určovanie poklesu schopnosti na výkon činnosti je podľa § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v kompetencii posudkového lekára a vyplýva z jeho lekárskeho správ.

Okamihom, keď zamestnanec predloží rozhodnutie Sociálnej poisťovne zamestnávateľovi považuje sa za zdravotne postihnutého a zamestnávateľovi vznikajú obmedzenia napríklad vo vzťahu k možnosti skončenia pracovného pomeru. Takémuto zamestnancovi môže byť v súlade s § 66 Zákonníka práce doručená výpoveď len po predchádzajúcom súhlase úradu práce, inak by bola neplatná. Tento súhlas sa nevyžaduje v prípadoch, ak by zamestnanec dosiahol vek urč-

3 Ten tvoria lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore pracovné lekárstvo, špecializačnom odbore klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia, špecializačnom odbore preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia alebo špecializačnom odbore služby zdravia pri práci a verejný zdravotník.

4 Predmetná evidencia je dostupná na stránke Úradu verejného zdravotníctva: http://www.uvzs.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=390:-pracovna-zdravotna-sluzba&catid=64:preventivne-pracovne-lekarstvo&Itemid=73

5 Tamže

ný na nárok na starobný dôchodok (62 rokov) alebo z dôvodov § 63 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce pri zrušovaní, prípadne premiestňovaní zamestnávateľa alebo jeho časti. Potreba súhlasu úradu práce, sociálnych vecí a rodiny je podmienkou ukončenia pracovnoprávneho vzťahu len v prípade skončenia pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa. Dané obmedzenie preto neplatí v prípade ukončenia pracovného pomeru dohodou, okamžitým skončením z oboch strán alebo výpoveďou zamestnanca.

Len uznaním zamestnanca za zdravotne postihnutého nie je vylúčená jeho zdravotná spôsobilosť na výkon pracovnej činnosti. Tento záver vyplýva aj zo súdnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď konštatoval, že zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení obsahuje úpravu lekárskej posudkovej činnosti, avšak táto sa týka výlučne sociálneho poistenia (nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia) a v ňom upravených jednotlivých dávok sociálneho poistenia. Lekárske správy posudkového lekára preto nemajú charakter lekárskeho posudku o spôsobilosti zamestnanca na prácu a prípadnej potrebe jeho preradenia na inú prácu.⁶

6 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 150/2005

Na to, aby lekárske posudky mali pracovnoprávne účinky nielen na účely preradenia na inú prácu, ale aj pre výpoveď zo strany zamestnávateľa podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce je potrebné, aby zdravotný stav posudzovaného zamestnanca bol objektívne zistený, a aby bol v lekárskom posudku konkrétne vyjadrený.⁷

7 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Cdo 237/2007

Problémovou otázkou, ktorá však nebola zodpovedaná je, či mohol zamestnávateľ požadovať vydanie lekárskeho posudku, a ktorý lekár je na jeho vypracovanie oprávnený.

2.2

K problematike vypracovania lekárskeho posudku ako základného predpokladu úpravy alebo zmeny pracovných podmienok zamestnanca

Podľa všeobecnej právnej úpravy zakotvanej v § 16 zákona č. 576/2004 Z. z. na vystavenie predmetného posudku je oprávnený poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, s ktorým má posudzovaná osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Pričom takýto pracovný posudok je možné vyhotoviť len na základe žiadosti osoby, ktorej sa posudzovanie týka alebo na žiadosť právnickej osoby s jej súhlasom. Zákonodarcu v predmetnom ustanovení síce opomenul, že zamestnávateľom môže byť aj fyzická osoba, ale domnievam sa, že predmetné ustanovenie sa má vykladať extenzívne.⁸ To znamená, že v prípade, ak zamestnanec len preukázal, že je invalidný, avšak z dôvodu obavy zo straty zamestnania odmietol predložiť lekárske posudok alebo sa podrobiť posúdeniu zdravotnej spôsobilosti, zamestnávateľ nemal možnosť preradiť zamestnanca alebo platne ukončiť s ním pracovný pomer z dôvodu § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce pre dlhodobú stratu spôsobilosti na výkon doterajšej práce. Právna úprava v § 16 zákona č. 576/2004 Z. z. v postavení predpisu *lex generalis* pri absencii osobitného postupu v praxi bránila flexibilitu pracovnoprávných vzťahov a obligatórnym zakotvením súhlasného stanoviska zamestnanca vylučovala zamestnávateľa z možnosti vyžadovať alebo sa oboznámiť s lekárske posudkom za účelom úpravy pracovných podmienok, presunutia zamestnanca na inú prácu alebo v záujme zdravia zamestnanca ukončenia pracovného pomeru. Príkladom, ktorý predmetný záver potvrdzuje je rozsudok Krajského súdu v Bratislave, ktorý rozhodoval o spore vo veci neplatného skončenia pracovného pomeru. V danej veci zamestnankyňa žiadala zamestnávateľa o zmenu pracovného zaradenia na základe predloženia rozhodnutia Sociálnej poisťovne o poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 45 %. Napriek upozorneniu zamestnávateľa, že predmetné rozhodnutie nespĺňa náležitosti lekárskeho posudku podľa Zákonníka práce sa prestala dostavovať do zamestnania. Zamestnávateľ reagoval po predchádzajúcej výzve na dostavenie sa tak, že hodnotil predmetné konanie ako závažné porušenie pracovnej disciplíny a okamžite s ňou ukončil pracovný pomer. Krajský súd v predmetnej veci rozhodol, že „navrhovateľka v konaní hodnoverným spôsobom nepreukázala, že predložila zamestnávateľovi lekárske posudok za účelom preradenia na inú prácu, čím nevznikla odporcovi povinnosť navrhovateľku na inú prácu preradiť.“⁹

8 Podobný názor zastáva aj Olšovská, A.: Lekársky posudok v pracovnom práve. In: Osoby so zdravotným postihnutím v práve Slovenskej republiky a Českej republiky. Plzeň : Aleš Čenek, 2014, s. 136.

9 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 9 Cdo 461/2011.

Zamestnávateľ mal pred prijatím zákona č. 204/2014 Z. z. len obmedzené možnosti, kedy mohol po vzniku pracovného pomeru vyžadovať od zamestnanca, aby sa podrobil preventívnej prehliadke. Priamo Zákonník práce ukladá predmetnú povinnosť podľa § 176 len voči mladistvým

zamestnancom a v predzmluvných vzťahoch podľa § 41 ods. 1 ako obligatórnu podmienku prijatia mladistvého do zamestnania. Výsledkom preventívnej prehliadky je pri mladistvých lekárske posudok, podľa ktorého je zamestnávateľ povinný mu pridelovať prácu. Podľa § 176 ods. 2 Zákonníka práce je mladistvý zamestnanec povinný podrobiť sa určeným lekárske preventívnym prehliadkam vo vzťahu k práci. Podľa profesorky Barancovej, ak by predmetnú povinnosť odmietol, porušil by tým pracovnú disciplínu, pričom pri zavinenom porušení predpokladá Zákonník práce aj sankčné postihy.¹⁰ Práve zavinenie hrá v tomto prípade podstatnú úlohu a je nevyhnutné, ako bude uvedené aj ďalej, na posúdenie zodpovednosti zamestnanca. Zákonník práce stanovuje povinnosť priamo mladistvému zamestnancovi, pričom opomína, že aby mu určený lekár mohol poskytnúť zdravotnú starostlivosť musí mať informovaný súhlas pacienta alebo jeho zákonného zástupcu. Hoci na účely Zákonníka práce sa zamestnanec považuje za spôsobilého na výkon práv a povinností v pracovnoprávných vzťahoch, až na výnimky dovŕšením 15. roku veku v deň ukončenia povinnej školskej dochádzky, na účely dania informovaného súhlasu lekárovi, ktorý má posúdiť jeho zdravotnú spôsobilosť tomu tak nie je – nespadá do množiny pracovnoprávných úkonov. Problematiku informovaného súhlasu rieši § 6 zákona č. 576/2004 Z. z., ktorý v odseku 1 ustanovuje, že informovaný súhlas môže udeliť priamo pacient, ak je spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu alebo ak ide o maloleté dieťa, osobu pozbavenú spôsobilosti na právne úkony alebo osobu s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony, tak súhlas dáva niektorá z osôb vymedzených v odseku 2. Z dôvodu absencie osobitného vymedzenia spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu v zákone č. 576/2004 Z. z. je podľa môjho názoru potrebné vychádzať z § 8 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a pred dosiahnutím plnoletosti nie je mladistvý zamestnanec oprávnený dať informovaný súhlas.¹¹ Práve z tohto dôvodu, ak by zákonný zástupca odmietol dať súhlas s preventívnou prehliadkou, na strane mladistvého zamestnanca by síce nedošlo k zavinenému nesplneniu povinnosti, a preto by sa dané konanie nemohlo považovať za porušenie pracovnej disciplíny, ale zamestnávateľ by musel ukončiť predmetný pracovný pomer výpoveďou z dôvodu § 63 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce, pretože zamestnanec by nespĺňal predpoklady stanovené v § 176.

Vo vzťahu k ostatným skupinám zamestnancov pred účinnosťou zákona č. 204/2014 Z. z. boli možnosti zamestnávateľa striktne obmedzené. Podľa pôvodného znenia § 12 ods. 1 písm. i) zákona č. 124/2006 Z. z. bolo jednou z povinností zamestnancov podrobiť sa lekárske preventívnym prehliadkam vo vzťahu k práci, pričom poznámka pod čiarou k tomuto ustanoveniu odkazovala na § 30 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z., ktorý zakotvoval, že možnosti preventívnych prehliadok sa vzťahujú len na zamestnancov, ktorí boli zaradení do tretej alebo štvrtej skupiny rizikovosti práce. Obdobný záver vyplýval aj z odseku 3 tohto paragrafu, podľa ktorého zamestnávateľ mohol posudzovať zdravotnú spôsobilosť na prácu na základe lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a výsledkov hodnotenia rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia zamestnancov v tretej alebo štvrtej kategórii rizikovosti práce alebo v prípade, ak to vyžadoval osobitný predpis.¹²

Podľa § 30e zákona č. 355/2007 Z. z. v znení účinnom od 1. augusta 2014 sa možnosť nariadenia preventívnych prehliadok rozšírila na všetky kategórie zamestnancov.

Ak ide o práce zaradené do prvej kategórie alebo druhej kategórie, lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci môžu podľa § 30e ods. 6 okrem lekárov pracovnej zdravotnej služby vykonávať aj lekári so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a v odbore pediatria poskytujúci všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast, ktorí nie sú lekármi pracovnej zdravotnej služby.

Zo znenia § 30e je z hľadiska jazykového výkladu možné rozlíšiť kogentné a dispozitívne ustanovenia vo vzťahu k absolvovaniu preventívnych prehliadok.

Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť posúdenie zdravotnej spôsobilosti a s tým súvisiace preventívne prehliadky pre zamestnancov, ale aj žiadateľov o zamestnanie, ktorí budú vykonávať prácu zaradenú do tretej alebo štvrtej kategórie. Fakultatívne sa môže zabezpečiť pre zamestnancov v prvej a druhej kategórii. To neplatí v prípade, ak sa na pracovisku zamestnanca zaradeného v druhej kategórii rizikovosti práce vyskytne opakovaná choroba z povolania u rovnakej profesie, a tiež v prípade, ak zamestnanec nevykonával prácu viac ako šesť mesiacov zo zdravotných dôvodov.

Vo vzťahu k zamestnancom v prvej a okrem vyššie uvedených prípadov aj v druhej kategórii zamestnávateľ nie je povinný zabezpečovať preventívne prehliadky. Avšak v prípade, ak zamest-

10 Barancová, H.: Zákonník práce. Komentár. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 869.

11 K problematike pozri aj Kováč, P.: K niektorým aspektom právnej úpravy informovaného súhlasu. In: Justičná revue. 2007, roč. 59, č. 8 – 9, s. 1104 – 1112.

12 Typickým príkladom boli zdravotnícki pracovníci, ktorí museli v prípade vyžiadania zamestnávateľa preukázať svoju zdravotnú spôsobilosť lekárske posudkom podľa § 32 zákona č. 578/2004 Z. z. ako základného predpokladu vykonávania príslušného zdravotníckeho povolania.

13 Podľa § 30e ods. 16 zákona č. 355/2007 Z. z.: „Náklady, ktoré vznikli v súvislosti s posudzovaním zdravotnej spôsobilosti na prácu vrátane nákladov, ktoré vznikli v súvislosti s posudzovaním zdravotnej spôsobilosti na prácu

pred uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu a po skončení pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu podľa odseku 7 písm. e), uhrádza zamestnávateľ alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá nezamestnáva iné fyzické osoby, ak osobitný predpis neustanovuje inak.“

14 Podľa § 57 zákona č. 355/2007 Z. z. nesplnenie povinnosti podľa § 30e sa považuje za iný správny delikt na úseku verejného zdravotníctva a úrad verejného zdravotníctva ho sankcionuje od 150 do 20 000 eur.

15 Pri použití pojmu „prerokovanie“ je potrebné aplikovať § 11 ods. 2 Zákonníka práce, keď v prípade, ak u zamestnávateľa zástupcovia zamestnancov nepôsobia môže zamestnávateľ konať samostatne.

16 Predmetný dohovor bol prijatý v roku 1997, a teda pred ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. s účinnosťou od 1. júla 2001. Preto má v súlade s čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonom len, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd. K predmetnej problematike pozri Drgonec, J.: Ústavné základy medicínskeho výskumu zahrňujúceho pokus na človeku. In: Biomedicínsky výskum – právne, eticky, filozoficky. Bratislava: Eurokódex, 2012, s. 137 – 192; Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2007, s. 130 – 135, 1148 – 1150.

návateľ určil v súlade s § 30e ods. 15 pracoviská a profesie, pre ktoré budú lekárske preventívne prehliadky povinné, zamestnanci ich budú musieť absolvovať, pričom povinnosť sa nevzťahuje len na samotných zamestnancov, ale aj fyzické osoby, ktoré sa uchádzajú o zamestnanie ako predpokladu prijatia na pracovné miesto.

Je v prípade výberového konania na takéto miesto zamestnávateľ povinný zabezpečiť preventívne prehliadky pre všetky fyzické osoby, ktoré sa uchádzajú o zamestnanie?

Vzhľadom na vetnú skladbu tohto ustanovenia je výklad problematický. Len pri aplikácii jazykového výkladu v prípade, ak zamestnávateľ určí povinné preventívne prehliadky pre konkrétne pracoviská a profesie a bude chcieť prijať na dané miesto nového zamestnanca, nebude sa môcť vyhnúť povinnosti, aby všetkým žiadateľom, bez ohľadu na ich počet, zabezpečil preventívne prehliadky na svoje náklady.¹³ Avšak len takýto extenzívny výklad by priniesol v procese výberu budúcich zamestnancov značnú záťaž pre zamestnávateľa a viedol by k situácii, kedy by sa predmetné ustanovenie zrejme len ťažko dalo aplikovať aj v praxi. Domnievam sa, že ťažko možno namietat porušenie zákonnej povinnosti úradom verejného zdravotníctva¹⁴ v prípade, ak zamestnávateľ ustanovil povinnosť podrobiť sa preventívnej prehliadke ako kritérium v rámci viackolového výberu až v posledných kolách na menší počet žiadateľov, ak mu predchádzali iné objektívne kritéria.

Hoci oprávnenie zakotvené v § 30e ods. 15 doteraz v zákonnej úprave predzmluvných vzťahov absentovalo, nejde o právo, ktorým by predtým zamestnávateľ nedisponoval. V súlade s čl. 2 Zákonníka práce „*má zamestnávateľ právo na slobodný výber zamestnancov v potrebnom počte a štruktúre a určovať podmienky a spôsob uplatnenia tohto práva, ak tento zákon, osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak*“ a teda zamestnávateľ mohol určiť, ktoré fyzické osoby sa pred prijatím budú musieť podrobiť preventívnej prehliadke. Predmetný záver bolo možné vyvodit aj z negatívneho vymedzenia § 41 Zákonníka práce a § 62 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, ktoré stanovujú mantinely požiadaviek zamestnávateľa na fyzické osoby, ktoré sa uchádzajú o zamestnanie. Preto je vymedzenie v § 30e ods. 15 v druhej vete ponechať len možnosť zamestnávateľovi nariadiť preventívnu prehliadku žiadateľom o miesto.

Ak má zamestnávateľ odôvodnené pochybnosti o zdravotnej spôsobilosti konkrétneho zamestnanca na prácu, môže mu podľa § 30e ods. 14 zákona č. 355/2007 Z. z. zabezpečiť mimoriadnu lekársku preventívnu prehliadku vo vzťahu k práci. Podmienkou takéhoto rozhodnutia je jeho predchádzajúce prerokovanie so zástupcami zamestnancov¹⁵ a s lekárom pracovnej zdravotnej služby so špecializáciou v špecializačných odboroch pracovné lekárstvo a klinická toxikológia alebo špecializačnom odbore služby zdravia pri práci alebo s lekármi so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a lekármi so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria poskytujúcimi všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast, ktorí nie sú lekármi pracovnej zdravotnej služby.

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci sa vykonávajú na základe zamestnávateľom poskytnutých podkladov o vykonávanej práci a pracovných podmienkach zamestnanca a výsledkov hodnotenia zdravotných rizík. **Povinnosťou zamestnanca je podrobiť sa tejto lekárskej preventívnej prehliadke vo vzťahu k práci.**

Na druhej strane je na mieste posúdenie povinnosti podrobenia sa samotnej preventívnej prehliadke vo vzťahu k vyžadovaniu informovaného súhlasu. Preventívnu prehliadku vykonávanú oprávneným zdravotníckym pracovníkom je potrebné v súlade s § 2 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z. z. považovať za zdravotnú starostlivosť. Podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny (ďalej len „dohovor“) sa zásah v oblasti zdravia môže vykonať iba vtedy, ak osoba, ktorej sa týka, bola informovaná a so zásahom vyjadrila súhlas.¹⁶ V súlade s § 6 ods. 4 zákona č. 576/2004 Z. z. je informovaný súhlas preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti. Súčasne je súčasťou aj zápisu do zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho pracovníka, ktorý zdravotnú starostlivosť poskytol. Zákon č. 576/2004 Z. z. rovnako definuje prípady, kedy sa informovaný súhlas nevyžaduje, pričom vyhotovovanie lekárskeho posudku za účelom posudzovania spôsobilosti na prácu medzi ne nepatrí.¹⁷

Zamestnanec sa preto dostáva do situácie, keď podľa zákona č. 124/2006 Z. z. je povinný sa podrobiť lekárskej preventívnej prehliadke, na druhej strane ani zamestnávateľ ani zákon mu nesmie uložiť povinnosť, aby s vykonaním preventívnej prehliadky súhlasil. Dôvodová správa

k novele zákona č. 355/2007 Z. z., ktorá bola predložená dňa 22. 2. 2013 do Národnej rady Slovenskej republiky pod číslom tlaču 407 a následne späť vzatá, obsahovala ustanovenie, na základe ktorého sa na výkon preventívnej prehliadky nevzťahoval informovaný súhlas zamestnanca. Toto tvrdenie je však v rozpore s čl. 5 dohovoru ako medzinárodnou zmluvou, ktorá v tomto prípade stanovuje väčší rozsah práv pacientovi, bez ohľadu na jeho postavenie zamestnanca. Dôvodová správa k zákonu č. 204/2014 Z. z. sa k predmetnej skutočnosti žiadnym spôsobom nevyjadruje.

Teda v prípade, ak by zamestnanec neudelil lekárovi, ktorý má posúdiť jeho spôsobilosť na výkon dohodnutej práce informovaný súhlas zmaril by povinnosť, ktorá mu bola uložená zamestnávateľom na základe zákonného oprávnenia. Informovaný súhlas je však podľa môjho názoru právny úkon.¹⁸ Z tohto dôvodu jedným z predpokladov jeho udelenia je aj slobodná vôľa. Nemôžeme hovoriť o slobodnej vôli, ak by bol jej prejav – udelenie informovaného súhlasu – výsledkom príkazu zo strany zamestnávateľa.

V prípade, ak by sa zamestnanec odmietol podrobiť preventívnej prehliadke môžu preto nastať dve možnosti.

Buď predpokladáme, že sa dopúšťa porušenia pracovnej disciplíny. Tento záver je možné oprieť o negatívne vymedzenie § 47 Zákonníka práce, ktorý stanovuje, že zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietne vykonať prácu alebo splniť pokyn, ktoré sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi alebo s dobrými mravmi.

Posúdenie, či ide o menej závažné alebo závažné porušenie pracovnej disciplíny je viazané u každého zamestnanca na zavinenie a intenzitu. Všetky prípady porušenia pracovnej disciplíny zamestnancom musia byť zavinené aspoň vo forme nedbanlivosti.¹⁹

Zákonník práce nevymedzuje pojem **zavinenie**, hoci ho v niekoľkých ustanoveniach vyžaduje. Pojem zavinenie nie je vymedzený ani v rámci Občianskeho zákonníka, preto je potrebné vychádzať z definícií trestného práva. Zavinenie je vnútorný psychický vzťah páchatela k objektívnym znakom páchaného trestného činu. Rozlišujeme zavinenie úmyselné alebo nedbanlivostné.²⁰

Posudzovanie **intenzity** spôsobuje však v praxi značné problémy, ktoré vo väčšine prípadov sú na škodu zamestnanca. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach konštatuje, že pri hodnotení intenzity porušenia pracovnej disciplíny zamestnancom súd prihliada k osobe zamestnanca, k funkcii, ktorú vykonáva, k doterajšiemu postoju plnenia pracovných povinností, k situácii, v ktorej k porušeniu pracovnej disciplíny došlo, k miere zavinenia zamestnanca, k spôsobu a intenzite porušenia konkrétnych povinností, k dôsledkom porušenia pracovnej disciplíny na zamestnávateľa, či zamestnanec svojím konaním spôsobil zamestnávateľovi škodu, v akej výške a pod.²¹ Do vyššie uvedeného širokého rámca okolností, ktoré sú významné z hľadiska vyhodnotenia intenzity vytkávaného porušenia pracovnej disciplíny, nepatria skutkové okolnosti na strane zamestnávateľa, ktoré sa týkajú dôslednosti ním vykonávanej kontroly toho, ako zamestnanci plnia svoje povinnosti. Stupeň závažnosti porušenia pracovnej disciplíny v danom prípade neznižuje okolnosť, že zamestnávateľ nedôsledne kontroloval dodržiavanie pracovnej disciplíny.²²

V prípade, ak predpokladáme, že zákon č. 124/2006 Z. z. stanovuje povinnosť, ktorej obsahom je aj predpoklad udelenia informovaného súhlasu, potom je predmetné ustanovenie v rozpore s dohovorom a zamestnanec môže odmietnuť podrobenie sa preventívnej prehliadke. Za takýchto okolností sa zamestnávateľ nemôže oprieť o porušenie pracovnej disciplíny a má prideliť zamestnancovi naďalej prácu podľa druhu práce vymedzeného v pracovnej zmluve. Ak zamestnanec nebude schopný plniť svoje pracovné úlohy uspokojivo, môže zamestnávateľ postupovať podľa § 63 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce a dať zamestnancovi výpoveď z dôvodu neuspokojivého plnenia pracovných úloh. Vychádza sa najmä z objektívneho zistenia zamestnávateľa, že zamestnanec neuspokojivé výsledky dosahuje, že objektívne existujú, bez ohľadu na to, či tak robí úmyselne alebo z nedbanlivosti.²³ S týmto záverom nesúhlasil napríklad Najvyšší správny súd Českej republiky, ktorý dospel k záveru, že v prípade, ak zákon ukladá zamestnávateľovi povinnosť zaistiť ochranu zdravia svojich zamestnancov, použitím rôznych nástrojov, nesúhlas zamestnanca, ktorý má povinnosť podrobiť sa určitým opatreniam, na tom nemôže nič zmeniť. Nemôže sa pripustiť, aby zamestnanec zotrval na svojej pracovnej pozícii tak dlho, až dôjde k trvalému poškodeniu jeho zdravia v dôsledku výkonu určitej práce za určitých podmienok, ktoré sú predvídateľné, a to len z jeho vôle.²⁴

17 Informovaný súhlas sa v súlade s § 6 ods. 9 zákona č. 576/2004 Z. z. nevyžaduje v prípade:

- a) neodkladnej starostlivosti, ak nemožno včas získať informovaný súhlas, ale ho možno predpokladať,
- b) ochranného liečenia uloženého súdom podľa osobitného predpisu,⁶⁾
- c) ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá šíri prenosnú chorobu, ktorá závažným spôsobom ohrozuje jej okolie, alebo
- d) ambulantnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu.

18 Rovnakého názoru je napr. Humeník, I.: Praktické otázky týkajúce sa informovaného súhlasu nespôsobilých pacientov. In: Informovaný súhlas a inštitút predchádzajúceho prania. Bratislava : Eurokódex, 2011, s. 18; Šustek, P. – Holčapek, T.: Informovaný souhlas (teorie a praxe informovaného souhlasu ve zdravotnictví). Praha : ASPI Publishing, 2007, s. 27. O tom, či informovaný súhlas má všetky náležitosti právneho úkonu polemizuje napr. Doležal, T.: Problematické aspekty vztahu lékaře a pacienta zejména s ohledem na institut tzv. informovaného souhlasu. In: Časopis zdravotnického práva a bioetiky. 2011, roč. 1, č.1, s. 25 – 35.

19 Barancová, H. Zákonník práce. Komentár. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 296

20 Spracované z Ivor, J. a kol. Trestné právo hmotné. Bratislava : IURA EDITION, 2006, s. 135

- 21 Pozri rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 71/2003; sp. zn. 3 Cdo 173/2006
- 22 Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 M Cdo 16/2010
- 23 Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 21 Cdo 758/2006
- 24 Pozri rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 4 Ads 81/2005-125
- 25 § 11 ods. 8 zákona č. 576/2004 Z. z.
- 26 Pozri Barancová, H. – Schronk, R.: Pracovné právo. Bratislava : Sprint dva, 2009, s. 421

Vzhľadom na skutočnosť, že nie každý zamestnávateľ má zabezpečeného lekára v pracovnej zdravotnej službe, prípadne všeobecného lekára, nie je vylúčené, že posúdenie zdravotnej spôsobilosti môže vykonávať všeobecný lekár zamestnanca. Právo určenia lekára, ktorý má vykonať posúdenie zdravotnej spôsobilosti spadá výlučne do kompetencie zamestnávateľa a nie zamestnanca.²⁵

Lekár, ktorý posudzuje zdravotnú spôsobilosť na prácu, zaznamená výsledky vyšetrení lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci do svojej zdravotnej dokumentácie a vypracuje lekársky posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu. **Lekársky posudok** o zdravotnej spôsobilosti na prácu **odovzdá zamestnávateľovi a kópie doručí zamestnancovi** a lekárovi, s ktorým má zamestnanec alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá nezamestnáva iné fyzické osoby, uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, a na požiadanie mu poskytne výsledky vyšetrení získané pri výkone lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci.

Možné závery lekára sú, že zamestnanec je:

- a) **spôsobilý na výkon posudzovanej práce**
- b) **spôsobilý na výkon posudzovanej práce s dočasným obmedzením**
- c) **spôsobilý na výkon posudzovanej práce s trvalým obmedzením**

Pre a) b) c), ak je zamestnanec spôsobilý na výkon práce, nie je možné ho presunúť na inú preňho vhodnú prácu, na druhej strane je zamestnávateľ povinný upraviť mu podľa § 158 Zákonníka práce pracovné podmienky tak, aby mu bola práca čo najviac uľahčená. To neplatí len v prípade, ak by išlo o podmienky uľahčenia, ktoré zamestnávateľ objektívne nie je schopný zabezpečiť.²⁶

- d) **dočasne nespôsobilý na výkon posudzovanej práce**

Ide o dočasnú pracovnú neschopnosť. Preto v tomto prípade nie sú naplnené podmienky na jednostranné preradenie zamestnanca a do úvahy prichádza podľa vymedzenia druhu práce a pracovnej náplne preradenie na dobu dočasnej pracovnej neschopnosti po vzájomnej dohode na inú prácu v rámci pracovnej zmluvy alebo zmena druhu práce. V opačnom prípade v súlade s § 141 ods. 1 Zákonníka práce zamestnávateľ ospravedlní neprítomnosť zamestnanca v práci za čas jeho dočasnej pracovnej neschopnosti pre chorobu alebo úraz.

alebo

- e) **dlhodobo nespôsobilý na výkon posudzovanej práce**

V takomto prípade zamestnávateľ takéhoto zamestnanca buď jednostranne presunie na inú preňho vhodné miesto a v pracovnej zmluve sa zmení druh vykonávanej práce, prípadne miesto výkonu práce. Ak však takéto miesto nemá alebo ho zamestnanec odmietol alebo ho zamestnávateľ nemôže zamestnať ani na kratší čas (§ 63 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce) môže mu dať výpoveď z dôvodu, že dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce.

V prípade, ak zamestnanec nesúhlasí s lekárskeým posudkom a domnieva sa, že posúdenie jeho zdravotnej spôsobilosti na prácu je nesprávne, môže v súlade s § 30g zákona č. 355/2007 Z. z. písomne požiadať o preskúmanie lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu lekára, ktorý lekárske posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu vydal. Lekár je povinný najneskôr do 30 dní od doručenia žiadosti písomne informovať žiadateľa o spôsobe jej vybavenia.

V prípade, ak by lekár posudok nezmenil môže zamestnanec písomne požiadať podľa § 30g ods. 2 o opätovné posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu poskytovateľa ústavnej zdravotnej starostlivosti. Poznámky č. 34c a 37b pod čiarou k týmto ustanoveniam nie sú podľa môjho názoru určené správne, pretože odkazujú na všeobecné vymedzenie, a to koho je možné považovať za poskytovateľa vo všeobecnosti a rozdelenie spôsobov poskytovania zdravotnej starostlivosti. Nevymedzujú však, kto je poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti. Vzhľadom na to, že v ďalšej časti tohto ustanovenia ich označuje ako univerzitnú alebo fakultnú nemocnicu mal použiť odkaz na § 7 ods. 8 a 9 zákona č. 578/2004 Z. z. prípadne na § 7 ods. 4 písm. a) bod 1 zákona č. 578/2004 Z. z. Práve z predmetných ustanovení vyplýva, že poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti môže byť len všeobecná nemocnica, ktorá splnila zákonom stanovené podmienky, aby mohla byť označená ako univerzitná alebo fakultná. Ďalšou podmienkou je, že nemocnica musí mať zriadenú buď ambulanciu pracovného lekárstva alebo oddelenie klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie.

Žiadosť zamestnanec nezasiela osobne, ale prostredníctvom poskytovateľa, ktorý mu vydal pôvodný posudok. Ten zašle jeho žiadosť poskytovateľovi ústavnej zdravotnej starostlivosti naj-

bližšie k miestu jeho pracoviska. Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje ústavnú zdravotnú starostlivosť v univerzitnej alebo vo fakultnej nemocnici do 30 dní od doručenia žiadosti záver lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu buď potvrdí, alebo vydá nový lekársky posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu. V prípade zložitého posudzovania sa lehota predlžuje o ďalších 30 dní. Nový lekársky posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu doručí poskytovateľ žiadateľovi a kópiu zamestnávateľovi a lekárovi, ktorý pôvodný lekársky posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu vydal.

Náklady v súvislosti s opätovným posúdením zdravotnej spôsobilosti na prácu uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje ústavnú zdravotnú starostlivosť v univerzitnej nemocnici alebo vo fakultnej nemocnici buď žiadateľ, ak sa záver pôvodného lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu potvrdí alebo poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý posudzoval zdravotnú spôsobilosť na prácu, ak sa záver pôvodného lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu nepotvrdí.

V súlade s § 59 zákona č. 355/2007 Z. z. nemá toto konanie charakter správneho konania,²⁷ a preto nie je možné napríklad z tohto dôvodu postupovať správnu žalobou podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom by sa posudzovala zákonnosť postupu a rozhodnutia poskytovateľa ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Na druhej strane, vzhľadom na ďalší postup zamestnávateľa po tom, ako sa s takýmto lekárskeým posudkom oboznámi a následne buď zamestnanca preradí na iné pracovné miesto alebo pristúpi k ukončeniu pracovného pomeru zo zdravotných dôvodov výpoveďou podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce, prichádzajú do úvahy dva možné postupy zamestnanca. V prípade preradenia by mohol využiť určovaciu žalobu, kde by sa domáhal, že druh práce, prípadne pracovné miesto zamestnanca sú tie, ktoré boli pôvodne dohodnuté v pracovnej zmluve alebo uplatnil žalobu o neplatné skončenie.

V prípadnom občianskoprávnom (pracovnom) spore je potrebné s takýmto posudkom zaobchádzať ako s akýmkoľvek iným skutkovým podkladom.²⁸ Neviaže sa k nemu prezumpcia správnosti a predstavuje len listinný dôkaz, ktorý súd hodnotí ako ktorýkoľvek iný s tým, že je na účastníkoch, aké prostriedky použijú k spochybneniu posudkových záverov.²⁹ Predmetný záver platí za určitých okolností aj v prípade, ak by posudok vypracoval lekár, ktorý je súdnym znalcom. V súlade s § 127 ods. 1 zákona č. 99/1963 Z. z. Občianskeho súdneho poriadku, „ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ustanoví súd po vypočutí účastníkov znalca“. To znamená, že takýto posudok môže mať povahu znaleckého posudku len v prípade, ak by ho znalec vypracoval na základe nariadenia súdu, a nie na žiadosť jedného z účastníkov.³⁰ Každý znalecký posudok je však nutné hodnotiť rovnako podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov. Ani znalecký posudok nemá väčšiu dôkaznú silu ako listinný dôkaz predložený procesnou stranou. Hodnoteniu súdu však nemôžu podliehať odborné znalecké závery v zmysle ich správnosti, súd môže hodnotiť presvedčivosť posudku čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logickému odôvodneniu a súladu s ostatnými vykonanými dôkazmi.³¹ V prípade, ak by si zamestnanec nechal vyhotoviť posudok od iného lekára, napríklad aj iného súdneho znalca, v ktorom spochybňuje odborné závery súdom určeného súdneho znalca, mal by súd v súlade s § 127 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nechať preskúmať znalecký posudok aj inému znalcovi, vedeckému ústavu alebo inej inštitúcii. Tento posudok, však opäť nemá povahu absolútneho dôkazu, ktorý nie je možné spochybniť.

3. Záver

Zmenami, ktoré priniesol zákon č. 204/2014 Z. z. došlo k rozšíreniu povinností a práv zamestnávateľa ako aj zamestnanca vo vzťahu k vykonávanej práci. Došlo k rozpracovaniu a zjednodušeniu ochrany zdravia zamestnanca. Súčasne, aby sa predchádzalo možnému zneužitiu lekárskeých posudkov zákonodarca stanovil dvojstupňový systém kontroly. Hoci samotný proces posudzovania nemá charakter správneho konania a zamestnanec nemôže využiť prostriedky procesnej ochrany v rámci správneho súdnictva, zákonná úprava ho v žiadnom smere neobmedzuje, aby sa bránil voči rozhodnutiu zamestnávateľa, ktoré je na lekárskom posudku založené. ■

27 Týmto jednoznačným vymedzením zákonodarca predišiel prípadným polemikám z hľadiska posudzovania tohto konania ako konania správneho. Pozri napr. rozsudky Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 4 Ads 81/2005-125; Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 2 As 16/2004-44; Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, sp. zn. 3 Ans 11/2008-48.

28 Pozri aj Mach, J.: Lékař a právo. Praha : Grada Publishing, 2010, s. 102 – 104

29 Nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 11/08

30 Pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 16/2012

31 Pozri napr. Nález ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 483/01

RESUMÉ

Problematika posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca po prijatí zákona č. 204/2014 Z. z.

V príspevku sa autor zaoberá jednak stručnou analýzou staronovej zákonnej povinnosti, ktorá uložila všetkým zamestnávateľom zabezpečiť pre svojich zamestnancov pracovnú zdravotnú službu, a to buď vlastnými zamestnancami alebo dodávateľským spôsobom. Autor približuje, akú odbornú spôsobilosť musia mať zamestnanci, aby prostredníctvom nich mohol zamestnávateľ pracovnú zdravotnú službu zabezpečiť. Ďalej sa zaoberá zdravotnou spôsobilosťou na výkon pracovnej činnosti zamestnancom, ktorý bol uznaný za invalidného a bol mu priznaný invalidný dôchodok. V poslednej časti príspevku autor poukazuje na skutočnosť, že zmeny, ktoré priniesol zákon č. 204/2014 Z. z. sa v praxi spájajú aj s viacerými problematickými otázkami, ktoré sa snaží za pomoci dostupnej českej a slovenskej judikatúry vyriešiť.

SUMMARY

Assessment of Medical Fitness of Employees after the Adoption of Act No. 204/2014 Coll.

The author briefly analyses a new and former statutory obligation imposing a duty on each employer to arrange for the occupational health service for employees either by his own employees or by external service providers. The author analyses what professional qualification the employees must have to be able to operate as occupational health service providers. The author also deals with medical fitness for work of those employees who were classified as disabled and who are eligible for a disability living allowance. In the last part of his article, the author points out that changes introduced by Act No. 204/2014 Coll. have raised some problematic issues that the author tries to solve, relying on the available Czech and Slovak case law.

ZUSAMMENFASSUNG

Problematik bei der Beurteilung der gesundheitlichen Tauglichkeit des Angestellten nach Annahme des Gesetzes Nr. 204/2014 der Gesetzsammlung und

Der Autor analysiert im Beitrag kurz die altneue gesetzliche Obliegenheit, durch die alle Arbeitgeber verpflichtet sind, für ihre Angestellten den Gesundheitsdienst entweder mit Hilfe von eigenen Angestellten oder auftragsmäßig sicherzustellen. Der Autor beschreibt, welche fachliche Qualifikation ein Angestellter, mit dessen Hilfe der Arbeitgeber den Gesundheitsdienst sicherstellen kann, zu haben hat. Weiter befasst er sich mit der gesundheitlichen Arbeitstauglichkeit jener Person, die invalid ist und Invalidenrente bezieht. Im letzten Teil des Beitrages weist der Autor auf die Tatsache hin, dass Änderungen, die das Gesetz Nr. 204/2014 der Gesetzsammlung eingeführt hat, in der Praxis mit mehreren problematischen Fragen verbunden sind, die er bemüht ist, mit Hilfe der zugänglichen tschechischen sowie slowakischen Rechtsprechung zu lösen.

Uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva

JUDr. Andrej Králik, LL.M., PhD.

K citeľnému uplatňovaniu nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením súťažného práva nedochádzalo, aj napriek tomu, že základné parametre uplatňovania týchto nárokov boli vymedzené v judikatúre Súdneho dvora EÚ. Prelom v presadzovaní nárokov na náhradu škody by mohol nastať po legislatívnom zakotvení tejto oblasti na európskej úrovni. Od novej smernice možno očakávať, že odstráni pretrvávajúce rozdiely medzi právnymi poriadkami členských štátov pokiaľ ide o hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva.

1. Úvod

Súťažnoprávne delikty, akými sú kartely, či zneužívanie dominantného postavenia, spôsobujú ujmu nielen ekonomike ako celku, ale aj individuálnym podnikom a spotrebiteľom. Spotrebiteľia a odberatelia ju cítia na zvýšenej cene, nižšej kvalite, užšom sortimente, podniky ju vnímajú cez stratu zákazníkov, nižšie tržby a horšie hospodárske výsledky. Podľa odhadov Európskej komisie kartely spôsobujú podnikateľom a spotrebiteľom škodu, ktorá presahuje 25 miliárd eur

JUDr. Andrej Králik, LL.M., PhD.

v súčasnosti pôsobí v Európskej komisii.
V minulosti pracoval v odvolacom senáte

Úradu pre harmonizáciu vnútorného trhu v Alicante, do roku 2004 vykonával advokáciu na Slovensku. Špecializuje sa a právo hospodárskej súťaže, právo duševného

vlastníctva a právo EÚ. Právo EÚ vyučuje na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity.

osôb. Uvedený stav viedol k zamysleniu, akú úlohu v systéme presadzovania súťažného práva zohráva, či má zohrávať, uplatňovanie súkromnoprávných nárokov vyplývajúcich z porušenia súťažných pravidiel.

Ochrana hospodárskej súťaže pred jej zneužívaním stojí na dvoch základných pilieroch, a to verejnoprávnom a súkromnoprávnom presadzovaní súťažného práva. V právnom priestore Európskej únie dominuje verejnoprávny pilier, pričom v záujme zabezpečenia ochrany hospodárskej súťaže rastie tendencia smerujúca k posilneniu súkromnoprávnej roviny presadzovania súťažného práva.² Pod pojmom súkromnoprávne presadzovanie súťažného práva rozumieme

ročne.¹ Subjekty poškodené protisúťažným správaním si však v rámci EÚ uplatňujú len nepatrný zlomok tejto ujmy.

Prípady týkajúce sa náhrady škody pre porušenie súťažného práva sa vyznačujú rôdomy osobitostí, ktoré často nie sú dostatočne upravené v súkromnoprávných a procesnoprávných kódexoch. Hoci právne poriadky všetkých členských štátov EÚ v zásade umožňujú uplatnenie týchto nárokov, v Európe čoraz viac silnel názor, že právny rámec pre uplatnenie nárokov vyplývajúcich zo zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením súťažného práva nie je dostatočujúci na zabezpečenie účinnej kompenzácie poškodených

1 Príloha Bielej knihy o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel: Hodnotenie dopadov novej regulácie (Impact assessment) – materiál Komisie SEC (2008) 405 zo dňa 2. 4. 2008, s. 14 – 15.

2 K verejnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva na európskej úrovni pozri VARGA, P.: Inštitucionálny systém pri uplatňovaní komunitárneho súťažného práva. In: Justičná revue, 61, 2009, č. 10, s. 1212 – 1230. K pojmovému vymedzeniu súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva pozri aj KRÁLIČKOVÁ, B.: Súkromnoprávne aspekty protimonopolného práva. Bratislava, Veda, 2012.

uplatňovanie právnych prostriedkov v horizontálnych vzťahoch medzi dvoma a viacerými subjektmi, ktoré smeruje k ochrane práv a právom chránených záujmov dotknutých porušením noriem verejnej zložky súťažného práva.

Cieľom súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva je náprava hospodársky a právne neodôvodnených zásahov do majetkovej sféry fyzických a právnických osôb, ktoré spočívajú v protisúťažnom správaní. Súkromnoprávnym presadzovaním súťažného práva sa dosahuje kompenzácia poškodeného za negatívne dôsledky, ktoré sa voči nemu prejavili v dôsledku porušenia súťažných pravidiel.³ Z takto vymedzeného cieľa vyplýva najmä reparačná a restitučná funkcia súkromnoprávneho presadzovania.

Článok sa sústreďí na najnovší vývoj súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva. Z hľadiska aktuálnych trendov v tejto oblasti je primárnou výzvou zladenie súkromnoprávneho a verejnoprávneho presadzovania súťažného práva a nastavenie ich vzájomného vzťahu tak, aby spoločne motivovali účastníkov súťaže k rešpektovaniu súťažného práva, maximalizovali odstrašujúci účinok a nevedli pritom k neprimeraným nákladom a prekážkam.⁴ Hoci súkromnoprávne presadzovanie súťažného práva môže smerovať k dosiahnutiu rôznych cieľov, v tomto článku sa budeme venovať predovšetkým nároku zo zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením súťažného práva.

2.

Od judikatúry až k legislatívnemu zakotveniu práva na odškodnenie

V posledných pätnástich rokoch sme mohli sledovať nielen pevné zakotvenie práva na odškodnenie súťažnej ujmy v judikatúre Súdneho dvora EÚ, ale aj následný vývoj v rozhodovacej praxi vnútroštátnych súdov a v neposlednom rade aj v legislatívnej činnosti na úrovni Európskej únie.

Primárne právo EÚ neobsahuje explicitnú právnu úpravu súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva. Jediným výslovným ustanovením primárneho práva, ktoré má priamy dopad na súkromnoprávne vzťahy je článok 101 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie („ZFEÚ“), ktorý stanovuje sankciu neplatnosti pre dohody a rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s ustanovením tohto článku.

Hoci problematika náhrady škody spôsobenej porušením súťažných pravidiel bola nastolená už v minulosti, rozhodujúcim stimulom pre posun v tejto oblasti bola až judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, ktorá otvorila cestu súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva EÚ.⁵ V zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ majú články 101 a 102 ZFEÚ priamy účinok v rámci vzťahov medzi jednotlivcami a zakladajú práva a povinnosti, ktoré musia vnútroštátne súdy presadzovať. Vnútroštátne súdy tak majú rovnako zásadnú úlohu pri uplatňovaní pravidiel hospodárskej súťaže, vrátane ich presadzovania súkromnoprávnymi prostriedkami. Pri rozhodovaní sporov medzi jednotlivcami, súdy členských štátov chránia subjektívne práva na základe práva EÚ, vrátane rozhodovania o nárokoch na náhradu škody, ktorá vznikla porušením práva hospodárskej súťaže.

Úplná účinnosť článkov 101 a 102 ZFEÚ, a najmä praktický účinok zákazov stanovených v týchto ustanoveniach si vyžadujú, aby si každý – či už jednotlivec vrátane spotrebiteľov a podnikov, alebo orgán verejnej moci – mohol na vnútroštátnych súdoch uplatniť nárok na náhradu škody, ktorú utrpel v dôsledku porušenia súťažného práva. Právo na náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže Únie alebo vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže si vyžaduje, aby všetky členské štáty mali procesnoprávne pravidlá, ktoré zabezpečia jeho účinný výkon. Potreba existencie účinných procesnoprávných prostriedkov nápravy vyplýva aj z práva na účinnú súdnu ochranu, ktorá je stanovená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku Zmluvy o Európskej únii a v článku 47 prvom odseku Charty základných práv Európskej únie.

Judikatúra Súdneho dvora EÚ vymedzila obsah a právnu povahu nároku na náhradu škody spôsobenej protisúťažným správaním. Každé porušenie povinností vyplývajúcich zo súťažného práva je nežiaduce, lebo je späté so zásahom do systému hospodárskej súťaže ako celku, ako aj so zásahom do majetkovej sféry dotknutých osôb (najmä súťažiteľov, dodávateľov, odberateľov

3 Porovnaj RAUS, D. – OR-ŠULOVA, A.: Aktuální aplikační otázky soukromoprávního prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku, In: Jutičná revue, 60, 2008, č. 12, s. 1657.

4 Pozri Private Remedies, OECD Competition Policy Roundtables, DAF/COMP(2006)34, s. 8 a nasl.

5 Pozri rozsudky C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd. v Benetton International NV*, C-453/99, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-295-298/04, *Vincenzo Manfredi a iní v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA a iní*. K tomu pozri KRÁLIK, A.: Vývoj súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie. In: Zo súdnej praxe, 6/2012.

a spotrebiteľov). Z rozhodovacej praxe Súdneho dvora EÚ vyplývajú tri podmienky na uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva EÚ, a to:

- (i) porušenie súťažnoprávnej normy zakotvenej v práve EÚ;
- (ii) vznik škody; a
- (iii) existencia príčinnej súvislosti medzi takouto škodou a porušením súťažného práva EÚ.

Súdny dvor EÚ okrem hmotnoprávneho vymedzenia stanovil aj základné parametre procesného rámca, akými sú právomoc, aktívna legitímácia, či dôkazné bremeno. Množstvo hmotnoprávnych a procesnoprávnych otázok však zostalo nezodpovedaných. Medzi ne patrila otázka kolektívnych žalôb, premlčania, zavinenia ako kritéria pre vznik zodpovednosti za škodu, záväzného účinku rozhodnutí súťažných orgánov, ako aj prístupu k dôkazom. Bolo zrejmé, že na vyriešenie týchto otázok si už s použitím zásad primeranosti a účinnosti nevystačíme. Pretrvávajúce rozdiely v právnych úpravách jednotlivých členských štátov poukazovali na potrebu harmonizácie hmotnoprávnych a procesnoprávnych aspektov súkromnoprávneho uplatňovania súťažného práva. Prevládalo presvedčenie, že rozdiely v právnej regulácii na vnútroštátnej úrovni vedú k neistote o podmienkach na uplatnenie práva poškodených na náhradu škodu, ktoré im vyplýva z právneho poriadku EÚ, čo má vplyv na hmotnoprávnu účinnosť tohto práva. Existencia pretrvávajúcich prekážok naznačovala čoraz presvedčivejšie, že pre dosiahnutie účinnejšieho uplatňovania týchto súkromnoprávnych nárokov v právnych poriadkoch členských štátov bude nevyhnutné aspoň čiastočné zladenie kľúčových aspektov súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva. Táto potreba bola tiež akcentovaná skutočnosťou, že protisúťažné konanie a jeho škodlivé následky často presahujú hranice jedného členského štátu. Poškodené subjekty si často volia ako miesto na prejednanie svojej žaloby o náhradu škody štát, v ktorom sú usadené.

Rozdiely medzi vnútroštátnymi pravidlami vedú k nevyrovnanosti podmienok pri uplatňovaní nárokov, čo môže ovplyvniť hospodársku súťaž na trhoch, na ktorých pôsobia tak páchatelia, ako aj obeť protisúťažného konania. Nerovnaké presadzovanie pravidiel môže mať za následok konkurenčnú výhodu pre podniky, ktoré porušili súťažné predpisy a taktiež môže pôsobiť ako brzda v rámci výkonu práv vyplývajúcich z jednotného trhu EÚ v tých krajinách, kde sa právo na náhradu škody presadzuje účinnejšie.⁶

Na úrovni EÚ sa presadil prístup, ktorý komplexne rieši mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu. Úprava náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva je len jednou z „podmnožín“ kolektívnych mechanizmov nápravy. To vyústilo do prijatia komplexného súboru pravidiel pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu. Tento súbor pravidiel prijala Komisia 11. júna 2013. Komisia videla výhodu v uplatnení horizontálneho postupu tak, aby sa predišlo riziku nekoordinovaných sektorových iniciatív a aby sa zabezpečila čo najvhodnejšia interakcia s národnými procesnými predpismi.

Pokiaľ ide o „strešnú“ právnu úpravu jednotlivých mechanizmov uplatňovania nárokov, bola zvolená forma spoločných nezáväzných zásad s cieľom pristupovať v EÚ ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu konzistentne aj bez toho, aby sa harmonizovali systémy členských štátov. Vnútroštátne mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu by mali byť k dispozícii v rôznych oblastiach, v ktorých EÚ poskytuje občanom a spoločnostiam práva, najmä v oblasti ochrany spotrebiteľov, hospodárskej súťaže, ochrany životného prostredia a finančných služieb.

Integrálnou súčasťou súboru opatrení je smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2014/104/EÚ o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie („smernica“).⁷ Smernica bola prijatá na pôde rady EÚ 10. novembra 2014 a v Úradnom vestníku EÚ bola uverejnená 5. decembra 2014.⁸ Členské štáty sú povinné smernicu transponovať do svojich právnych poriadkov do 27. decembra 2016.

3. Základné parametre smernice o náhrade škody

Medzi deklarované ciele smernice patrí zabezpečenie účinného vykonávania práva na náhradu škody a nastavenie optimálneho vzájomného pôsobenia medzi verejnoprávnym a súkromnoprávnym presadzovaním pravidiel hospodárskej súťaže. Smernice možno považovať za výsledok

6 Väčšina konaní o náhradu škody bola iniciovaná v troch členských štátoch, a to vo Veľkej Británii, Nemecku a Holandsku. Vo vyše 20 členských štátoch nebol zaznamenaný ani jeden prípad uplatnenia náhrady škody na súde.

7 Úradný vestník EÚ, 5. 12. 2014, L 349/1

8 Európsky parlament prijal text smernice už 17. apríla 2014.

snahy o čiastočnú harmonizáciu v tejto oblasti, najmä pokiaľ ide o sprístupňovanie dôkazov, záväznosť rozhodnutí súťažných orgánov, premlčanie, solidárnu zodpovednosť spolupáchateľov, či dokazovanie a kvantifikáciu škody. V nasledujúcom texte uvádzame najzákladnejšie parametre smernice:

a) rozsah náhrady škody

Smernica nadväzuje na judikatúru Súdneho dvora EÚ a zakotvuje princíp úplnej náhrady škody. Úplná náhrada škody zabezpečuje, aby poškodený subjekt dosiahol stav, v akom osoba bola pred porušením práva hospodárskej súťaže, tak, ako keby k porušeniu práva hospodárskej súťaže nedošlo. Úplná náhrada škody však nesmie viesť k nadmernej náhrade škody či už prostredníctvom represívnej (sankčnej), či viacnásobnej náhrade škody. V zmysle smernice sa obeť protisúťažných deliktov môžu domáhať náhrady skutočnej škody (*damnum emergens*), ušlého zisku (*lucrum cessans*), ako aj úroku bez ohľadu na to, či sú tieto kategórie vo vnútroštátnom práve vymedzené samostatne alebo kombinovane. Zaplatenie úroku je dôležitou súčasťou náhrady s cieľom napraviť utrpenú škodu s ohľadom na uplynutý čas, pričom úrok by sa mal rátať od momentu, keď škoda vznikla, až do zaplatenia náhrady, bez toho, aby bola dotknutá kvalifikácia úroku podľa vnútroštátneho práva ako kompenzačného alebo zákonného úroku a či sa uplynutie času zohľadnilo ako samostatná kategória (úrok) alebo ako súčasť skutočnej škody alebo ušlého zisku. Je úlohou členských krajín, aby určili pravidlá, ktoré sa budú uplatňovať na tento účel.

b) domnienka vzniku škody

Žaloby o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže si obvykle vyžadujú komplexnú skutkovú a ekonomickú analýzu. Dôkazy potrebné na preukázanie nároku na náhradu škody má obvykle k dispozícii výlučne protistrana alebo tretie osoby a často nie sú žalobcovi dostatočne známe alebo prístupné. Smernica preto pracuje s domnienkou, že kartelové protisúťažné konanie spôsobilo škodu najmä tým, že malo vplyv na cenu. V závislosti od okolností prípadu to znamená, že kartel viedol k určitému nárastu ceny alebo zabránil zníženiu cien, ku ktorému by došlo bez existencie kartelu. Ide o vyvrátiteľnú domnienku. Európska komisia ako predkladateľ smernice navrhla, aby sa táto vyvrátiteľná domnienka uplatňovala len na kartely vzhľadom na ich tajnú povahu, ktorá zvyšuje informačnú asymetriu a poškodeným subjektom sťažuje získavanie dôkazov potrebných na preukázanie spôsobenej škody. Domnienka vzniku škody spolu s právomocou vnútroštátneho súdu určiť výšku škody odhadom umožní obeť protisúťažného správania uľahčiť náročnú úlohu pri preukazovaní vzniku a výšky spôsobenej škody.

c) prístup k dôkazom

V oblasti prístupu k dôkazom sa prejavuje výrazná informačná asymetria medzi žalobcom (poškodeným) a žalovaným. Väčšina dôkazov sa spravidla nachádza v držbe žalovaného alebo tretej osoby. Smernice sprístupňovanie dôkazov koncipuje tak, že žalobca, ktorý *prima facie* preukáže svoj nárok na náhradu škody voči konkrétnemu žalobcovi by mal mať právo žiadať súd, aby žalovanému alebo tretej osobe nariadil, aby sprístupnili dôkazy, a to bez ohľadu na to, či sa dôkazy nachádzajú v spise orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Strana žiadajúca o sprístupnenie musí splniť dve podmienky.

V prvom rade musí preukázať, že dôkazy pod kontrolou druhej strany alebo tretej osoby sú relevantné z hľadiska odôvodnenia nárokov alebo obhajoby. V druhom rade by mala špecifikovať buď jednotlivé dôkazy alebo kategórie dôkazov v maximálne možnej miere na základe dostupných skutočností. Súdy sú povinné obmedziť sprístupnenie dôkazov len na to, čo je v danom prípade nutné a primerané, čím sa má zabezpečiť ochrana informácií pred ich zneužitím, obchodovaním, šikanóznym praktikám a vznikom neprimeraných nákladov pre podniky. Z požiadavky primeranosti vyplýva, že sprístupnenie možno nariadiť, len ak žalobca na základe skutočností, ktoré sú mu primerane dostupné, preukázal, že utrpel škodu, ktorú mu spôsobil žalovaný. Ak sa žiada o sprístupnenie určitej kategórie dôkazov, táto kategória by sa mala označiť odkazom na spoločné znaky prvkov, ktoré ju tvoria, napríklad povahou, predmetom alebo obsahom dokumentov, časom, keď boli vyhotovené, alebo inými relevantnými kritériami.

V konkrétnom prípade to môže znamenať, že žalobca sa môže domáhať sprístupnenia „všetkých zápisníc zo stretnutí medzi spoločnosťami X, Y, Z, ku ktorým došlo v rokoch 2013 a 2014“ a „všetkých cenových výkazov, ktoré si navzájom zasielali spoločnosti X a Y“, a to bez toho, aby

museli individuálne charakterizovať každý individuálny dokument.⁹ Smernica zaväzuje členské štáty, aby zabezpečili právomoc vnútroštátnych súdov ukladať voči účastníkom, tretím osobám a ich právnym zástupcom sankcie v prípadoch marenia prístupu k dôkazom. Ide najmä o situácie, kedy dôjde k nespĺneniu edičnej povinnosti, ničeniu dôkazov, či prekročeniu vymedzeného rozsahu použitia dôkazov.

d) Sprístupňovanie dokumentov predložených v rámci programov zhovievavosti

Európska komisia dlhodobo vyvíja úsilie na ochranu integrity a efektívnosti verejnoprávných nástrojov na presadzovanie súťažného práva. Dlhodobu pri tom chráni dokumenty predložené žiadateľmi o zhovievavosť voči sprístupneniu aj takým spôsobom, že vstupuje do konaní pred súdmi ako vedľajší účastník, či *amicus curiae* tak pred súdmi členských štátov ako aj v jurisdikciách tretích krajín (najmä v Spojených štátoch amerických). Prevládlo však presvedčenie, ktoré sa ešte v dôsledku rozsudkov *Pfleiderer*, či *Donau Chemie* posilnilo, že pre udržateľnosť programov zhovievavosti ako efektívnych nástrojov boja proti kartelom je nevyhnutné túto oblasť záväzne upraviť na úrovni EÚ.¹⁰

Existuje dôvodná obava, že široký priestor pre úvahu vnútroštátnych súdov v oblasti sprístupňovania dokumentov pochádzajúcich od oznamovateľov kartelov by mohol spôsobiť právnu neistotu, výrazný pokles žiadostí o imunitu, zníženie kvality podaní, čo by v konečnom dôsledku znamenalo aj menší počet odhalených a potrestaných kartelov. V tomto bode by sa začarovaný kruh uzavrel – keďže nižší počet odhalených kartelov má automaticky za následok aj nižší počet následných žalôb o náhradu škody.

Smernica prináša explicitné riešenie problému súhry verejnoprávného a súkromnoprávného presadzovania súťažného práva. Riešenie spočíva v poskytnutí absolútnej ochrany pre dva druhy dokumentov, ktoré sa považujú za zásadné z pohľadu účinného využívania nástrojov verejnoprávného presadzovania. Týmito dokumentmi sú vyhlásenia podnikov v rámci programov zhovievavosti a návrhy na urovanie.

Smernica stanovuje, že vnútroštátny súd nemôže nikdy nariadiť sprístupnenie takýchto dokumentov v prípade žalôb o náhradu škody. Zároveň sa poskytuje dočasná ochrana pre dokumenty, ktoré účastníci konania pripravili osobitne na účely konania vedeného súťažnými orgánmi (napríklad odpovede účastníkov na žiadosti o informácie) alebo ktoré súťažné orgány pripravili v rámci takýchto konaní (napr. vyhlásenia o námietkach). Tieto dokumenty budú môcť byť poskytnuté až po skončení konania na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže.¹¹ Dočasná ochrana sa vzťahuje aj na späť vzaté podania účastníkov konania o urovaní.¹²

e) kolektívne mechanizmy odškodnenia

Smernica je menej ambiciózna v oblasti kolektívnych mechanizmov odškodnenia. Je koncipovaná tak, že sa vzťahuje len na mechanizmy odškodnenia, ktoré sú v súčasnosti dostupné v členských štátoch. Kým individuálne žaloby sú zakotvené v právnych poriadkoch všetkých členských štátov Únie, kolektívne mechanizmy nápravy poznajú len niektoré krajiny EÚ. Smernica v tomto smere nestanovuje povinnosť zaviesť kolektívne žaloby, má ambíciu vymedziť spoločný právny rámec len pre štáty, ktoré tento druh presadzovania nárokov už zaviedli.

f) viazanosť rozhodnutí národných súťažných orgánov pre súdy

Z pohľadu efektívnosti následných žalôb je dôležitá možnosť žalobcov oprieť sa o právoplatné rozhodnutia súťažných orgánov konštatujúcich porušenie súťažného práva, ktoré malo v zmysle žaloby spôsobiť ujmu. Členské štáty musia zabezpečiť, aby sa porušenie práva hospodárskej súťaže konštatované v konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo preskúmacieho súdu považovalo za nevyvrátiteľne preukázané na účely žalôb o náhradu škody. Vnútroštátny súd bude povinný zohľadniť aj konečné rozhodnutia vydané súťažným orgánom iného členského štátu ako dôkaz *prima facie*, že došlo k porušeniu práva hospodárskej súťaže.

g) premlčanie

Smernica upravuje začiatok, plynutie a trvanie premlčacej lehoty. Zakotvuje minimálnu premlčaciu lehotu v trvaní piatich rokov. Začiatok premlčacej lehoty je viazaný na moment ukončenia protiprávného správania a alternatívne na moment, kedy sa žalobca dozvedel, alebo mal dozvedieť o existencii porušenia súťažného práva. Inými slovami, premlčacia lehota nesmie začať plynúť skôr, než sa porušenie práva hospodárskej súťaže skončí a než sa žalobca dozvie alebo než možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedel o správaní zakladajúcom porušenie práva

9 K tomu pozri CALISTI, D., HAASBEEK, L.: The Directive on Antitrust Damages Actions and its Role in the Future Enforcement of the EU Antitrust Rules, in: CPI Antitrust Chronicle, No. 1 2015. Pozri aj: CALISTI, D.: Getting hold of the evidence : access, disclosure and use of information in the Commission's file, In: Competition law journal, v. 13, n. 3, p. 279 – 306, 2014.

10 Pozri rozsudky C-360/09, *Pfleiderer AG v Bundeskartellamt* a C-536/11, *Bundeswettbewerbshörde v Donau Chemie AG a iní*. K tomu pozri bližšie: HUMMER, C., CYWINSKI, M.: ECJ's judgements in „EnBW“ and „Donau Chemie“ and the unresolved problems of access to the file, In: Global competition litigation review 2014, v. 7, n. 2, s. 115 – 118.

11 K otázke sprístupňovania informácií zo správneho spisu Protimonopolného úradu SR pozri: KALESNÁ, K. – BLAŽO, O.: Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár. 1. vydanie, Praha, C. H. Beck, 2012, s. 181.

12 KRÁLIK, A.: Urovanie protimonopolných prípadov v Európskej únii a na Slovensku, In: Justičná revue, 3/2014, s. 401 a nasl.

hospodárskej súťaže, o vzniku škody a totožnosti porušiteľa. Premlčacia lehota však spočíva, ak súťažný orgán v danej veci uskutočňuje vyšetrovanie alebo vedie konanie, ktorého predmetom je porušenie súťažného práva, pričom toto porušenie je základom nároku na odškodnenie. Spočívanie plynutia (dočasné zastavenie) premlčacej lehoty sa skončí najskôr jeden rok po tom, ako rozhodnutie súťažného orgánu nadobudlo právoplatnosť. Plynutie premlčacej lehoty sa tiež dočasne zastavuje počas trvania konania s využitím alternatívnych (mimosúdnych) nástrojov riešenia sporov.

h) solidárna zodpovednosť

Pokiaľ sa protiprávneho správania dopustí viacero subjektov, čo nastane v prípade kartelovej dohody alebo kolektívneho zneužitia dominantného postavenia, a v dôsledku ich protisúťažného správania vznikne škoda, tieto subjekty sú zaviazané nahradiť škodu spoločne a nerozdielne a medzi sebou sa vysporiadajú podľa rozsahu svojej zodpovednosti. Princíp solidárnej zodpovednosti zabezpečuje zvýšenú ochranu poškodeného a uľahčuje reparáciu škody. Poškodenému stačí, ak sa dozvie o jednej povinnej osobe, voči ktorej uplatní nárok na náhradu škody a nemusí pritom zisťovať ďalšie povinné osoby ani pomer ich účasti na spôsobení škody. Môže však žalovať všetky solidárne zaviazané osoby a navrhnúť, aby ich súd všetky zaviazal nahradiť škodu spoločne a nerozdielne.

Smernica však obsahuje dve odchýlky od zásady solidárnej zodpovednosti. Prvá výnimka sa týka osobitného postavenia malých a stredných podnikov.¹³ Ak je porušiteľom malý a stredný podnik, nie je zodpovedný spoločne a nerozdielne, ale len vo vzťahu k svojim priamym a nepriamym odberateľom. To platí za predpokladu, že jeho trhový podiel v čase trvania porušenia nepresiahol 5 % a uplatnenie bežných pravidiel o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti by nenapraviteľne ohrozilo jeho hospodársku životaschopnosť a jeho aktíva by v dôsledku toho v plnom rozsahu stratili úplne hodnotu. Malý, či stredný podnik však nebude zodpovedať individuálne, ak bol vodcom porušenia práva hospodárskej súťaže alebo nútil iné podniky, aby sa podieľali na porušení práva hospodárskej súťaže, alebo sa dopustil recidívy.

Druhá odchýlka sa týka porušiteľov, ktorým bola v zmysle programu zhovievavosti odpustená pokuta. Subjekt oslobodený od pokuty bude zodpovedať len voči svojim priamym alebo nepriamym odberateľom alebo dodávateľom a voči iným poškodeným osobám len v prípade, že od ostatných podnikov, ktoré sa zúčastnili na tom istom porušení práva hospodárskej súťaže, nemožno získať úplnú náhradu škody.¹⁴

Pokiaľ ide o regresné nároky, členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby porušiteľ mohol požadovať príspevok od ktoréhokoľvek iného porušiteľa, pričom výška tohto príspevku sa stanoví vzhľadom na jeho pomernú zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže. Výška príspevku porušiteľa, ktorý bol v rámci programu zhovievavosti oslobodený od pokút, nepresiahne výšku škody, ktorú tento podnik spôsobil vlastným priamym alebo nepriamym odberateľom alebo dodávateľom.

4. Očakávané dopady smernice

Smernica by mala odstrániť doterajší stav, ktorý bol charakterizovaný pretrvávajúcimi rozdielmi v právnych úpravách jednotlivých členských štátov, čo potenciálnych žalobcov prirodzene viedlo k uplatneniu nároku na odškodnenie v jurisdikciách, ktoré vytvárali priaznivejšie hmotnoprávne a procesnoprávne predpoklady pre úspešné uplatnenie nárokov. To zároveň viedlo k nežiaducemu stavu, kedy si žalobcovia uplatňovali nároky len v úzkom kruhu jurisdikcií, čo zároveň vytváralo konkurenčnú výhodu pre podniky, ktorých sídlo a rozhodujúca časť aktív sa nachádzali v členských štátoch, ktoré vytvorili podstatne menej priaznivé podmienky na uplatnenie nárokov na náhradu škody. Smernica by mala toto nerovné rozloženie súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva postupne eliminovať. Vyváženejšia by mala byť aj štruktúra potenciálnych žalobcov. Kým do prijatia smernice medzi žalobcami takmer bezvýhradne figurovali veľké korporácie s dostatočným ekonomickým a personálnym zázemím, harmonizácia pravidiel pre uplatnenie nárokov na odškodnenie by mala predstavovať motiváciu aj pre malé a stredné podniky i spotrebiteľov.

13 Odporúčanie Komisie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 týkajúce sa definície mikro, malých a stredných podnikov (Ú. v. ES L 124, 20. 5. 2003, s. 36).

14 K tomu pozri bližšie: GUT-TUSO, L.: I'm an immunity applicant, get me out of here : joint and several liability revisited, In: Global competition litigation review, v. 7, n. 2, p. 94 – 104, 2014.

Posilnenie väzby a komplementarity medzi verejnoprávnym a súkromnoprávnym presadzovaním súťažného práva by mohlo viesť k účinnejšiemu presadzovaniu pravidiel hospodárskej súťaže. Žiadatelia o zhovievavosť (leniency) budú mať i naďalej motiváciu spolupracovať so súťažnými orgánmi na odhaľovaní kartelov vzhľadom na ich podmienené vylúčenie zo solidárnej zodpovednosti i obmedzený prístup žalobcov k žiadostiam o imunitu a podporným dôkazom.

V neposlednom rade nemožno vylúčiť, že efektívne fungovanie mechanizmov pre náhradu škody, ktoré prináša smernica bude slúžiť ako modelový príklad aj pre ostatné druhy súkromnoprávných nárokov. Do úvahy môžu prichádzať napríklad nároky na náhradu škody spôsobenej vadným výrobkom, porušením pravidiel o ochrane životného prostredia, či zneužitím osobných údajov.

5. Záver

Snaha Európskej únie o vymedzenie záväzného právneho rámca pre optimálne uplatňovanie súťažného práva, ktorý by umožnil odhalenie a potrestanie čo najväčšieho počtu porušení a viedol k maximalizácii preventívneho účinku kulminovala v prijatí smernice. Jej text sa mohol oprieť o judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, ktorá vytvorila základný štandard pre uplatňovanie súkromnoprávných nárokov vyplývajúcich z porušenia súťažného práva. Od smernice možno očakávať, že odstráni pretrvávajúce rozdiely medzi právnymi poriadkami členských štátov pokiaľ ide o hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva. Odstránenie týchto rozdielov by malo zvýšiť nielen právnu istotu, ale aj motiváciu poškodených smerujúcu k uplatňovaniu nárokov na kompenzáciu. Účinnejšie presadzovanie súkromnoprávných nárokov by tak v interakcii s nástrojmi verejnoprávneho presadzovania malo prispieť ku kvalitatívnej zmene v presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže tak na vnútroštátnej, ako aj únijnej úrovni. Na to, aby sa tento cieľ podarilo naplniť zostáva uskutočniť posledný krok, ktorým je včasná a plná transpozícia smernice do vnútroštátnych právnych poriadkov a následná aplikácia prijatých pravidiel zo strany vnútroštátnych súdov a súťažných orgánov. Z pohľadu *de lege ferenda* by bolo žiaduce, aby sa v podmienkach Slovenskej republiky ustanovenia smernice zohľadnili už pri príprave a schvaľovaní civilných kódexov. ■

Použitá literatúra:

- BAŽANTOVÁ, I.: Soudní řízení týkající se pokut za porušení článku 101 SFEU a nahlížení do spisu třetími osobami, vztah k vnitrostátní právní úpravě (kartelové dohody). In: Obchodní právo, 6/2013, s. 231 a nasl.
- CALISTI, D.: Getting hold of the evidence : access, disclosure and use of information in the Commission's file, In: Competition law journal, v. 13, n. 3, p. 279 – 306, 2014.
- CALISTI, D., HAASBEEK, L.: The Directive on Antitrust Damages Actions and its Role in the Future Enforcement of the EU Antitrust Rules, in: CPI Antitrust Chronicle, No. 1 2015.
- GUTTUSO, L.: I'm an immunity applicant, get me out of here : joint and several liability revisited, In: Global competition litigation review, v. 7, n. 2, p. 94 – 104, 2014.
- HUMMER, C., CYWINSKI, M.: ECJ's judgements in „EnBW“ and „Donau Chemie“ and the unresolved problems of access to the file, In: Global competition litigation review 2014, v. 7, n. 2, s. 115 – 118.
- KALESNÁ, K. – BLAŽO, O.: Zákon o ochrane hospodárskej súťaže. Komentár. 1. vydanie, Praha, C. H. Beck, 2012.
- KRÁLIČKOVÁ, B.: Krok vpred na ceste k dosiahnutiu efektívneho súkromnoprávneho vymáhania súťažného práva. In: Právny obzor, č. 2, 2009.
- KRÁLIČKOVÁ, B.: Súkromnoprávne aspekty protimonopolného práva. Bratislava, Veda, 2012.
- KRÁLIK, A.: Náhrada škody spôsobenej porušením súťažného práva, C. H. Beck, Bratislava, 2014.
- KRÁLIK, A.: Uplatňovanie programu zhovievavosti (leniency) v EÚ a na Slovensku. In: Bulletin Slovenskej advokátskej komory, 1 – 2/2011.
- KRÁLIK, A.: Urovnávanie protimonopolných prípadov v Európskej únii a na Slovensku, In: Justičná revue, 3/2014, s. 401 a nasl.

KRÁLIK, A.: Vývoj súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie. In: Zo súdnej praxe, 6/2012.

RAUS, D. – ORŠULOVÁ, A.: Aktuální aplikační otazníky soukromoprávního prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku. In: Jutičná revue, 60, 2008, č. 12.

VARGA, P.: Inštitucionálny systém pri uplatňovaní komunitárneho súťažného práva. In: Justičná revue, 61, 2009, č. 10, s. 1212 – 1230.

RESUMÉ

Uplatnenie náhrady škody spôsobenej porušením súťažného práva

Článok predstavuje nové spôsoby súkromnoprávneho presadzovania práva hospodárskej súťaže. Sústreďuje sa na nedávno kodifikovaný spôsob náhrad škody spôsobenej porušením súťažného práva. Autor skúma jeho právne zakotvenie, postavenie v systéme presadzovania súťažného práva, ako aj formy a spôsoby jeho uplatňovania.

SUMMARY

Enforcement of Antitrust Private Damages

The aim of this article is to introduce new ways of private enforcement of competition law. Author concentrates on recently codified instrument which allows private claimants to obtain damages incurred as a result of competition law violation. Article examines the relevant legal framework, place of damages actions in enforcement of competition law as well as forms and methods of private enforcement.

ZUSAMMENFASSUNG

Geltendmachung des durch die Verletzung des Ausschreibungsrechtes herbeigeführten Schadens

Im Artikel sind neue Formen der privatrechtlichen Durchsetzung des Wirtschaftswettbewerbes vorgestellt. Der Artikel konzentriert sich auf die unlängst kodifizierte Art und Weise des Schadenersatzes, der durch die Verletzung des Wettbewerbsrechtes verursacht wurde. Der Autor prüft seine rechtliche Verankerung, die Stellung im System des umzusetzenden Wettbewerbsrechtes sowie die Formen und das Vorgehen bei seiner Geltendmachung.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Dohoda o voľbe právomoci v prípade zmluvy uzatváranej elektronickou cestou

Technika vyjadrenia súhlasu „kliknutím“ so všeobecnými obchodnými podmienkami kúpnej zmluvy uzatvorenej elektronickou cestou, ktoré obsahujú dohodu o voľbe právomoci, sa považuje za komunikáciu elektronickou cestou poskytujúcu trvalý záznam o dohode o voľbe právomoci v zmysle čl. 23 ods. 2 nariadenia Rady č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, aj keď sa vyjadrenie súhlasu automaticky nespája s otvorením dokumentu obsahujúceho všeobecné obchodné podmienky a to za podmienky, že táto technika umožňuje tlač a uloženie znenia týchto podmienok pred uzatvorením zmluvy.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 21. mája 2015
vo veci C-322/14, El Majdoub – ECLI:EU:C:2015:334

Nariadenie Rady č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie 44/2001“) predpokladá ako základné kritérium na určenie právomoci súdu členského štátu bydlisko žalovaného. Súčasne však umožňuje, aby si účastníci zmluvy dohodou určili súd členského štátu, ktorý bude mať právomoc na riešenie prípadných sporov. V zmysle čl. 23 ods. 1 nariadenia 44/2001 musí mať táto dohoda písomnú formu. V prípade zmlúv uzatváraných elektronickou cestou je požiadavka písomnej formy v zmysle čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001 dodržaná, ak elektronická komunikácia poskytuje trvalý záznam o dohode.

Objasnenie formulácie „poskytnúť trvalý záznam o dohode“, ktorá je obsiahnutá v čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001 sa ukázalo ako kľúčové pre posúdenie, či nemecký súd má právomoc na riešenie sporu medzi pánom El Majdoub, ktorý pôsobí v nemeckom Kolíne (ďalej len „žalobca“), a spoločnosťou CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH. so sídlom v nemeckom Ambergu (ďalej len „žalovaná“). Spor súvisel so zmluvou, ktorú prostredníctvom webovej stránky žalovanej uzavrel žalobca so žalovanou. Vzhľadom na zmluvné strany by sa mohla právomoc nemeckých súdov na riešenie sporu zdať nespochybniteľná. Lenže žalovaná je dcérskou spoločnosťou belgickej spoločnosti a podľa nej bola zmluvným partnerom žalobcu práve materská spoločnosť z Belgicka, pričom žalobca o tejto skutočnosti musel vedieť, keďže belgickú spoločnosť požiadal o vyhotovenie faktúry a kúpnu cenu zaplatil na belgický účet. Okrem toho pri uzatváraní zmluvy žalobca súhlasil so všeobecnými obchodnými podmienkami, ktoré obsahovali dohodu o voľbe právomoci v prospech súdu v belgickom Louvaine.

Žalobca nespochybuje, že súčasťou všeobecných obchodných podmienok bola dohoda o voľbe právomoci. Domnieva sa však, že táto dohoda je neplatná, pretože nemala písomnú

¹ Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

formu v súlade s čl. 23 ods. 1 a 2 nariadenia 44/2001. Svoje tvrdenie opiera o skutočnosť, že pri uzatváraní zmluvy sa mu vo fáze akceptovania všeobecných zmluvných podmienok (technika vyjadrenia súhlasu „kliknutím“ nazývaná „click wrapping“) tieto podmienky neotvorili automaticky, ale bolo potrebné osobitne kliknúť na hypertextový odkaz s vyskakujúcim oknom.

Nemecký súd sa teda svojou prejudiciálnou otázkou snažil zistiť, či takýto spôsob vyjadrenia súhlasu so všeobecnými obchodnými podmienkami kúpnej zmluvy, ktoré obsahujú dohodu o voľbe právomoci, je možné považovať za komunikáciu elektronickou cestou poskytujúcu trvalý záznam o dohode.

Súdny dvor najprv pripomenul svoju predchádzajúcu judikatúru, v zmysle ktorej vnútroštátny súd musí preskúmať, či voľba právomoci bola skutočne predmetom súhlasu účastníkov, pričom súhlas sa musí vyjadriť zjavne a jednoznačne. Požadovaná písomná forma má za cieľ zaručiť, že tento súhlas je skutočne daný (rozsudok MSG, C-106/95, EU:C:1997:70, bod 15). V prípade zmlúv uzatváraných elektronickou cestou je v zmysle čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001 požiadavka písomnej formy splnená, ak existuje možnosť dohodu o voľbe právomoci dlhodobo zaznamenať, teda túto dohodu uložiť alebo vytlačiť.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil slovo „možnosť“.² Dôležitá je teda možnosť dlhodobo zaznamenať dohodu o voľbe právomoci a nie skutočnosť, či táto možnosť aj bola využitá. Tento záver sa opiera najmä o dôvodovú správu profesora Pocara k Dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach podpísaného v Lugane³ 30. októbra 2007 (Ú. v. EÚ C 319, 2009, s. 1, bod 109), v zmysle ktorej treba pri skúmaní formálnych náležitostí dohody o voľbe právomoci „určiť, či možno vyhotoviť trvalý záznam komunikácie elektronickými prostriedkami jeho vytlačením alebo uložením na záložnej páske alebo disku, alebo ho uchovať iným spôsobom“ a o takýto prípad ide „aj vtedy, ak sa v skutočnosti takýto záznam neurobil“, a teda „samotný záznam nie je podmienkou formálnej platnosti alebo existencie doložky“.

Pán El Majdoub pri uzatváraní kúpnej zmluvy elektronickou cestou zjavne mal možnosť zaznamenať dohodu o voľbe právomoci, keďže po kliknutí na odkaz so všeobecnými obchodnými podmienkami zmluvy mohol tieto podmienky uložiť alebo ich vytlačiť. Dohoda o voľbe právomoci obsiahnutá vo všeobecných obchodných podmienkach teda v tomto prípade spĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001.

Treba ešte upozorniť na výklad čl. 5 ods. 1 smernice 97/7/ES o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku, ktorý Súdny dvor uskutočnil vo veci Content Services (C-49/11, EU:C:2012:419) a ktorý by sa mohol zdať v rozpore s výkladom uskutočneným v tejto veci. V súvislosti s čl. 5 ods. 1 smernice 97/7, v zmysle ktorého musí spotrebiteľ „obdržať“ niektoré informácie „v písomnej forme alebo vo forme iného dostupného trvalého média“, totiž Súdny dvor uviedol, že obchodná prax spočívajúca v prístupnení informácií dostupných len prostredníctvom hypertextového odkazu na internetovú stránku nespĺňa požiadavky uvedeného ustanovenia, keďže tieto informácie nie sú predmetným podnikom ani „dodané“, ani spotrebiteľom „obdržané“ v zmysle tohto istého ustanovenia, a takúto internetovú stránku nemožno považovať za „trvalé médium“ v zmysle uvedeného čl. 5 ods. 1. Tento výklad je však v prípade článku 23 ods. 2 nariadenia 44/2001 neuplatniteľný vzhľadom na odlišné znenie uvedených ustanovení (v čl. 5 ods. 1 smernice 97/7 sa výslovne vyžaduje prenos informácií spotrebiteľom na trvalom médiu) a na odlišné ciele, ktoré uvedené ustanovenia sledujú.

Výklad čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001, ktorý podal Súdny dvor v tomto prípade, bude použiteľný aj v súvislosti s nariadením č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktoré zrušilo nariadenie 44/2001 a začalo sa uplatňovať od 10. januára 2015. Otázka voľby právomoci je upravená v čl. 25 nariadenia 1215/2012 v podstate identickým spôsobom, ako tomu bolo v čl. 23 nariadenia 44/2001. Aktuálna úprava však okrem podmienky písomnej formy dohody o voľbe právomoci podmieňuje túto dohodu ešte tým, že nesmie byť vecne neplatná podľa právneho poriadku toho členského štátu, ktorého súdom bola dohodou založená právomoc.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav európskeho práva
a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach

2 Vzhľadom na argumentáciu Súdneho dvora by bolo možné diskutovať o správnosti zvolenia formulácie „poskytuje trvalý záznam o dohode“ v slovenskom znení čl. 23 ods. 2 nariadenia 44/2001. Táto formulácia síce zodpovedá anglickej verzii (provide), ale vhodnejšie sa javí použitie formulácie „umožňuje trvalý záznam o dohode“, ktorá zasa zodpovedá francúzskemu zneniu uvedeného ustanovenia (permettre).

3 Luganský dohovor obsahuje rovnaké pravidlá pre určenie právomoci a výkon rozsudkov v občianskych a obchodných veciach ako nariadenie 44/2001 vo vzťahoch k členským štátom Európskeho združenia voľného obchodu, preto ho Súdny dvor mohol použiť ako prostriedok výkladu nariadenia 44/2001.

Z ROZHODNUTÍ SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Európsky platobný rozkaz a jeho doručovanie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze, sa má vykladať v tom zmysle, že postupy uvedené v čl. 16 až 20¹ tohto nariadenia nie sú uplatniteľné, ak sa preukáže, že európsky platobný rozkaz nebol doručený spôsobom, ktorý je v súlade s minimálnymi požiadavkami stanovenými v čl. 13 až 15² uvedeného nariadenia.

Ak sa takáto nezrovnalosť objaví až po vyhlásení vykonateľnosti európskeho platobného rozkazu, odporca musí mať možnosť nahlásiť túto nezrovnalosť, ktorá v prípade, že je riadne preukázaná, musí spôsobiť neplatnosť tohto vyhlásenia vykonateľnosti.

*Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-119/13 a C-120/13
zo dňa 4. septembra 2014*

Nedodržanie lehoty na podanie odporu proti európskemu platobnému rozkazu z dôvodu chyby zástupcu odporcu neodôvodňuje preskúmanie tohto platobného rozkazu, keďže takéto nedodržanie lehoty nepredstavuje ani mimoriadne okolnosti v zmysle článku 20 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze, ani výnimočné okolnosti v zmysle odseku 2 toho istého článku.

*Uznesenie Súdneho dvora vo veci C-324/12
zo dňa 21. marca 2013*

1 V čl. 16 až 20 sú zakotvené ustanovenia, ktoré pojednávajú o odpore, o jeho účinkoch, o vykonateľnosti európskeho platobného rozkazu, o zrušení doložky vykonateľnosti a o preskúmaní európskeho platobného rozkazu vo výnimočných prípadoch.

2 V čl. 13 až 15 sú zakotvené ustanovenia, ktoré pojednávajú o jednotlivých formách doručovania, konkrétne doručovanie s dokladom o prijatí odporcovi, doručovanie bez dokladu o prijatí odporcovi a doručovanie zástupcovi.

Spoločnosť eco cosmetics GmbH & Co. KG (založená podľa nemeckého práva) podala na vnútroštátny súd návrh na vydanie európskeho platobného rozkazu (ďalej len „EPR“) proti pani Dupuy s bydliskom vo Francúzsku (vec C-119/13). Okresný súd vo Weddingu dňa 22. marca 2010 predloženému návrhu vyhovel a vydal EPR, ktorý bol dňa 31. marca 2010 doručený na adresu, ktorú uviedla spoločnosť eco cosmetics GmbH & Co. KG. Predmetný EPR bol doručený formou medzinárodného doporučeného listu s potvrdením o prijatí, ktoré neobsahuje žiadne iné údaje (okrem dátumu) týkajúce sa doručenia. Okresný súd vo Weddingu 20. mája 2010 vyhlásil uvedený platobný rozkaz za vykonateľný.

Pani Dupuy prostredníctvom listu právneho zástupcu z 28. júla 2010 podala odpor proti predmetnému EPR. Súd vo Weddingu v liste z 5. augusta 2010 uviedol, že odpor bol podaný po uplynutí lehoty a že v tejto fáze konania možno podať len návrh na preskúmanie EPR. Pani Dupuy listom zo dňa 7. októbra 2010 podala návrh na preskúmanie EPR bez toho, aby sa k veci

- 3 Po uplynutí lehoty ustanovenej v čl. 16 ods. 2 je odporca oprávnený podať návrh na preskúmanie EPR na príslušnom súde členského štátu pôvodu, ak
- a)** bol EPR doručený jedným zo spôsobov uvedených v čl. 14 a doručenie sa bez zavinenia na jeho strane neuskutočnilo v primeranom čase na prípravu jeho obhajoby alebo
- b)** odporcovi bolo zabránené namietaf proti pohľadávke z dôvodu vyššej moci, alebo z dôvodu mimořadných okolností bez jeho vlastného zavinenia, za predpokladu že v oboch prípadoch koná bez zbytočného odkladu.
- 4 Po uplynutí lehoty ustanovenej v čl. 16 ods. 2 je odporca oprávnený požiadať aj o preskúmanie EPR na príslušnom súde členského štátu pôvodu, kde bol EPR zjavne chybné vydaný, s prihliadnutím na požiadavky ustanovené v tomto nariadení alebo z dôvodu iných výnimočných okolností.
- 5 Ak súd zamietne návrh odporcu s odôvodnením, že sa neuplatňuje žiaden z dôvodov na preskúmanie uvedených v odsekoch 1 a 2, EPR zostáva v platnosti.
- 6 Ak sa odpor podá v lehote ustanovenej v čl. 16 ods. 2 konanie pokračuje na príslušnom súde členského štátu pôvodu v súlade s pravidlami riadneho občianskeho súdneho konania, pokiaľ navrhovateľ vyslovene nepožiadá o ukončenie konania v takomto prípade.

bližšie vyjadrila. O šesť mesiacov neskôr, 13. apríla 2011 svoj návrh odôvodnila. Pani Dupuy tvrdí, že EPR vydaný proti nej jej nikdy nebol doručený. Spresnila, že byt nachádzajúci sa na adrese uvádzanej spoločnosťou eco cosmetics GmbH & Co. KG opustila ešte v mesiaci október roku 2009 a že o tomto EPR sa dozvedela 23. júla 2010 iba od svojej banky.

V obdobnom prípade Raiffeisenbank St. Georgen reg. Gen. mbH, banka (založená podľa rakúskeho práva), podala na vnútroštátny súd návrh na vydanie EPR proti pani Bonchykovej s bydliskom v Nemecku (vec C-120/13). Dňa 2. septembra 2010 okresný súd vo Weddingu vydal požadovaný EPR a dvakrát sa bezvýsledne pokúšal doručiť ho poštou na adresy uvedené touto bankou. Následne táto banka uviedla ďalšiu adresu, na ktorú bol EPR doručený uložením do poštovej schránky 1. februára 2011. Okresný súd vo Weddingu vyhlásil dňa 10. marca 2011 uvedený EPR za vykonateľný.

Pani Bonchyková faxom z 1. júna 2011 podala proti EPR odpor. Uviedla, že o existencii tohto rozkazu sa dozvedela náhodou a že od roku 2009 už nebýva na adrese, na ktorú jej bol tento rozkaz doručený. Okresný súd Wedding informoval dňa 17. júna 2011 pani Bonchykovu, že jej odpor bol podaný oneskorene a že jediná možnosť, ktorú môže v tejto fáze konania využiť je podanie návrhu na preskúmanie EPR. Listom svojho právneho zástupcu z 24. júna 2011 dotknutá osoba podala návrh na preskúmanie EPR.

Za týchto podmienok okresný súd Wedding rozhodol konania prerušiť a položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, ktoré sú v oboch veciach (C-119/13 a C-120/13) zhodné s výnimkou druhej otázky, ktorá sa týka len veci C-119/13.

Má sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze (Ú. v. EÚ L 399, s. 1) vykladať v tom zmysle, že odporca môže podať návrh na súdne preskúmanie EPR aj v prípade, že mu EPR nebol doručený alebo mu nebol platne doručený? Možno v takom prípade obdobne uplatniť najmä čl. 20 ods. 1³ alebo čl. 20 ods. 2⁴ nariadenia č. 1896/2006?

V prípade, že mu EPR nebol doručený alebo mu nebol platne doručený, musí odporca dodržat lehoty stanovené na podanie návrhu na preskúmanie? Má sa v takom prípade uplatniť ustanovenie čl. 20 ods. 3⁵ nariadenia č. 1896/2006?

Áké sú procesnoprávne dôsledky v prípade, že sa návrhu na preskúmanie vyhovie? Možno v takom prípade obdobne uplatniť čl. 20 ods. 3 alebo čl. 17 ods. 1⁶ nariadenia č. 1896/2006?

Aby bolo možné vnútroštátnemu súdu poskytnúť užitočnú odpoveď, prvú prejudiciálnu otázku treba preformulovať tak, že sa v podstate týka toho, či sa nariadenie 1896/2006 má vykladať v tom zmysle, že postupy uvedené v čl. 16 až 20 tohto nariadenia sú uplatniteľné, ak sa preukáže, že platobný rozkaz nebol doručený spôsobom, ktorý je v súlade s minimálnymi požiadavkami stanovenými v článkoch 13 až 15 predmetného nariadenia.

Pokiaľ ide o prípadné podanie odporu podľa čl. 16 a 17 nariadenia 1896/2006, treba spresniť, že odpor predstavuje riadny prostriedok na ukončenie európskeho konania o platobnom rozkaze spôsobujúci automatické pokračovanie sporu v riadnom občianskom súdnom konaní. Pokiaľ sa proti pohľadávkam, na základe ktorých bol vydaný EPR, podá odpor, neuplatní sa ďalej osobitné konanie upravené nariadením 1896/2006, pretože účelom tohto nariadenia je „zjednodušiť a urýchliť súdne konanie a znížiť náklady na takéto konanie v cezhraničných sporoch, ktoré sa týkajú nepopretých peňažných pohľadávok“ Odpor sa však musí podať do 30 dní od doručenia EPR.

Pokiaľ EPR nie je doručený spôsobom, ktorý je v súlade s minimálnymi požiadavkami stanovenými v čl. 13 až 15 nariadenia 1896/2006, odporca nedostane potrebné tlačivá a teda nie je riadne upovedomený o existencii a základe EPR, ktorý bol proti nemu vydaný. V takomto prípade nemá nevyhnutne všetky potrebné informácie, ktoré mu umožňujú rozhodnúť sa, či má alebo nemá podať odpor proti tomuto rozkazu.

Takáto situácia by nebola v súlade s právom na obranu, keďže za okolnosti, ako sú okolnosti dotknuté vo veciach samých, nemožno uplatniť konanie o odpore stanovené v čl. 16 a 17 nariadenia 1896/2006. Ďalej treba spresniť, že v prípade neexistencie doručenia v súlade s minimálnymi požiadavkami stanovenými v čl. 13 až 15 predmetného nariadenia nezačína plynúť lehota na podanie odporu uvedená v čl. 16 ods. 2 tohto nariadenia, takže je spochybnená platnosť úkonov, ktoré sa viažu na uplynutie tejto lehoty, ako je vyhlásenie vykonateľnosti stanovené v čl. 18 uvedeného nariadenia alebo návrh na preskúmanie uvedený v jeho čl. 20, hoci sa už začalo ich vykonávanie.

Pokiaľ ide o prejednávajúcu vec, nariadenie 1896/2006 neupravuje prípadné prostriedky nápravy, ktoré má odporca k dispozícii, pokiaľ sa až po vyhlásení vykonateľnosti EPR preukáže, že tento platobný rozkaz nebol doručený spôsobom, ktorý je v súlade s minimálnymi požiadavkami určenými v čl. 13 až 15 tohto nariadenia. V takom prípade z toho vyplýva, že tieto procesné otázky sa naďalej riadia vnútroštátnym právom podľa čl. 26 uvedeného nariadenia.

Na prvú prejudiciálnu otázku treba odpovedať, že nariadenie 1896/2006 sa má vykladať v tom zmysle, že postupy uvedené v čl. 16 až 20 tohto nariadenia nie sú uplatniteľné, ak sa preukáže, že EPR nebol doručený spôsobom, ktorý je v súlade s minimálnymi požiadavkami stanovenými v čl. 13 až 15 uvedeného nariadenia. Ak sa takáto nezrovnalosť objaví až po vyhlásení vykonateľnosti EPR, odporca musí mať možnosť nahlásiť túto nezrovnalosť, ktorá v prípade, že je riadne preukázaná, musí spôsobiť neplatnosť tohto vyhlásenia vykonateľnosti. Vzhľadom na odpoveď k prvej otázke nie je potrebné odpovedať na druhú a tretiu otázku.

V akom časovom horizonte sa má rozumieť výraz **“bez zbytočného odkladu”** uvedený v čl. 20 ods. 1 nariadenia 1896/2006, ktorý pojednáva o podaní návrhu na preskúmanie EPR vo výnimočných prípadoch? Z vecí prejednaných pred Súdny dvorom (C-119/13) vyplýva, že na účely predmetného nariadenia sa pod pojmom “bez zbytočného odkladu” dá rozumieť časový horizont aj **dva mesiace od oznámenia súdu pôvodu odporcovi, že lehota na podanie odporu márne uplynula** (v prípade, že odporca podá odpor proti EPR) a odôvodniť samotný návrh na preskúmanie EPR vo výnimočných prípadoch postačuje v ďalších šiestich mesiacoch. Ustanovenie čl. 20 však výslovne neuvádza, že návrh na preskúmanie EPR má byť odôvodnený.

V nasledujúcej veci (C-324/12) Súdny dvor jasne vymedzil, kedy už nie je prípustné podanie návrhu na preskúmanie EPR vo výnimočných prípadoch.

Po uplynutí lehoty⁷ na podanie odporu v určitých výnimočných prípadoch by odporca mal byť oprávnený požiadať o preskúmanie EPR. Preskúmanie vo výnimočných prípadoch by nemalo znamenať, že odporca má druhú možnosť namietať voči pohľadávke. Počas preskúmania by sa predmet pohľadávky nemal hodnotiť v rozsahu, ktorý nevyplýva z výnimočných okolností, ktorých sa odporca dovoľáva. Iné výnimočné okolnosti by mohli zahŕňať situáciu, keď je EPR založený na falošných informáciách uvedených v tlačive návrhu.

Dňa 14. októbra 2011 podala spoločnosť Logicdata na Bezirksgericht für Handelssachen Wien (Okresný súd pre obchodné veci vo Viedni) návrh na vydanie EPR voči Novotech-Zala, aby táto spoločnosť zaplatila sumu 30 586 eur zodpovedajúcu kúpnej cene, ktorú neuhradila. Dňa 25. októbra 2011 uvedený súd vydal EPR, ktorý bol doručený spoločnosti Novotech-Zala 13. decembra 2011 v obci Zalaegerszeg (Maďarsko). Novotech-Zala odovzdala uvedený platobný rozkaz svojmu advokátovi v Maďarsku, ktorý podal odpor 13. januára 2012, teda po uplynutí 30-dňovej lehoty na podanie odporu. Advokát pri výpočte uvedenej lehoty vychádzal z nesprávneho predpokladu, že EPR bol doručený spoločnosti Novotech-Zala 14. decembra 2011, a nie, ako to naozaj bolo 13. decembra 2011. Pri výpočte uvedenej lehoty sa domnieval, že lehota je 13. januára 2012, hoci v skutočnosti uplynula 12. januára 2012. Advokát bez toho, aby si overil na súde, ktorý vydal EPR, dátum začiatku plynutia uvedenej lehoty, zapísal nesprávne vypočítaný dátum uplynutia lehoty do kalendára lehôt, a preto podal odpor neskoro.

Bezirksgericht für Handelssachen Wien uznesením z 24. januára 2012 odmietol odpor z dôvodu, že bol podaný neskoro. Dňa 8. februára 2012 Novotech-Zala, už v zastúpení advokátskou kanceláriou v Rakúsku, napadla uznesenie o odmietnutí odporu a domáhala sa toho, aby Bezirksgericht für Handelssachen Wien vykonal preskúmanie platobného rozkazu podľa čl. 20 nariadenia 1896/2006. Uvedený súd tento návrh uznesením zamietol. Novotech-Zala sa odvolala proti uvedenému zamietajúcemu uzneseniu na vnútroštátny súd, pričom tvrdila, že spor na prvostupňovom súde nebol z právneho hľadiska správne právne posúdený a že na základe čl. 20 nariadenia č. 1896/2006 musí mať uvedený súd možnosť vykonať preskúmanie EPR.

Bezirksgericht für Handelssachen Wien sa rozhodol konanie prerušiť a Súdnemu dvoru položiť tieto prejudiciálne otázky:

Zakladá zmeškanie lehoty na podanie odporu proti EPR advokátom povereným zastupovaním vlastné zavinenie odporcu v zmysle čl. 20 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1896/2006?

Za predpokladu, že pochybenie advokáta nie je súčasťou vlastného zavinenia odporcu, má sa omylom nesprávne zapísanie dátumu uplynutia lehoty na podanie odporu proti EPR, ktoré vykonal advokát poverený zastupovaním, považovať podľa čl. 20 ods. 2 nariadenia č. 1896/2006 za výnimočné okolnosti?

⁷ Na účely počítania lehôt by sa malo uplatniť nariadenie Rady (EHS, Euratom) č. 1182/71 z 3. júna 1971, ktorým sa stanovujú pravidlá pre lehoty, dátumy a termíny [Ú. v. ES L 124, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 51]. Odporca by mal byť o tom poučený a mal by byť informovaný o tom, že sa zohľadnia štátne sviatky členského štátu, v ktorom sa nachádza súd, ktorý vydáva EPR.

Je zjavné, že také okolnosti, o aké ide vo veci samej teda to, že zástupca odporcu sa dopustil nesprávneho výpočtu a zápisu lehoty na podanie odporu do kalendára lehôt, nie sú ani "mimoriadne" v zmysle čl. 20 ods. 1 písm. b) daného nariadenia, ani "výnimočné" v zmysle ods. 2 tohto čl. Keď je však tak ako vo veci samej zmeškanie uvedenej lehoty dôsledkom nedostatočnej starostlivosti zástupcu odporcu, takáto situácia, keďže jej bolo možné ľahko zabrániť, sa nemôže považovať za mimoriadne ani výnimočné okolnosti v zmysle uvedených stanovení. Možnosť preskúmať EPR za takých okolností, o aké ide vo veci samej, by odporcovi poskytla druhú príležitosť namietat' proti pohľadávke.

Právne vety a rozhodnutia spracoval: **Mgr. Tomáš Sabadoš**
advokátsky koncipient

Pozvánka na konferenciu

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže si Vás dovoľuje pozvať na

III. ročník odbornej konferencie o medzinárodných únosoch a odoberaní detí

ktorá sa bude konať v dňoch

15. a 16. októbra 2015 v Bratislave.

Konferencia sa uskutoční pod záštitou Ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky Jána Richtera.

Konferencia bude zameraná na únosy a odoberanie detí, resp. neoprávnené premiestnenie dieťaťa, výmenu skúse-

ností a rôzne pohľady na problematiku medzinárodných únosov a odoberaní detí v členských štátoch Európskej únie.

Aj tohto roku sa na konferencii zúčastnia a prednášajú budú významní zahraniční hostia – odborníci a špecialisti v danej oblasti z Francúzska, Maďarska, Španielska, Holandska, Veľkej Británie, USA, Nórska, Panamy, Belgicka a Srbska.

Daná téma je veľmi aktuálna, momentálne veľmi rezonuje verejnosťou a preto veríme, že táto odborná konferencia prispeje k ešte lepším vzťahom a spolupráci medzi jednotlivými štátmi ako aj súdmi.

Dovoľujeme si požiadať o vyplnenie priloženej prihlášky, ktorou potvrdzujete Vašu účasť.

EURÓPSKA ÚNIA

ZÁVÄZNÁ PRIHLÁŠKA

III. ROČNÍK ODBORNEJ KONFERENCIE O MEDZINÁRODNÝCH ÚNOSOCH A ODOBERANÍ DETÍ

POD ZÁŠTITOU MINISTRA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

15. – 16. OKTÓBER 2015, BRATISLAVA

.....
PRIEZVISKO, MENO, TITUL:

.....
INŠTITÚCIA:

.....
ADRESA:

.....
E-MAIL:

.....
TELEFÓNNE ČÍSLO:

.....
UBYTOVANIE: * **áno – nie**

.....
STRAVOVANIE: * Obyčajné **áno – nie**

.....
Vegetariánske **áno – nie**

.....
* nehodiace prečiarknite

.....
Celiatické **áno – nie**

.....
V

.....
DŇA

.....
PODPIS

Prosíme vyplnené poslať **najneskôr do 15. 8. 2015** na email: **andrea.palkova@cipc.gov.sk**

XXI. Slovenské dni práva POZVÁNKA

Dňa **24. a 25. septembra 2015** sa v konferenčných priestoroch hotela Crowne Plaza v Bratislave uskutoční 11. ročník tradičnej konferencie. Tohtoročné nosné témy sú **Intertemporálne súvislosti právnych predpisov, Judikatúrne trendy v slovenskom práve a Právne aspekty kyberpriestoru v 21. storočí**.

Na konferenciu sa môžete **prihlásiť** prostredníctvom webového sídla Slovenskej advokátskej komory www.sak.sk v sekcii *Vzdelávanie a podujatia/Zoznam podujatí*. Po prihlásení Vám bude doručená na e-mailovú adresu uvedenú v záväznej prihláške správa o zaregistrovaní so zálohovou faktúrou, ktorú treba uhradiť najneskôr do dátumu splatnosti.

Termín uzávierky prihlášok je 13. 9. 2015.

Kontakt na organizátora: Blanka Farkašová – oddelenie výchovy a vzdelávania SAK, farkasova@sak.sk, 02/20422747.

Účastnícky poplatok pre advokátov 99 eur (vrátane DPH) zahŕňa účasť na podujatí, zborník, občerstvenie, štvrtkový obed a recepciu.

Ubytovanie si každý účastník zabezpečuje vo vlastnej réžii.

Prihláška je záväzná. V prípade neúčasti SAK účastnícky poplatok nevracia, namiesto prihláseného účastníka sa môže na konferencii zúčastniť kolega alebo kolegyňa.

PROGRAM

Štvrtok, 24. septembra
dopoludnia

Intertemporálne súvislosti právnych predpisov

V rámci bloku vystúpia:

Variety legislatívneho vyjadrenia intertemporality s osobitným zreteľom na novelizáciu právneho predpisu a kodifikáciu právneho odvetvia

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Časová pôsobnosť hmotných, procesných noriem a judikatúry. Právna istota a sofistika.

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.

Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Intertemporalita na pomezí hmotného a procesného práva: konstitutívni rozhodnutí

JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.

Právnická fakulta Univerzity Karlovej v Prahe

popoludní
Judikatúrne trendy v slovenskom práve

V rámci bloku vystúpia:

Judikatúra k záväznosti judikatúry – hľadanie optimálneho riešenia

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

advokát

Judikatúra vo vzťahu k novému Civilnému sporovému poriadku (rozhodovanie Veľkého senátu NS SR)

JUDr. Soňa Mesiarkinová

Najvyšší súd Slovenskej republiky

Judikatúra – mýty a skutočnosť v slovenskej realite

JUDr. Milan Ľalík

Ústavný súd Slovenskej republiky

Piatok, 25. septembra 2015
dopoludnia

Právne aspekty kyberpriestoru v 21. storočí

V rámci bloku vystúpia:

Kyberpriestor a nová úprava civilného procesu

doc. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M., MA

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Ochrana osobnosti v kyberpriestore

JUDr. Ing. Miroslav Chlipala, PhD.

advokát

Kyberpriestor a dokazovanie

doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et. PhD.

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Všetky informácie nájdete na webstránke Slovenskej advokátskej komory www.sak.sk.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je spolupráca so spoločnosťou s ručením obmedzeným pri riešení právnych problémov a vymáhaní náhrady škôd obetí dopravných nehôd zlučiteľná s výkonom praxe advokátskeho koncipienta?

Spolupráca so spoločnosťou s ručením obmedzeným pri riešení právnych problémov a vymáhaní náhrady škôd obetí dopravných nehôd nie je zlučiteľná s výkonom praxe advokátskeho koncipienta.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť

Advokát, ktorý ako svedok vypovedá aj o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri poskytovaní právnych služieb bývalému nebohému klientovi, napriek tomu, že nebol právnym nástupcom tohto klienta pozbavený mlčanlivosti, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 23 ods. 1 zákona o advokácii.

*Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu SAK z 7. júna 2012,
sp. zn. DS IV.-14/12: 2980/2011*

Dotknuté ustanovenia:

- § 23 ods. 1 a 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 7. júna 2012, sp. zn. DS IV.-14/12: 2980/2011 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii,¹

tým, že

v dňoch 13. 9. 2010 a 27. 6. 2011 na okresnom súde vypovedal ako svedok aj o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri poskytovaní právnych služieb bývalému klientovi, ktorý zomrel 1. 10. 2008 i napriek tomu, že nebol pozbavený mlčanlivosti,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **verejnú napomenutie**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 327,20 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Revízná komisia SAK podala proti disciplinárne obvinenému advokátovi návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárny senát vo veci vykonal dokazovanie a dospel k nasledovným skutkovým a právnym zisteniam:

Disciplinárne obvinený advokát v rámci výsluchu, ako i vo svojich písomných vyjadreniach k sťažnosti a k podanému návrhu na začatie disciplinárneho konania nerobil sporným, že vo viacerých obchodných veciach, ako advokát, na základe plnej moci zastupoval klienta, ktorý medzičasom dňa 1. 10. 2008 zomrel. Disciplinárne obvinený nepoprel, že skutočne vo veci vedenej na okresnom súde v dňoch 13. 9. 2010 a 27. 6. 2011 vypovedal ako svedok napriek tomu, že ho po smrti jeho klienta nezbavil mlčanlivosti jeho právny nástupca. Spor sa týkal dedičstva po nebohom klientovi a viedol sa na návrh jeho družky proti matke nebohého. Disciplinárne obvinený vyjadril presvedčenie, že svojimi vypovedaniami pred súdom neporušil povinnosť mlčanlivosti advokáta, lebo nevypovedal o obchodných veciach, v ktorých klienta zastupoval, ale len o veciach, ktoré získal z informácií o jeho živote, alebo pri iných súkromných stretnutiach. Pokiaľ v rámci výsluchu hodnotil vážnosť prejavu svojho klienta pri uzatvorení právneho úkonu, ktorý on v rámci jeho právneho zastupovania zrealizoval, tak len potvrdil to, čo sám pozoroval a vedel posúdiť. K posúdeniu pravosti listiny, ktorá bola tiež predmetom výsluchu sa vedel vyjadríť z osobného poznania svojho bývalého klienta. Disciplinárne obvinený tvrdil, že nepovažoval za potrebné dať sa zbaviť mlčanlivosti, lebo

o obchodnoprávných veciach, v ktorých klienta zastupoval, nevypovedal a údajne aj súd upozornil, aby mu v súvislosti s týmito vecami otázky nekládol.

Sťažovateľka vo svojom písomnom podaní z 25. 7. 2011 dokazovala, že disciplinárne obvinený v predmetnej veci vypovedal ako svedok o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v rámci právneho zastupovania jej druhá – nebohého klienta napriek tomu, že právne relevantným spôsobom nebol zbavený mlčanlivosti. Pritom vypovedal o skutočnostiach, ktoré sa jednoznačne dozvedel pri poskytovaní služieb právnej pomoci jej druhovi. Ako príklad poukázala na zápisnicu z 27. 6. 2011, kde disciplinárne obvinený uvádzal konkrétne skutočnosti, o ktorých sa dozvedel v rámci poskytovania služieb právnej pomoci súvisiacich s vymáhaním pohľadávok a prípravou a uzatváraním konkrétnych zmlúv.

Z obsahu zápisníc o pojednávaní z 13. 9. 2010 a z 27. 6. 2011 je evidentné, že disciplinárne obvinený vypovedal pred súdom ako svedok k záležitostiam týkajúcim sa jeho bývalého klienta, napriek tomu, že nebol jeho právnym nástupcom v zmysle § 23 ods. 2 zákona o advokácii² zbavený mlčanlivosti. V nich disciplinárne obvinený zdôraznil, že nebohého klienta právne zastupoval až do jeho smrti, že v súvislosti so zastupovaním chodieval do jeho advokátskej kancelárie, často aj v spoločnosti sťažovateľky. Keď bol v kancelárii sám, preberali jeho problémy, na ktoré sa ho on neraz pýtal do detailov. Preto vedel vypovedať o skutočnostiach zachytených v zápisniciach. Na pojednávaní dňa 27. 6. 2011 doslova popísal správanie a požiadavky svojho klienta pri návšteve advokátskej kancelárie vrátane popisu prinesených podkladov, presného popisu dôvodu, prečo realizoval prevod nehnuteľností na inú osobu, ktorý úkon disciplinárne obvinený, ako jeho právny zástupca realizoval, vypovedal k úkonom, ktoré mal realizovať vo vzťahu k dlžníkom nebohého klienta a pod.

Disciplinárny senát mal na základe vyhodnotenia vyššie citovaných dôkazov za jednoznačne preukázané, že disciplinárne obvinený konal v hrubom rozpore s § 23 ods. 1, 2 zákona o advokácii, keď o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel v súvislosti s právnym zastupovaním nebohého klienta vypovedal ako svedok pred súdom. Konal tak napriek tomu, že ho právny nástupca nebohého povinnosti zachovávať mlčanlivosť nezbavil. Disciplinárne obvinený ignoroval povinnosť zachovávať mlčanlivosť o všetkých veciach, o ktorých sa v súvislosti s výkonom advokácie dozvedel a ignoroval aj upozornenie právneho zástupcu sťažovateľky a súdu na túto povinnosť. Obhajoba disciplinárne obvineného, že ako svedok vypovedal len o okolnostiach, ktoré nesúviseli s obchodnými prípadmi, v ktorých nebohého klienta ako advokát zastupoval, že súd upozornil, aby mu otázky súvisiace s týmito obchodnými prípadmi nekládol a chránil svojou výpoveďou záujmy bývalého klienta je z hľadiska riešenej problematiky irelevantná. Súd jednak nemal povinnosť a v rámci výsluchu ani možnosť zisťovať, ktoré otázky súvisia a ktoré nie s obchodnými prípadmi, v ktorých disciplinárne obvinený vystupoval ako právny zástupca nebohého, v spore v ktorom vypovedal ako svedok nevystupoval ako účastník nebohý, ale jeho matka a sťažovateľka, a teda svojou protizákonnou vý-

poveďou, v ktorej uviedol skutočnosti, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s právnym zastúpením nebohého, zvýhodnil jednu stranu sporu. V tejto súvislosti sa ešte raz žiada zvýrazniť, že povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa týka všetkých skutočností súvisiacich s výkonom advokácie a teda disciplinárne obvinený nemal právo selektovať, o ktorých skutočnostiach svojho klienta môže vypovedať a o ktorých nie.

Po vyslovení záveru o disciplinárnom previnení senát dôsledne a zo všetkých potrebných hľadísk vyhodnotil všetky okolnosti posudzovaného prípadu, rozsah a povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, následok, mieru zavinenia a osobu disciplinárne obvineného advokáta. Zohľadnil najmä skutočnosť, že disciplinárne obvinený dosiaľ disciplinárne potrestaný nebol. Na druhej strane disciplinárny senát nemohol nechať bez povšimnutia rozsah, závažnosť a možný následok konania disciplinárne obvineného, ktorý dlhodobo získavané dôverné informácie od svojho klienta zneužil. Práve zistenie disciplinárneho senátu, že pred súdom, ako svedok okrem okolností, ktoré súviseli s právnym zastupovaním klienta vypovedal aj o veľmi dôverných a súkromných záležitostiach, s ktorými sa mu nebohý mal zdôveriť, výrazne zvyšujú závažnosť protiprávneho konania disciplinárne obvineného, ktorý konal v priamom úmysle, keď napriek upozorneniu zo strany súdu, ale aj právneho zástupcu sťažovateľky na povinnosť zachovávať mlčanlivosť, sa rozhodol túto povinnosť ignorovať a ako svedok pred súdom vypovedať. Musel si byť vedomý aj právnych následkov svojho konania. Pri úvahách o disciplinárnom opatrení zohľadňujúc kritéria uvedené v § 56 ods. 3 zákona o advokácii disciplinárny senát dospel k jednoznačnému záveru, že adekvátnym vyjadrením zákonných kritérií, vrátane individuálnej i generálnej prevencie bude sankcia v podobe disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii – verejné napomenutie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 23 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“

2 § 23 ods. 2 zákona o advokácii:

„Pozbaviť advokáta povinnosti zachovávať mlčanlivosť môže klient a po smrti či zániku klienta iba jeho právny nástupca. Ak má klient viac právnych nástupcov, na účinné pozbavenie advokáta povinnosti zachovávať mlčanlivosť sa vyžaduje súhlasný prejav vôle všetkých právnych nástupcov klienta. Súhlas musí mať písomnú formu.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Zo spoločného rokovania orgánov Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory

Na pozvanie Slovenskej advokátskej komory sa tradičné stretnutie orgánov partnersky najbližšie prepojených komôr uskutočnilo dňa 14. mája 2015 v Košiciach, ktoré boli spolu s francúzskym mestom Marseille držiteľom titulu Európske hlavné mesto kultúry pre rok 2013.

Rokovanie otvorili predsedovia komôr **JUDr. Vychopeň** (na fotografii vľavo) a **JUDr. Hreždovič** (vpravo). Obe komory navrhli do programu rokovania témy, ktoré považujú za dôležité z pohľadu každodenného výkonu advokácie aj z pohľadu jej vývoja do budúcnosti.

JUDr. Vychopeň uviedol tému sprostredkovania právnej pomoci. Poukázal na to, že v internetovom globálnom svete sa začali vo veľkom množstve objavovať webové stránky subjektov, ktoré ponúkajú tzv. sprostredkovanie právnej pomoci osobami často bez právnického vzdelania so zameraním na jeden konkrétny segment trhu (poškodenie motorových vozidiel výtlkami, dopravné pokuty a pod.), čím sa poskytovanie právnych služieb skrýva pod zahmlený pojem *spprostredkovania*. Ponukou „kvalifikovanej pomoci“ sa poskytovatelia snažia osloviť okruh potenciálnych klientov. Parazitujú na advokátskej profesii bez toho, aby podliehali akejkoľvek disciplinárnej právomoci. Laická verejnosť – ohrození spotrebiteľia – si nebezpečenstvo neuvedomujú, pretože nevedia rozoznať nekompetentnosť sprostredkovateľa pri zastupovaní, ani rozdiel medzi advokátom a právnikom. Problémové situácie a nesprávne rozhodnutia (napr. premlčanie nároku) vrhajú zlé svetlo na advokátsku profesiu. Skúsenosti za slovenskú stranu prezentoval **JUDr. Hreždovič**,

ktorý tiež poukázal na to, že aj na Slovensku ponúkajú právne služby subjekty, ktoré na tento typ služieb nemajú žiadne oprávnenie. Obe komory konštatovali, že pri podávaní trestných oznámení pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného podnikania nie sú úspešné, pretože orgány činné v trestnom konaní konanie zastavujú s odôvodnením, že konanie uvedených subjektov nie je trestným činom.

Tému rekonštrukcie právnych predpisov uviedol za českú stranu tajomník **JUDr. Krym** a za slovenskú stranu člen predsedníctva komory **JUDr. Šiška**. **JUDr. Krym** podal prierez

informácií o novelách právnych predpisov, ktoré sa bezprostredne dotýkajú advokácie. **JUDr. Šiška** sa venoval aktuálnym veciam, najmä rekonštrukcii civilnoprávných kódexov, pozitívne hodnotil okrem iného sprehľadnenie právnej úpravy, zásadu koncentrácie konania a predbežné prejednanie sporu. Pozornosť ďalej zamerl na projekt e-justice. Po jeho dokončení bude mať každý advokát vlastný preukaz s mandátnym certifikátom, na základe ktorého bude v pojednávacej miestnosti identifikovateľný jeho status, t. j. či ide o aktívneho advokáta, advokáta s pozastaveným výkonom advokácie, resp. advokáta vyčiarknutého zo zoznamu.

Tému advokátskych cien vo verejných zákazkách štátu zreferoval tajomník slovenskej komory **JUDr. Popovec**. Pri platnom znení

zákona o verejnom obstarávaní dochádza často k ponukám, ktoré sú dampingové a nezodpovedajú reálnemu nastaveniu nákladov na poskytované právne služby. Informoval o novelách zákona o verejnom obstarávaní, ktoré by mali riešiť uvedený právny stav. Člen predstavenstva českej komory **Mgr. Němec, LL.M.** informoval o situácii v Českej republike, ktorá sa vyvinula tak, že ceny vo verejnom obstarávaní ponúkané advokátskymi kancelármi za hodinu poskytovania právnych služieb sú výrazne podhodnotené. Tento stav je spôsobený dvoma okolnosťami – na jednej strane konkurenčným právnym prostredím v Českej republike, na druhej strane skutočnosťou, že jediným kritériom zadávateľa vo výberovom konaní je čo najnižšia cena; zadávateľia nevyužívajú možnosť vylúčiť z výberového konania uchádzača s mimoriadne nízkou ponukovou cenou napriek tomu, že zákon túto možnosť dáva. V budúcnosti by mohlo dôjsť k náprave, najmä z hľadiska možných vylúčení, zjednodušených procesov a transparentnosti vo výberovom konaní. Európska komisia

pripravila nové smernice o verejnom obstarávaní, veľmi pozitívnu úlohu zohrala Rada advokátskych komôr Európy (CCBE), ktorá sa kvalifikovane vyjadrila k návrhom smerníc. Právne služby majú inú povahu ako dodávka materiálov, dôraz je potrebné klásť na dôveru medzi advokátom a klientom, na skúsenosti pri poskytovaní právnych služieb a zameranie uchádzača, ako aj na ekonomickú výhodnosť, t. j. kombináciu ceny a kvality.

JUDr. Popovec informoval českých kolegov o elektronickej systéme monitorovania osôb, ktorý bol zavedený zákonom č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Zameral sa na jednotlivé fázy realizácie tohto projektu, na druhy monitoringu, na možnosti jeho využitia v trestnom a civilnom konaní a pri výkone trestu odňatia slobody a na očakávané prínosy. Pre každý typ monitoringu sa používajú odlišné druhy technických prostriedkov, náklady na ich prevádzku hradí štát za spoluúčasti kontrolovanej osoby, ktorej výška je ustanovená vykonávacím predpisom. Českých kolegov zaujímalo, aké sú kritériá na stanovenie rozsahu územia, v ktorom sa osoba s technickým prostriedkom môže pohybovať a ako sa uskutočňuje samotná realizačná fáza.

Predseda disciplinárnej komisie SAK **JUDr. Čižmárik** sa venoval problematike procesných zvyklostí v disciplinárnom konaní s cieľom poukázať na základné povinnosti, ktoré musí splniť disciplinárny senát v prípade začatia disciplinárneho konania. Každý disciplinárny senát sa v zásade snaží z dôvodu hospodárnosti konania rozhodnúť vec na jednom pojednávaní, čo nie je vždy možné. Disciplinárna komisia preto kladie dôraz na to, aby boli všetky návrhy na doplnenie dokazovania uvádzané už v návrhu na začatie disciplinárneho konania a aby bolo pojednávanie vytýčené do dvoch mesiacov. Senáty sa snažia využívať inštitút dohody o vine a treste, čo konanie výrazne zrýchľuje a zefektívňuje z hľadiska nákla-

dov. Od 1. decembra 2014 do 30. apríla 2015 bola z celkového počtu 60 podaných návrhov v 51 prípadoch uznaná vina formou dohody. Uznaním viny končí približne 90 % vecí. Problematickým sa javí v niektorých prípadoch doručovanie písomností na adresu evidovanú v matrike.

Predseda kárnej komisie ČAK **JUDr. Čáp** konštatoval výhodu slovenskej komory v tom, že disciplinárne konanie je upravené stavovským predpisom na rozdiel od Čiech, kde Kárny poriadok vydáva ministerstvo spravodlivosti, preto nie je jednoduché dosiahnuť jeho novelizáciu. Česká komora nemá zásadné problémy s doručovaním disciplinárne obvineným vďaka dátovým schránkam; pokiaľ si advokát v 10-dňovej lehote zásielku v dátovej schránke neprevezme, považuje sa za doručení. Český Kárny poriadok nepozná inštitút dohody o vine a treste, ale bol predložený návrh novely zákona o advokácii, ktorá by umožňovala upustiť od disciplinárneho opatrenia, ak by disciplinárne obvinený uzatvoril dohodu s poškodeným, tzv. dohodu o odškodnení – pokiaľ by v danom prípade bolo možné takúto dohodu považovať za postačujúce riešenie disciplinárneho previnenia. Ďalej spomenul rozhodovanie správnych súdov o žalobách proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov, v ktorých sudy často vytýkajú, že kárne senáty dostatočne nezisťujú osobné a majetkové pomery, resp. ich dostatočne neodôvodňujú, čo býva jeden z najčastejších dôvodov formalistického zrušenia a vrátenia rozhodnutí.

Po naplnení času rokovania a prerokovaní všetkých tém **JUDr. Hreždovič** poďakoval českým kolegom za konštruktívne vystúpenia. Obe komory čelia vo vlastnom právnom prostredí podobným výzvam a riešia podobné problémy, preto sú tradičné stretnutia vhodným fórom na prediskutovanie možných riešení.

Zapísala: -km-
Foto Vladislav Zigo

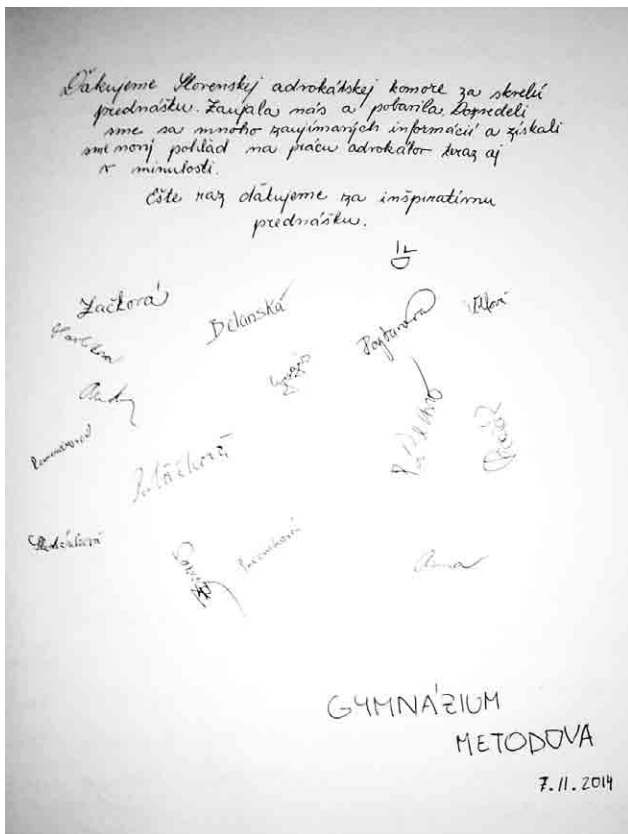
Päť mesiacov „putovania“ výstavy Advokácia včera a dnes

Dňa 28. októbra 2014 sa brány Univerzitnej knižnice v Bratislave otvorili pre návštevníkov výstavy o histórii, súčasnosti a význame advokácie a o jej významných predstaviteľoch pod názvom **Advokácia včera a dnes**.

Jednou z ambícií tvorcov myšlienky tejto výstavy bol jej putovný charakter, teda jej inštalácia po dobu približne jedného mesiaca v rôznych mestách Slovenska, čím by sa najlepšie dosiahol jeden z jej hlavných cieľov, a to informovanie širokej odbornej a laickej verejnosti o povolání advokáta ako takom, jeho histórii na našom území, historických medzníkov, významných osobnostiach, ktoré zasvätili svoj život povolaniu advokáta, ako aj jej súčasnej organizácii.

Prirodzene, tento cieľ ani zďaleka nevyčerpáva celkový význam výstavy, ktorej centrom záujmu je advokácia. Výstava je akousi sebareflexiou, analýzou a spoločným zamyslením sa advokátov i občianskej spoločnosti na tému advokácie, aby sme sa vedeli lepšie zhostiť úloh, ktoré pred advokáciou 21. storočia stoja.

Po zvládnutí premiérovej inštalácie v priestoroch Univerzitnej knižnice **v Bratislave od 28. 10. do 27. 11. 2014**, začala putovná časť výstavy slávnostným otvorením 9. 12. 2014

v Štátnej vedeckej knižnici v **Košiciach**, kde bola inštalovaná do 23. 1. 2015. Štafetu prevzala od 29. 1. 2015 do 26. 2. 2015 Galéria M na Mariánskom námestí v **Žiline** a odovzdala ju priestorom Katovho domu v **Trenčíne** od 4. do 30. 5. 2015, kde bola spoločne inštalovaná s výstavou o dejinách justície. V júni precestovala viac kilometrov až do **Vranova nad Topľou**, kde pobudla od 2. do 10. 6. 2015 a opäť cestovala do blízkosti metropoly východného Slovenska, do mestečka **Sečovce** na podnet Mgr. Ingrid Lukáčovej, kultúrnej pracovníčky Mestského kultúrneho strediska (na fotografii vpravo).

Po úvodnom slove JUDr. Tomáša Illéša, regionálneho zástupcu Slovenskej advokátskej komory pre región Košice, výstavu slávnostne otvorila podpredsedníčka SAK Mgr. Viktória Hellenbart (na fotografii vľavo) dňa 16. 6. 2015 a trvala do 26. 6. 2015. Keďže sa na otvorení výstavy zúčastnili gymnazisti zo Spojenej školy na Kollárovej ulici v Sečovciach, úvodná prednáška o povolání advokáta, jeho histórii a zaujímavých osobnostiach, ktoré sú študentom známe skôr z hodín literatúry, ale ktoré súčasne zasvätili svoj život povolaniu advokáta, bola prispôbena publiku, ktoré kladlo zaujímavé otázky a je možné, že v ňom boli možno i budúci študenti práva, ktorí si zvolia neľahké povolanie advokáta.

Počas trvania výstavy ju v Sečovciach navštívilo približne 40 návštevníkov, pričom niektorí sa vyjadrili, že oceňujú, že výstava „zavítala“ aj do Sečovciach, keďže si všimli jej inštaláciu v Košiciach, ale nemali čas ju tam navštíviť.

Hoci Bulletin slovenskej advokácie pravidelne informuje čitateľov o „osudoch“ výstavy, zameriava sa predovšetkým na jej slávnostné otvorenie v jednotlivých mestách a dobu trvania. Nemenej zaujímavé pre tých, ktorí aspoň okrajovo sledujú tento spoločný projekt Slovenskej advokátskej komory a Univerzitnej knižnice v Bratislave, budú spätné väzby návštevníkov výstavy a reakcie na ňu. V pamätnej knihe, ktorá sprevádza výstavu, si môžeme prečítať zaujímavé odozvy, od dojímavých pochvalných uznání, cez ocenenie za získanie nových informácií o advokátoch a ich histórii, za usmerenia, na koho sa obrátiť v prípade problémov, cez celospoločenskú verejnú výzvu „Právnicki spamätajte sa, treba zmeniť postoj a pomáhať spoločnosti a ľuďom!“

V tejto súvislosti je možné konštatovať, že výstava napĺňa zámer jej tvorcov, okrem osvety je aj akousi celospoločenskou výzvou, volaním po potrebe morálnej obrody celej

spoločnosti, ktorej súčasťou sú aj advokáti, ktorých prax odzrkadľuje jej neduhy a odvrátené stránky.

Za všetky je možné vyzdvihnúť roky diskutovaný problém vzdelávania právnikov, s akcentom najmä na veľké množstvo právnických fakúlt, menej už na problém kvality ich výučby. Za najväčší nedostatok považuje autorka článku skutočnosť, že právnické fakulty vo všeobecnosti nedokážu svojich absolventov vychovať k úcte k právu a spravodlivosti ako k mravným hodnotám a ušľachtilým ideálom, bez ktorých je prežitie našej spoločnosti viac ako diskutabilné. Často si kladiem otázku, ako je možné, že sa absolventi práva živia jeho porušovaním? Ako je možné, že nezískali elementárnu úctu k pravidlám, za akých je možný výkon tej-ktorej profesie, ale bez akýchkoľvek morálnych zábran tieto pravidlá ignorujú a sú často lídrami v obchádzaní zákonov? Pokiaľ dokážu školy vyvolať v budúcich právnikoch len ten pocit, že právo je možné vynikajúco zneužiť na vlastné obohatenie, stojí za zamyslenie, kde sa stala chyba.

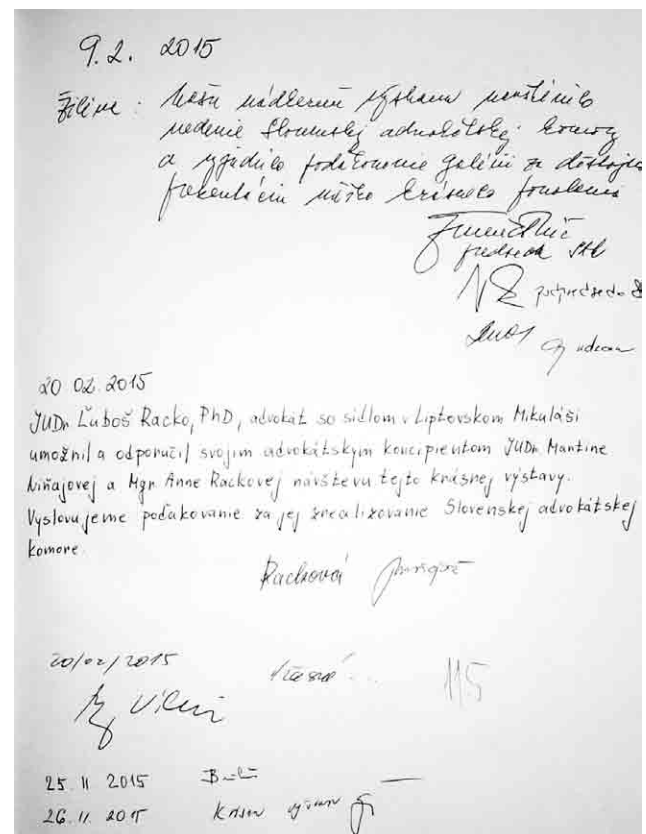
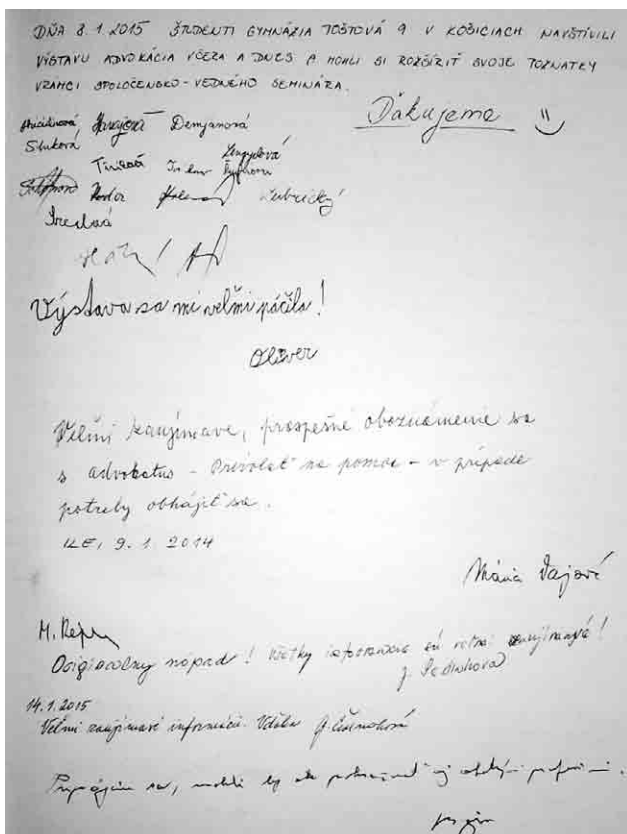
A chyba nie je len v školách. Pokiaľ sa aj štátne orgány stavajú veľmi vlažne k aktivitám osôb poskytujúcich právne služby bez toho, že by mali na to oprávnenie, a všetky snahy Slovenskej advokátskej komory o zjednanie nápravy „sabotujú“ bagatelizáciou problému, zastavením trestných stíhaní z rôznych vykonštruovaných, formalistických dôvodov, môžeme hovoriť o tom, že kríza hodnôt postihuje celú spoločnosť a jednotlivé hlasy volajúce po náprave zanikajú vo všeobecnej tolerancii k nemorálnemu a protizákonnému sa jednotlivcov.

Výstava Advokácia včera a dnes je súčasne verejnou výzvou advokátov adresovanou širokej verejnosti, aby sa v prí-

pade potreby riešenia právneho problému obracali advokátov, medzi ktorými nájdu vynikajúcich odborníkov a kvalitné osobnosti, medzi ktorými nájdu mechanizmy, ktoré minimalizujú dopad zle poskytnutej právnej služby na klienta. Tvorcovia výstavy sú presvedčení, že účinným spôsobom boja proti pokútnemu poskytovaniu právnych služieb neadvokátmi je práve osveta verejnosti, šírenie dobrého mena advokácie, šírenie informácií o našom povolání, zvyšovanie dôvery v advokáta, aby to boli občania sami, ktorí sa budú vyhýbať službám pokútnikov a tak sami prispejú k naplneniu výzvy, ktorú zapísali aj do pamätnej knihy. Teda, aby na Slovensku bol skutočne právny štát.

Mgr. Viktória Hellenbart
podpredsedníčka SAK

Návšteva predsedu Najvyššieho ľudového súdu Vietnamskej socialistickej republiky

Slovenskú advokátsku komoru 6. júla 2015 poctila návštevou delegácia zložená zo zástupcov rôznych odborov vietnamského najvyššieho súdu a zástupcov ľudových súdov v regiónoch pod vedením predsedu Najvyššieho ľudového súdu Vietnamskej socialistickej republiky **Truong Hoa Binh** (foto 1, tretí sprava). Za Slovenskú advokátsku komoru sa na stretnutí zúčastnili predseda JUDr. Hrežďovič, podpredsedovia Mgr. Hellenbart a JUDr. Veverka a tajomník JUDr. Popovec (foto 2).

Vietnamskí hostia navštívili Slovensko na pozvanie predsedníčky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v záujme prehĺbenia medzinárodnej spolupráce v oblasti justície. V júni 2014 bolo medzi oboma súdmi podpísané Memorandum o spolupráci zamerané na upevňovanie spolupráce vo sfére súdnej správy, vzdelávania sudcov a porovnávacieho výskumu týkajúceho sa reforiem súdnictva. Návšteva zástupcov vietnamského súdnictva nadväzuje na návštevu ministra spravodlivosti Vietnamskej socialistickej republiky, ktorý komoru navštívil v septembri 2014.

Pán Truong Hoa Binh na úvod poďakoval za vrelé prijatie a tlmočil pozdrav vietnamského ministra spravodlivosti pána Ha Hung Cuonga. Vyzdvihol kvalitu a intenzitu vzťahov medzi oboma štátmi v oblasti justície a hodnotu dohôd, ktoré obe strany spájajú.

Jednotliví zástupcovia komory prítomní na stretnutí postupne predstavili Slovenskú advokátsku komoru v systéme výkonu jednotlivých právomocí a úlohy, ktoré plní, so zameraním na štruktúru orgánov, spoluprácu komory s justičnými inštitúciami na Slovensku, fungovanie komory v medzinárodných organizáciách, vzdelávanie advokátov a advokátskych koncipientov a pôsobenie komory v legislatívnom procese.

Pán Truong Hoa Binh pri prezentácii najvyššieho ľudového súdu informoval o organizácii súdnictva vo Vietname a o právomociach jednotlivých súdov v systéme štvorstupňového výkonu súdnej moci. Vo Vietname pôsobí viac ako 5 000 sudcov. Najvyšší súd pozostáva z 5 špecializovaných súdov: trestného, civilného, správneho, obchodného a pracovného. Disponuje rozhodovacou právomocou, popri tom sa podieľa na legislatívnom procese podľa požiadaviek vietnamského parlamentu, rôznym ministerstvám predkladá návrhy a spolupracuje v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Vyhodnocuje skúsenosti zo súdneho konania a vydáva usmernenia s cieľom zabezpečiť jednotnosť práva vo všetkých provinciách. Zároveň spravuje celý súdny systém; o svojej činnosti informuje parlament a prezidenta republiky. Spolupráca medzi advokátmi a sudcami je korektná, advokáti postupujú podľa zákonných predpisov. Liga advokátov

vo Vietname nemá vlastné školiace stredisko, spoločné vzdelávacie zariadenie patrí pod justičnú akadémiu a profesie spolupracujú pri príprave adeptov na výkon oboch povolání.

Vietnamských hostí zaujímali najmä aspekty povinnej obhajoby podľa slovenského právneho poriadku a účasť slovenských advokátov v medzinárodných sporoch pri zastupovaní fyzických a právnických osôb.

Stretnutie sa nieslo v srdečnom a priateľskom duchu (**foto 3** – *Truong Hoa Binh s JUDr. Hreždovičom*). Slovenská advokátska komora si váži možnosť výmeny poznatkov a skúseností so zástupcami krajín z mimoeurópskeho regiónu.

Zapísala: -km-
Foto Vladislav Zigo

Jesenné semináre advokátskych koncipientov

Trestné právo, III. ročník

10. – 12. 9. Vyhne, hotel Sitno

Civilné právo, II. ročník

17. – 19. 9. Tále, hotel Partizán

Trestné právo, I. ročník

15. – 17. 10. Tále, hotel Partizán

Trestné právo, III. ročník

22. – 24. 10. Vyhne, hotel Sitno

Civilné právo, II. ročník

5. – 7. 11. Tále, hotel Partizán

Trestné právo, I. ročník

12. – 14. 11. Tále, hotel Partizán

Trestné právo, III. ročník

19. – 21. 11. Vyhne, hotel Sitno

Civilné právo, II. ročník

26. – 28. 11. Vyhne, hotel Sitno

Na jesenné semináre sa prihlasuje od júla 2015 prostredníctvom stránky www.sak.sk v sekcii Vzdelávanie a podujatia/Zoznam podujatí/Jesenné semináre koncipientov 2015.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta správne poučiť klienta o dĺžke zákonnej lehoty

Advokát, ktorý klienta nesprávne poučí o dĺžke zákonnej lehoty, konkrétne lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 27. júna 2011, sp. zn. K 14/2011¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2² a 3³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 6 písm. a)⁴ Advokátkeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

po tom, čo mu ako obhajcovi obžalovaného A. A. v jeho trestnej veci vedenej na krajskom súde bolo dňa 3. 9. 2009 doručené uznesenie NS ČR zo dňa 19. 8. 2009, ktorým bolo odmietnuté dovolanie obžalovaného A. A. proti rozsudku krajského súdu zo dňa 12. 2. 2009 v spojení s uznesením Vrchného súdu zo dňa 21. 4. 2009, listom zo dňa 3. 9. 2009 nesprávne obžalovaného A. A. poučil, že vo veci je možné podať ústavnú sťažnosť na ÚS ČR v lehote šiestich mesiacov odo dňa doručenia rozhodnutia dovolacieho súdu, hoci táto lehota je 60 dní, v dôsledku čoho mu obžalovaný A. A. udelil

plnomocenstvo na podanie ústavnej sťažnosti a zastupovanie na ÚS ČR až dňa 9. 2. 2010, pričom ústavná sťažnosť doručená ÚS ČR až dňa 18. 2. 2010 tak bola uznesením tohto súdu zo dňa 30. 8. 2010 ako oneskorená odmietnutá,

teda

- pri výkone advokácie nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal svedomito a dôsledne nevyužíval všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považoval za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť riadne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2⁵ a § 17⁶ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁷ a čl. 9 ods. 1⁸ Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **25 000 Kč**.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutok popísaný vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k meritu veci zo dňa 25. 10. 2010, doplnenom na pojednávaní disciplinárneho senátu, prezentoval stanovisko, že si je vedomý právneho pochybenia pri poskytovaní právnych služieb sťažovateľovi A. A. Disciplinárne obvinený uviedol, že sťažovateľa obhajoval ako obhajca ustanovený ex offio opatrením sudcu okresného súdu zo dňa 12. 4. 2008. Obhajoba sťažovateľa trvala po celú dobu prípravného konania, konania pred súdom prvého stupňa, pred odvolacím súdom a pred súdom dovolacím. Podľa názoru disciplinárne obvineného skončila obhajoba sťažovateľa doručením uznesenia NS ČR zo dňa 19. 8. 2009, doručeného k rukám disciplinárne obvineného dňa 3. 9. 2009. Disciplinárne obvinený uviedol, že po celú dobu obhajoby ex offio sa snažil plniť všetky pokyny klienta a podľa jeho názoru mu poskytoval v niektorých prípadoch nadštandardnú právnu pomoc. Podľa disciplinárne obvineného bol sťažovateľ právne zbehlý, stíhaný ako recidivista a z tohto dôvodu bola jeho obhajoba veľmi komplikovaná, obzvlášť, keď išlo o pomerne zložitú komunikáciu s klientom, keďže bol po celú dobu konania vo väzbe.

Disciplinárne obvinený nepoprel, že dňa 3. 9. 2009 vo svojom liste adresovanom sťažovateľovi A. A. uviedol zavádzajúcu informáciu, spočívajúcu v nesprávnom poučení klienta o lehote na podanie ústavnej sťažnosti. V tomto liste klienta informoval, že NS ČR svojím uznesením zo dňa 19. 8. 2009 odmietol jeho dovolanie, ktoré bolo v tejto trestnej veci podané. Nesprávne poučil klienta, že vo veci je možnosť podať ústavnú sťažnosť do šiestich mesiacov od doručenia rozhodnutia dovolacieho súdu. Disciplinárne obvinený na pojednávaní disciplinárneho senátu ďalej uviedol, že si stále kladie otázku, prečo klienta informoval o šesťmesačnej lehote na podanie ústavnej sťažnosti a tak ho nesprávne poučil. Disciplinárne obvinený taktiež uviedol, že tento svoj list zo dňa 3. 9. 2009 berie ako svoje zásadné pochybenie advokáta. Disciplinárne obvinený ďalej poukázal na to, že napriek nesprávnomu poučení klienta spísal veľmi podrobnú ústavnú sťažnosť, a to až dňa 17. 2. 2010, teda po tom, čo mu bola udelená plná moc na podanie ústavnej sťažnosti. Disciplinárne obvinený si bol vedomý oneskoreného podania ústavnej sťažnosti, napriek tomu ju podal a veril, že môže dôjsť k navráteniu lehoty v prospech klienta. Ústavná sťažnosť bola podaná ihneď po udelení plnej moci, avšak k navráteniu lehoty nedošlo, keďže prípisom ÚS ČR mu bolo oznámené, že podľa zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavnom súde navrátenie lehoty nie je možné a z týchto dôvodov bol sťažovateľ ukrátený na svojich právach.

Z vyjadrenia disciplinárne obvineného a z vykonaných dôkazov disciplinárny senát zistil, že skutok popísaný v disciplinárnej žalobe sa stal tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia. Tým došlo podľa názoru disciplinárneho senátu k jednoznačnému a nespochybniteľnému právnemu pochybeniu zo strany disciplinárne obvineného, ktoré malo za následok ukrátenie práv na obhajobu jeho klienta. Disciplinárny senát mal za to, že došlo k jednoznačnému porušeniu § 16 ods. 1 a 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky. Z vykonaných listinných dôkazov senát zistil, že disciplinárne obvinený prevzal obhajobu ex offio vo veci sťažovateľa. Z predložených listinných dôkazov bolo zrejmé, že do doby rozhodnutia NS ČR o odmietnutí dovolania klienta disciplinárne obvinený postupoval s maximálnou starostlivosťou pri obhajobe svojho klienta, hoci išlo o náročnú, komplikovanú a právne zložitú vec. Disciplinárne obvinený však jednoznačne pochybil, keď listom zo dňa 3. 9. 2009 nesprávne poučil klienta o šesťmesačnej zákonnej lehote na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá nemá oporu v žiadnom zákonom ustanovení právneho poriadku ČR.

Disciplinárne obvinený sa bránil tým, že obhajoba v trestnom konaní a zastupovanie pred ÚS ČR sú dve rozdielne veci. Na zastupovanie pred ÚS ČR je potrebná dohoda medzi advokátom a klientom o podmienkach zastúpenia za súčasného udelenia plnej moci, k čomu došlo až dňa 9. 2. 2010. V tej dobe však lehota na podanie ústavnej sťažnosti už pominula a disciplinárne obvinený, vedomý si tejto skutočnosti, napriek tomu podal veľmi kvalitnú a odborne spracovanú ústavnú sťažnosť, spoliehajúc sa na to, že dôjde k navráteniu lehoty. Ústavný súd v danej situácii musel ústavnú sťažnosť svojím rozhodnutím zo dňa 30. 8. 2010 ako oneskorene podanú odmietnuť a z tohto dôvodu ani nemohol skúmať, či táto ústavná sťažnosť spĺňala ďalšie formálne a obsahové náležitosti vyžadované zákonom.

Disciplinárne obvinený si bol vedomý svojho pochybenia a na pojednávaní disciplinárneho senátu uviedol, že si nevie toto profesionálne zlyhanie vysvetliť a tiež oznámil, že v súčasnej dobe je proti nemu zo strany sťažovateľa A. A. ako žalobcu vedené občianske súdne konanie o náhradu škody, ktorá dosahuje výšku niekoľkých miliónov Kč. Disciplinárny senát vzal túto skutočnosť na vedomie a pri svojich úvahách mohol len skonštatovať, že do tejto ťaživej osobnej situácie sa disciplinárne obvinený dostal sám svojím jednoznačným profesionálnym zlyhaním, vyplývajúcim z listu disciplinárne obvineného zo dňa 3. 9. 2009, adresovanom sťažovateľovi.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení disciplinárny senát prihliadol na to, že u disciplinárne obvineného ide o prvé disciplinárne konanie. Disciplinárne obvinený nebol dosiaľ disciplinárne stíhaný a z jeho konania je zrejmé, že si je vedomý svojho zásadného pochybenia, ktoré nie je možné v ďalšom konaní napraviť. Z týchto dôvodov disciplinárny senát rozhodol o uložení pokuty vo výške uvedenej vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe.**

In: Bulletin advokacie, č. 12/2011, s. 59 – 60

2 **§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

3 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

4 **§ 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný riadne a včas písomne informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.“

5 **§ 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však

nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnymi alebo stavovskými predpismi; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

6 **§ 17 českého zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesijnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

7 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesijnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

8 **čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesijnej etiky:**

„Advokát je povinný klienta riadne informovať, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 6/2015 českého Bulletinu advokacie

Podpredseda ČAK a tretí viceprezident CCBE, JUDr. Antonín Mokry v **úvodníku** venuje priestor zasadnutiu CCBE, ktoré sa uskutočnilo v poľskom Gdaňsku, symbolicky konanom v priestoroch, v ktorých bol podpísaný dokument zaručujúci vznik nezávislého odborového hnutia Solidarita.

Aktuality prinášajú rozhovor s novým predsedom Najvyššieho súdu ČR, JUDr. Pavlom Šámalom, Phd. a z histórie popis procesu s Janom Husom.

Časť z **českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK zo 7. 3. 2014, sp. zn. K 112/2012, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokát ako obhajca od klienta, bez kontroly Väzenskou službou, list pre jeho spoluobvineného a zariadi jeho odovzdanie.*

Výber z **judikatúry** obsahuje nález Ústavného súdu ČR z 19. 2. 2015, sp. zn. II ÚS 2301/2015 k zhabaniu veci podľa § 101 ods. 2 českého trestného zákona, nález Ústavného súdu ČR z 28. 1. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 49/2010 k okolnostiam vydania rozsudku pre zmeškanie, uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 22. 10. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3601/2014 k oprávneniu vedľajšieho účastníka na podanie dovolania.

Výber z judikatúry Súdneho dvora EÚ obsahuje rozsudok z 11. decembra 2014 vo veci C- 212/2013, František Ryneš proti Úradu na ochranu osobných údajov týkajúci sa kamerového systému inštalovaného na dome vlastníka.

Výber z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva obsahuje rozsudok z 23. 4. 2015 č. 29369/10 Morice proti Francúzsku k Čl. 6 Dohovoru (právo na spravodlivé konanie) a k Čl. 10 Dohovoru (sloboda prejavu)(odsúdenie advokáta za spoluúčasť na trestnom čine ohovárania z dôvodu poznámok poskytnutých tlači, týkajúcich sa vyšetrovacích sudcov, ktorí boli odvolaní z vyšetrovania smrti sudcu Bernarda Borrelu), rozsudok z 19. 2. 2015 č. 75450/12, M. S. proti Chorvátsku č. 2 k Čl. 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť, nedostatok právneho zastúpenia počas súdneho konania týkajúceho sa umiestnenia v psychiatrickej liečebni), rozhodnutie z 25. 11. 2014 č. 27501/10 vo veci Zelenka proti Českej republike k Čl. 6 Dohovoru (právo na spravodlivé konanie), rozsudok z 3. 2. 2015 č. 30181/05 vo veci Pruteanu proti Rumunsku k Čl. 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, odpočúvanie telefonných rozhovorov advokáta, ktorý nemal možnosť preskúmať zákonnosť tohto opatrenia a požiadať o zničenie nahrávok).

V prehľade novej **odbornej literatúry** číslo prináša recenzie publikácií *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Komentář* (P. Rychetský, T. Langášek, T. Herc, P. Mlsna a kol.), *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů* (J. Jelínek, J. Říha, Z. Sovák), *Vzory podání a smluv s vysvětlivkami* (J. Tuláček (ed.)

et al.), *Právo obchodných korporácií* (S. Černá, I. Štenglová, I. Pelikánová a kol.), *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2 894 až 2 971* (B. Vitová, J. Dohnal, J. Kotula), *Kybernetická kriminalita* (V. Smejkal).

Rešerše odborných článkov uverejnených v iných periodikách obsahujú článok *Úvaha k inštitútu zmiernu a jeho budúcnosti* (J. Zúbek, *Trestněprávní revue* č. 1/2015), *Súkromie na pracovisku* (F. Nonnemann, *Právní rozhledy* č. 7/2015), *„Večný študent“ a ďalšie aktuálne rozhodnutia Ústavného súdu k vyživovacej povinnosti* (J. Kavalír, *Právo a rodina* č. 3/2015), *Ústavný súd: očkovanie zostáva naďalej povinné* (K. Naušová, *Právo a rodina* č. 4/2015), *Darovanie prevádzkovateľom zdravotníckych alebo sociálnych služieb alebo obmedzenie darovacej autonómie* (D. Elischer, *Rekodifikace a praxe* č. 3/2015).

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Posudzovanie obvyklej ceny pri prevode nehnuteľností

Príspevok je v úvode venovaný obvyklej cene podľa občianskeho zákonníka reflektujúcu novú právnu úpravu po rekodifikácii civilného českého práva. Následne sa venuje verejnoprávnej úprave obvyklej ceny, verejným cenovým údajom v katastri nehnuteľností, znaleckým posudkom, ako nástrojom oceňovania, ich vadám a postaveniu znalca.

JUDr. Daniel Bartoň, LL.M., Ph.D., JUDr. Peter Toman

Spor o bankové poplatky z pohľadu základných procesných princípov

Autori hľadajú odpoveď na otázku, či súdy v Českej republike v sporoch o bankové poplatky rozhodovali obdobne v prípadoch ktoré sa v podstatných znakoch zhodovali a na otázku, či postupy zvolené súdmi zodpovedali zásade hospodárnosti súdneho konania. V jednotlivých častiach príspevku sa venujú rozdielom v prístupoch vo vybavovaní veľkého množstva rovnakých alebo obdobných žalôb, rozdielom pri vydávaní elektronických platobných rozkazov, rozdielnym výkladom zákona o súdnych poplatkoch, rozdielnym posudzovaním plných mocí, rozdielom v rozhodovaní o trovách

konania a dĺžke lehoty stanovenej vo výzve súdu. V závere hľadajú odpoveď na otázku, ako české súdy v teste tisícok žalôb obstáli.

Mgr. Michal Majchrák

Dôsledky procesných úkonov v konaniach prerušených konkurzom

Príspevok sa venuje niektorým situáciám, ku ktorým dochádza v rámci súdnych konaní napriek tomu, že podľa § 263 českého insolvenčného zákona okamihom vyhlásenia konkurzu sa súdne konania prerušujú. Medzi takého problematické situácie, ku ktorým dochádza, zaraďuje konanie súdneho pojednávania v prerušenom konaní, vydanie súdneho rozhodnutia v prerušenom konaní, pokračovanie v konaní bez vydania uznesenia o pokračovaní v konaní. V rámci záveru príspevku sú uvedené závery pre prax na základe predchádzajúcich právnych rozborov.

JUDr. Michal Žižlavský

Odmena advokáta a úpadok klienta

Článok sa venuje problematike súvisiacej s úpadkom klienta advokáta a následnými podmienkami, za ktorých môže advokát získať od takéhoto klienta odmenu. Okrem rozboru problematiky, návrhom riešenia *de lege ferenda*, popisom súčasných možností riešenia uvádza súvisiacu judikatúru a literatúru.

JUDr. Stanislav Křeček

Nebezpeční ľudia medzi nami – k ustanoveniu § 2923 o. z.

Autor sa venuje novej úprave obsiahnutej v novom českom občianskom zákonníku v ustanovení § 2923, upravujúce spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť za škodu spôsobenú osobou s nebezpečnými vlastnosťami aj osoby, ktorá spôsobenie škody umožnila, či už poskytnutím bývania alebo zverením nejakej činnosti. Dotýka sa aj možných ústavnoprávných dôsledkov aplikácie, kedy by prenajímatelia obmedzovali prenajímanie priestorov osobám, u ktorých majú obavu, že by za ich konanie mali solidárnu zodpovednosť.

Spracoval JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila

XIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokát-skych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť príspevku z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva a nesmie mať

popisný charakter. Súťažné príspevky v rozsahu najviac 34 000 znakov vrátane medzier treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk. **Termín uzávierky je 30. november 2015.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2015. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Komentár k zákonu o obecnom zriadení

TEKELI, J. – HOFFMANN, J.: **Zákon o obecnom zriadení. Komentár.**
Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, 776 s. ISBN: 978-80-8168-034-2

Po viac ako 20-ročnej existencii zákona č. 369/1991 Zb. o obecnom zriadení začiatkom roku 2014 doplnil ponuku komentovaných zákonov doteraz nepublikovaný komentár k zákonu o obecnom zriadení.

Dielo spracovala autorská dvojica JUDr. Jozef Tekeli, PhD. a JUDr. Marian Hoffmann, PhD., ktorá už v roku 2013 spoločne publikovala monografiu dotýkajúcu sa otázok územnej samosprávy s názvom *Kontrola v obecnej samospráve*. Autori, ktorí pôsobia v praxi úzko spojenej s aplikáciou tohto zákona (JUDr. Jozef Tekeli, PhD. pôsobí ako odborný asistent na katedre ústavného a správneho práva Univerzity P. J. Šafárika a ako predseda Legislatívno-právnej komisie Združenia hlavných kontrolórov miest a obcí Slovenska a JUDr. Marian Hoffmann, PhD. ako námestník okresného prokurátora v Poprade – v civilnom odbore prokuratúry sa venuje dozoru nad zákonnosťou verejnej správy) teda prinášajú spojenie akademického a praktického pohľadu na problematiku zákona o obecnom zriadení.

Komentár k zákonu, ktorého záverečné ustanovenie o účinnosti končí § 32 (pričom zákon má vrátane záverečných ustanovení celkovo 64 paragrafov), už na prvý pohľad zaujme svojou hrúbkou. S rozsahom približne 760 strán samotného textu komentára ho nemožno označiť inak ako rozsahom a kvalitou spracovania výnimočné dielo.

Komentár k jednotlivým ustanoveniam je systematicky výborne člený – po znení komentovaného ustanovenia autori vždy uvádzajú súvisiace ustanovenia zákona o obecnom zriadení, vyčerpávajúci výpočet súvisiacich predpisov a text komentára rozčlenený podľa jednotlivých odsekov. Na záver autori pripravili kvalitný, aktuálny, a v prípade, ak je k dispozícii, aj rozsiahly prehľad súvisiacich rozhodnutí súdov, a to v prevažujúcom rozsahu slovenských krajských súdov, Najvyššieho súdu a veľkého počtu rozhodnutí Ústavného súdu, doplnkovo rozhodnutia českých súdov, Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj odlišných stanovísk Generálnej prokuratúry SR. Na záver autori doplnili aj zoznam súvisiacej literatúry ku komentovanému ustanoveniu zahŕňajúcu monografie, komentáre, časopisy, ale aj odkazy na webové sídla.

Pre zlepšenie orientácie čitateľov v texte autori doplnili v prípade tých ustanovení, ktoré v zákonomnom znení nemajú názov, stručný názov problematiky, ktorou sa dané ustanove-

nie zaoberá, a ktoré je vždy uvedené v hranatých zátvorkách a kurzívou, čím dochádza k sprehľadneniu v orientácii čitateľa, ktorý nemá detailnú znalosť obsahu jednotlivých ustanovení zákona o obecnom zriadení, v jeho komentovanom znení.

Aj keď komentár je stylisticky blízky akademickému jazyku, je nesporné, že autori sa snažili zrozumiteľnosť komentovaných častí prispôsobiť samotnej praxi a jeho použiteľnosti skutočne širokému rozsahu zástupcov miestnej samosprávy, ktorí nemajú právnické vzdelanie. Komentár vo svojom znení neopomína ani vysvetlenia otázok súvisiacich s komentovaným znením (napríklad pri výklade práva obyvateľov obce obracať sa so svojimi podnetmi a sťažnosťami na orgány obce približuje aj inštitút sťažnosti), ako aj praktickými príkladmi, čím predstavuje skutočne užitočnú pomôcku pri riešení problematiky súvisiacej s obecnou samosprávou.

Autori venovali osobitnú a rozsiahlu pozornosť postaveniu a kompetenciám starostu (70 strán), obecnému zastupiteľstvu a jeho oprávneniam (70 strán), podstate obecnej samosprávy – a to predovšetkým úkonom obce pri výkone samosprávy (50 strán), právam obyvateľov obce (30 strán), a miestnemu referendu (20 strán) a oprávneniam poslancov (20 strán). Autori sa venovali problematike výkonu kontroly v obecnej samospráve už skôr v osobitnej publikácii, napriek tomu výklad vykonávania kontroly a postavenia hlavného kontrolóra nemožno s prihliadnutím na ostatné ustanovenia považovať ani za podcenený ani za precenený v snahe zvýšiť rozsah publikácie. V týchto otázkach autori venovali najväčšiu pozornosť otázkam osoby a postavenia hlavného kontrolóra a jeho oprávneniam.

Vzhľadom na charakter a vyslovene praktickú orientáciu publikácie, ako aj vysoko odborné spracovanie a výborne systematické spracovanie je možné túto publikáciu odporúčať nielen tým advokátom, ktorí poskytujú právne služby mestám a obciam, ale aj každému advokátovi, ktorý vo svojej praxi pri aplikácii či už správneho alebo trestného práva prichádza do styku s problematikou územnej samosprávy, právomocí, práv a povinností jej jednotlivých subjektov, ale aj tým právnikom, ktorí chcú byť ako občania zorientovaní vo svojich právach a povinnostiach miestnej samosprávy a jej predstaviteľov.

JUDr. Jana Mitterpachová

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďuriča, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 13. 7. 2015

Uzávierka redakčnej časti: 27. 7. 2015

Toto číslo vyšlo 10. 8. 2015

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

